

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU

Bc. Veselý Ondřej

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Ondřej Veselý

Hospodářská politika a správa

Podnikání a administrativa

Název práce

Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU

Název anglicky

Fiscal Federalism in Selected European Countries

Cíle práce

Hlavním cílem práce je analýza a komparace systémů financování územních samospráv v České republice a Spolkové republice Německo. Následuje komparace veřejných rozpočtových soustav na základě informací čerpaných z odborné literatury a teoretických poznatků.

Dílčím cílem práce bude analýza alokovaného objemu finančních prostředků do dvou zvolených obcí (v ČR a SRN) na základě daňových pravomocí obou samospráv za určité období s ohledem na specifika systému financování v uvedených zemích.

Metodika

Diplomová práce se zabývá problematikou systémů financování územních samospráv v České republice ve srovnání se Spolkovou republikou Německo. Tato komparace probíhá na základě ukazatelů, měřících rozsah decentralizace a podílů jednotlivých druhů daní připadajících na jednoho obyvatele. Tento rozbor hospodaření bude proveden za zvolené časové období 2013-2019.

Nejprve je v teoretické části definován pojem fiskální federalismus a problematika týkající se tohoto pojmu, tj. fiskální decentralizace, její vývoj a modely fiskálního federalismu. Pozornost bude věnována struktuře veřejné správy, stejně tak jako členění rozpočtové soustavy České republiky a Spolkové republiky Německo. Je zde kladen důraz na příjmovou stranu rozpočtu územních samospráv v obou systémech financování, tedy jak českém, tak také německém.

V praktické části je uvedena komparace obou systémů decentralizace na základě teoretických východisek a získaných poznatků z analyzovaných dat. Závěr práce bude obsahovat zhodnocení rozdílnosti systémů financování územních samospráv obou zemí.

Doporučený rozsah práce

60 – 90 stran

Klíčová slova

Fiskální federalismus, fiskální decentralizace, veřejný sektor, veřejné finance, územní samospráva, Česká republika, Německá spolková republika.

Doporučené zdroje informací

- BIZIOLI, G., SACCHETTO, C., MLEJOUR, A. Tax aspects of fiscal federalism: a comparative analysis. Amsterdam: IBFD, 2011. 770 p. ISBN: 90-872-2110-X
- ČERVENKA, M. Soustava veřejných rozpočtů. Praha: Leges Česká republika, 2009. 205 s. ISBN: 978-80-87212-11-0
- JACKSON, P. Ekonomie veřejného sektoru: teorie a praxe. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. 733 s. ISBN: 80-864-3209-2
- JÍLEK, M. Fiskální decentralizace, teorie a empirie. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 426 s. ISBN: 978-80-7357-355-3
- KINŠT, J. Rozpočtová skladba v roce. 1. vyd. Praha: Pragoeduca, 2004. 218 s. ISBN: 80-731-001-6
- KOUDELKA, Z., Průvodce územní samosprávou po 1.1. 2003. Praha: Linde, 2003, 237 s. ISBN 80-720- 140-
- MUSGRAVE, R.A., MUSGRAVEOVÁ, P.B. Veřejné finance v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994. 581 s. ISBN: 80-856-037-64
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst obcí a regionů: teorie a praxe. 1. Vyd. Praha: Grada, 2007. 280 s. ISBN: 978-802-4720-97

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2021

Poděkování

Tímto děkuji svému vedoucímu Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D., který mi průběžně poskytoval cenné rady a výrazně přispěl k vypracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěl poděkovat Ing. Anně Hronové, která mi pomohla při formulování konkrétní problematiky.

Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem fiskálního federalismu ve vybraných zemích ležících na území Evropské Unie. Vybranými subjekty jsou Česká republika, obec ležící na jejím území Přerov a dále Spolková republika Německo a tamní obec Eberswalde. Cílem práce je zhodnotit rozsah decentralizace moci především v kontextu příjmů samosprávních celků. Práce je rozdělena na část teoretickou, kde byla vytvořena literární rešerše ke zmíněné problematice na základě české i zahraniční odborné literatury. Následuje praktická část, kde jsou ke zhodnocení stavu decentralizace použity ukazatele měřící rozsah decentralizace. Dále je zde uvedena analýza příjmů obcí z hlediska skladby (daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery) se zaměřením na příjmy daňové. Ty jsou dále rozloženy na daně svěřené, které plynou ze 100 % do rozpočtu samosprávy a na sdílené, které obci náleží ze stanovené části. Vývoj ukazatelů je sledován v čase, a to v období od roku 2013 až 2019. Monitorována je především jejich dynamika růstu. Závěr praktické části je věnován srovnání analyzovaných subjektů z hlediska výše zmíněných indikátorů. Trendem decentralizace České republiky je zvyšování podílu sdílených daní a přijatých transferů u obcí. V případě nižších samosprávních celků u Spolkové republiky Německo je tendencí také zvyšování sdílených daní ale těch, které může obec přímo ovlivnit daňovým zatížením. Další decentralizační tendencí německé obce autor práce nachází v navyšování poměrné části poplatků, ku celkovým příjmům.

Klíčová slova: Fiskální federalismus, fiskální decentralizace, veřejný sektor, veřejné finance, územní samospráva, Česká republika, Německá spolková republika, daňové příjmy.

Fiscal federalism in selected European countries

Abstract

This diploma thesis analyzes the topic of fiscal federalism in selected countries located in the European Union. The selected entities are the Czech Republic, a municipality located in its territory Přerov, as well as the Federal Republic of Germany and the local municipality Eberswalde. The goal is to evaluate the level of fiscal decentralization, especially in the context of local government's revenues. The work is divided into a theoretical part, where a literary search on the issue was created based on Czech and foreign literature. The practical part follows, where indicators measuring the extent of decentralization are used to evaluate the state of decentralization. Furthermore, there is an analysis of municipal revenues in terms of composition (tax, non-tax, capital revenues and received transfers) with a focus on tax revenues. These are further divided into entrusted taxes, which flow 100% to the self-government budget, and shared ones, which belong to the municipality from a specified part. The development of indicators is monitored over time, in the period from 2013 to 2019. Their growth dynamics are monitored. The conclusion of the practical part is devoted to the comparison of the analyzed subjects in terms of the above indicators. The trend of decentralization of the Czech Republic is increasing. In the case of lower self-governing units in the Federal Republic of Germany, there is also increasing tendency of shared taxes. Another decentralization tendency of the German community is found by the author in increasing the proportion of fees to total income.

Keywords: Fiscal federalism, fiscal decentralization, public sector, public finances, autonomy self-government, Czech Republic, Germany, tax revenues.

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Veřejná správa.....	16
3.1.1 Financování veřejné správy	16
3.1.2 Kontrola programů financovaných z veřejných rozpočtů.....	18
3.1.3 Funkce veřejných financí.....	18
3.2 Fiskální federalismus	22
3.2.1 Decentralizace kompetencí	23
3.2.2 Modely fiskálního federalismu	24
3.2.3 Ukazatelé měřící rozsah decentralizace	28
3.3 Teorie fiskálního federalismu	31
3.3.1 Decentralizace rozpočtové soustavy ČR.....	34
3.3.2 Decentralizace rozpočtové soustavy SRN	35
3.4 Vymezení územních samosprávních celků ČR.....	38
3.4.1 Příjmy územních samosprávních celků ČR	41
3.4.2 Výdaje územních samosprávních celků ČR	45
3.5 Vymezení územních samosprávních celků SRN	47
3.5.1 Příjmy územních samosprávních celků SRN.....	49
3.5.2 Výdaje územních samosprávních celků v SRN	54
4 Praktická část	56
4.1 Popis analyzovaných obcí	56
4.1.1 České obec Přerov – popis.....	56
4.1.2 Německá obec Eberswalde – popis	58
4.2 Hospodaření obcí	60
4.2.1 Příjmy obce Přerov	60
4.2.2 Výdaje obce Přerov.....	63
4.2.3 Příjmy obce Eberswalde	65
4.2.4 Výdaje obce Eberswalde.....	67
4.3 Srovnání obcí z hlediska rozložení příjmů a přepočtu na jednoho obyvatele..	68
4.3.1 Srovnání skladby příjmů analyzovaných obcí	68
4.3.2 Srovnání příjmů analyzovaných obcí na základě přenesené působnosti ..	71
4.3.3 Srovnání sdílených a svěřených daní na jednoho obyvatele.....	73
4.4 Srovnání skladby výdajů analyzovaných obcí (běžné a kapitálové).....	74

4.5	Poměrové ukazatele rozsahu decentralizace	75
4.5.1	Ukazatel příjmové decentralizace (RD1)	76
4.5.2	Ukazatel výdajové decentralizace (ED1)	78
4.5.3	Ukazatele daňové autonomie (TA1, TA2)	79
4.5.4	Ukazatel finanční autonomie (FA)	81
4.5.5	Poměrový ukazatel autonomie poplatků (AFA)	82
5	Shrnutí poznatků rozložení příjmů a poměrových ukazatelů decentralizace	83
5.1.1	Srovnání dle rozložení příjmů obcí	83
5.1.2	Srovnání dle poměrových ukazatelů decentralizace	84
6	Závěr	87
7	Přílohy	I

Seznam obrázků

Obrázek 1:	Schéma veřejné správy v ČR	19
Obrázek 2	Schéma veřejné správy v SRN	21
Obrázek 3:	Centralizovaný model fiskálního federalismu	24
Obrázek 4:	Decentralizovaný model fiskálního federalismu	25
Obrázek 5:	Kombinovaný model fiskálního federalismu	25
Obrázek 6:	Současný kombinovaný model fiskálního federalismu v ČR	26
Obrázek 7:	Současný kombinovaný model fiskálního federalismu v SRN	27
Obrázek 8:	Oatesův decentralizační teorém	33
Obrázek 9:	Veřejná rozpočtová soustava	34
Obrázek 10	Posloupnost finančních plánů SRN	36
Obrázek 11:	Vymezení samosprávních celků na území ČR	39
Obrázek 12:	Schéma rozpočtového určení daní pro rok 2020 a následně pro rok 2021	42
Obrázek 13:	Vymezení samosprávních celků na území SRN	48
Obrázek 14:	Schéma rozpočtového určení daní od 1. 1. 2020	50
Obrázek 15:	Horizontální a vertikální alokace finančních zdrojů	54
Obrázek 16:	Znak města Přerov	56
Obrázek 17:	Vývoj počtu obyvatel Přerova mezi roky 2013-2019	57
Obrázek 18:	Znak města Eberswalde	58
Obrázek 19:	Vývoj počtu obyvatel Eberswalde mezi roky 2013-2019	59
Obrázek 20:	Graf celkových příjmů po konsolidaci Přerova mezi roky 2013-2019	62

Obrázek 21: Graf celkových výdajů po konsolidaci Přerova mezi roky 2013-2019.....	64
Obrázek 22: Příjmy města Eberswalde za období 2013-2019 (v tisících EUR).....	65
Obrázek 23: Graf celkových příjmů Eberswalde mezi roky 2013-2019 (v tisících EUR) ..	66
Obrázek 24: Celkové výdaje Eberswalde mezi roky 2013-2019 (v tisících EUR)	67
Obrázek 25: Graf celkových výdajů Eberswalde mezi roky 2013-2019 (v tisících EUR) ..	68
Obrázek 26: Rozložení příjmů Přerova dle procentuálního podílu na celkových příjmech	69
Obrázek 27: Rozvržení příjmů Eberswalde dle procentuálního podílu na celk. příjmech ..	69
Obrázek 28: Sdílené a svěřené daně Přerova (2013-2019).....	71
Obrázek 29: Sdílené a svěřené daně Eberswalde (2013-2019).....	72
Obrázek 34: ED1 pro samosprávy ČR a SRN za období 2013 až 2019.....	78
Obrázek 35: TA1 pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019.....	79
Obrázek 36: TA2 pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019.....	80
Obrázek 37: FA pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019.....	81
Obrázek 38: AFA pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019	82

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva obce	40
Tabulka 2: Celkové příjmy města Přerov za období 2013-2019 bez fondů a půjček.....	61
Tabulka 3: Celkové příjmy města Přerov za období 2013-2019 (v tisících Kč)	62
Tabulka 4: Celkové výdaje Přerova mezi roky 2013-2019 (v tisících Kč)	63
Tabulka 5: Přehled sdílených a svěřených daní na 1 obyvatele Přerova a Eberswalde.....	73

Seznam rovnic

Rovnice 1: Příjmová decentralizace RD_1	29
Rovnice 2: Výdajová decentralizace ED_1	29
Rovnice 4: Daňová autonomie TA_1	29
Rovnice 5: Daňová autonomie TA_2	30
Rovnice 6: Finanční autonomie FA	30
Rovnice 7: Ukazatel autonomie dle správních poplatků AFA	31

1 Úvod

Podstata fiskálního federalismu zahrnuje přesun pravomocí na nižší stupeň vládní úrovně, který je spojen se zvýšením efektivity financování v oblasti veřejného sektoru. V souvislosti s tím je ale třeba přesně vymezit odpovědnost za přenesené kompetence a jejich transparentnost. Obyvatelé samospráv si volí své zástupce, kteří by měli chápat jejich potřeby lépe než představitelé centrální vlády. Příjmy plynoucí do místního rozpočtu většinou nestačí k finanční soběstačnosti samospráv. Ústřední vláda tedy rozděluje část svých příjmů, plynoucích primárně z daní, na řad místních subjektů.

Na rozsahu decentralizace v jednotlivých zemích se výrazně podílí jejich historický podtext. Decentralizace moci vývoje do dnešní podoby zaznamenala výrazné výkyvy, a to především v průběhu 20. století, kdy pronikaly na jednotlivá území prvky centralizace. Později se ale vlivem politického a ekonomického vývoje modifikovala veřejná správa do dnešní podoby. Decentralizační tendence probíhají především na úrovni strukturálních změn a v celkové soběstačnosti samosprávy.

Práce se zaměřuje na srovnání stupně decentralizace na úrovni nižších správních celků. Srovnání probíhá horizontálně po dobu 7 let se zaměřením na příjmovou stránku rozpočtů. Subjekty jsou Česká republika, obec ležící na jejím území Přerov a dále Spolková republika Německo a tamní obec Eberswalde. Velkou diferencí mezi analyzovanými zeměmi je počet stupňů úrovně vlády a jejich způsob financování veřejných výdajů. Vláda České republiky je tvořena z ústřední vlády, regionální samosprávy a místní samosprávy. Oproti tomu stupně vlády ve Spolkové republice Německo se rozdělují na složky federativní vlády, vlády státní a regionální a obecní samosprávy. Nižší stupně samospráv (obce) jsou hlavním srovnávacím prvkem této práce.

2 Cíl práce a metodika

V této části práce bude vymezen hlavní cíl práce a dílčí cíle, které budou realizovány prostřednictvím metodiky, jenž je definována v druhé podkapitole.

2.1 Cíl práce

Primárním cílem práce je komparace systémů decentralizace a principů financování nižších správních celků v České republice a Spolkové republice Německo. Konkrétně jde o zjištění rozsahu decentralizace, primárně příjmů plynoucích do rozpočtu obce. Analyzovanými obcemi jsou Přerov a Eberswalde, které mají srovnatelný počet obyvatel a rozsah území. Srovnání probíhá po dobu 7 let, od roku 2013 do roku 2019.

Dílčím cílem práce je analýza poměrů jednotlivých příjmů, které lze rozdělit do 4 základních kategorií na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Obce sice v SRN nerozdělují ve svých výkazech příjmy do těchto konkrétních skupin, avšak dle charakteristik těchto kategorií, lze jejich příjmy s určitou rezervou sumarizovat do výše zmíněných tříd příjmů. Sekundární cíl práce probíhá podobně jako primární po dobu 7 let. Analýza probíhá také na základě rozdělení daňových příjmů na svěřené a sdílené, kde pozorována meziroční dynamika růstu, respektive poklesu těchto daní.

2.2 Metodika

V práci jsou použity data z výkazů centralizovaných a decentralizovaných celků, které každoročně zveřejňují na svých internetových stránkách. Výkazy mají jasně definovanou strukturu, kterou se subjekty řídí. Tato struktura je u obou zemí značně rozdílná, proto je třeba zařadit příjmy, dle charakteristik definovaných v teoretické části, do jednotlivých kategorií tak, aby bylo možné dosazení do vzorců ukazatelů úrovně decentralizace. Autor práce tuto strukturu konzultoval s místním orgánem, který mu byl při porozumění problematiky ohledně druhů příjmů nápomocen. Příjmy jsou tedy rozděleny do 4 kategorií, které jsou daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Práce se zaměřuje na příjmovou stránku, ale pro ucelený pohled je zde vypočítán i ukazatel výdajové decentralizace. Zde není třeba rozdělení výdajů do skupin, pouze se odečtou poskytnuté transfery od celkové sumy výdajů. Díky tomu jsou vymezeny výdaje, které plynou na veřejné statky a služby poskytované decentralizovaným územním celkem.

Komparace a deskripce výsledů probíhá na základě ukazatelů, měřících rozsah decentralizace, poměrů rozložení příjmů obcí, poměrů sdílených daní ku daním svěřeným a také dle podílů jednotlivých druhů daní připadajících na jednoho obyvatele. Tyto hodnoty jsou dále sledovány z hlediska dynamiky meziročního růstu, což ukazuje trend rozložení svěřených a sdílených příjmů. V teoretické části je použito schéma rozpočtového určení daní, které platilo pro rok 2020. Hodnoty, které jsou vkládány do ukazatelů decentralizace rozpočtových soustav analyzovaných subjektů se opírají o vzorce, ze kterých vychází M. Jílek (2008, str. 168) a hodnoty dle závěrečných účtů Ministerstva financí České republiky, Ministerstva financí Německé spolkové republiky a dle OECD. Zde se pracuje s výše zmíněnými třídami. Srovnání probíhá pouze na úrovni dedukce rozsahu decentralizace v České republice ku stupni decentralizace v Německé spolkové republice. Nejsou zde uvedeny žádné hodnoty, ke kterým by se země měly přibližovat, protože by bylo třeba dalších informací, které by tento názor podpořily.

Nejprve je určeno rozložení sdílených a svěřených daní, které do jisté míry ukazují na soběstačnost decentralizovaného subjektu. V další části jsou tyto hodnoty konkrétně vyčísleny v přepočtu na jednoho obyvatele. Následuje sloupcový graf, který znázorňuje poměry příjmových složek v čase (daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery) na celkovém příjmu jednotlivých obcí.

V další kapitole jsou použity vzorce na stanovení rozsahu decentralizace moci jednotlivých zemí. Do poměrů jsou dosazovány hodnoty z výkazů centralizovaných nebo decentralizovaných subjektů podle jednotlivých vzorců. Poslední poměrový ukazatel autonomie poplatků je definován autorem práce. Obsahem jsou v případě Eberswalde položky z kategorie poplatky za služby a náhrady podle veřejného práva a na straně Přerova jsou sečteny příjmy z obdobných poplatků, které odpovídají charakteristice poplatků za služby a náhrady podle veřejného práva.

Práce je uzavřena syntézou poznatků dle rozložení příjmů obcí a dle poměrových ukazatelů decentralizace. Srovnání probíhá na základě dosažených výsledků, které jsou dále komentovány v rámci jednotlivých ukazatelů. Podstatné je ale dodat, že pro kompletní srovnání principů fiskálního federalismu jednotlivých zemí by bylo potřeba mnohem větší paleta informací o vstupních datech. Výstup je tedy omezen na výše zmíněné pohledy financování analyzovaných subjektů a neukazuje komplexní pohled, dle kterého by bylo jasně možné definovat, jaký je reálný stupeň fiskálního federalismu obou zemí.

V práci je použito řetězových indexů, kdy se srovnává hodnota daného období ku hodnotě z období předcházejícího. K posouzení rozsahu decentralizace jsou aplikovány vzorce rozsahu decentralizace, kdy jsou použity konsolidované hodnoty z výkazů obcí. Nejprve je použit ukazatel příjmové decentralizace, kdy se srovnávají celkové příjmy decentralizované úrovně vlády očištěné o dotace, ku příjmům centrální vlády bez přijatých transferů. Následuje ukazatel výdajové decentralizace, kde je vzoreček obdobný ale s použitím výdajů. V čitateli vzorce je třeba využívat hodnot z výkazů všech obcí na území dané země. Fiskální federalismus je hodnocen z hlediska finanční decentralizace veškerých nižších správních celků na území daných zemí. Následuje ukazatel daňové autonomie, který srovnává daňové příjmy decentralizovaného subjektu, ku celkovým příjmům samosprávy. V čitateli jsou v prvním stupni ukazatele daňové autonomie zahrnuty daňové příjmy, pro které obec sama stanovuje výši zdanění. Ve stupni druhém, který následuje, jsou v čitateli vzorce přidány příjmy z daní, na které má obec přímý vliv, např. schopností zvýšit sazbu. Dalším vzorcem je ukazatel finanční autonomie, který srovnává sumu daňových, nedaňových a kapitálových příjmů decentralizovaného subjektu ku celkovým příjmům. Posledním vzorcem, který autor práce přidává, je poměrový ukazatel autonomie poplatků. Poplatky jsou nedílnou součástí příjmů samosprávních celků, proto autor práce usuzuje, že je třeba jejich podrobnější analýzy. Jednou z položek německých obecních výkazů jsou tzv. poplatky dle veřejného práva, které sdružují správní poplatky, poplatky za užívání veřejného prostranství, za provoz systému shromažďování, poplatky za nakládání s komunálními odpady a poplatky za psy. Součet hodnot těchto položek je srovnán s celkovou výší příjmů. Výsledek naznačuje trend vývoje poplatkové politiky jednotlivých samospráv. Použité vzorečky měřící rozsah decentralizace jsou:

Ukazatele příjmové decentralizace: $RD_1 = \frac{A.II_{SG}}{A.II_C + A.II_{SG}} \cdot 100$

Ukazatele výdajové decentralizace: $ED_1 = \frac{C.II_{SG}}{C.II_C + C.II_{SG}} \cdot 100$

Ukazatel daňové autonomie: $TA_1 = \frac{T_{SG}^{(a,b,c)}}{A.IV_{SG}} \cdot 100$ $TA_2 = \frac{T_{SG}^{(a,b,c,d.1,d.2)}}{A.IV_{SG}} \cdot 100$

Ukazatel finanční autonomie: $FA = \frac{A.II_{SG}}{A.I_{SG}} \cdot 100$

Poměrový ukazatel autonomie poplatků: $AFA1 = \frac{F_{SG}^{(admin.)}}{A.I_{SG}} \cdot 100$

3 Teoretická východiska

Tato část práce je zaměřena na vysvětlení teoretických východisek v kontextu rozdílných systémů skladby veřejné správy České republiky (ČR) a Spolkové republiky Německo (SRN). Dále je zde věnována pozornost problematice fiskálního federalismu (FF), jeho teoretickým východiskům, modelům decentralizace kompetencí a ukazatelům měřící rozsah decentralizace, jež jsou použity v části praktické. Na závěr první části práce je vymezeno financování veřejného sektoru ČR a SRN, složení rozpočtové soustavy a vymezení samosprávních celků ve výše zmíněných zemích s důrazem na příjmovou stránku.

3.1 Veřejná správa

Dnešní ekonomika by se dala rozdělit do tří sektorů, kterými jsou soukromý, sektor a sektor neziskový. Problematika fiskálního federalismu a veřejného sektoru je úzce spjata, proto je v práci tomuto sektoru věnována zvýšená pozornost. Bez existence veřejné správy by princip fiskální decentralizace nebyl možný.

„Aktéři veřejného sektoru se rozhodují na základě tzv. veřejného zájmu, který je normativní“ (OCHRANA, PAVEL, 2010, str. 17). Význam pojmu veřejný je vysvětlován, jako určitý zájem, se kterým se ztotožňuje většina.

„Veřejná správa je službou veřejnosti (PLOS, 2013, str. 522). Pozice veřejného sektoru je interpretována jako teze, která říká, že tržní mechanismus není schopen optimálně alokovat všechny ekonomické zdroje. *„Existence veřejného sektoru, respektive vlády, se v ekonomii vysvětluje především teorií selhání trhu“* (ŠIROKÝ, 2008, str. 13) a vláda díky nástrojům hospodářské politiky obnovuje prvky tržního mechanismu. Zásahy vlády částečně reflektují politicko-sociální ideje rezidentů daného území.

3.1.1 Financování veřejné správy

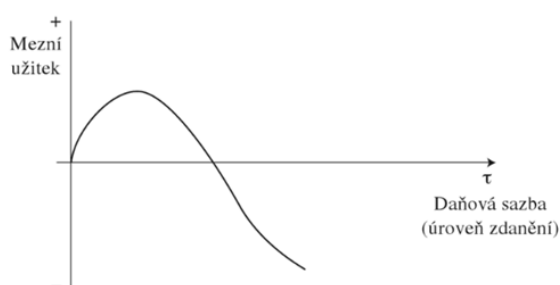
Hamerníková a Maaytová definují financování veřejné správy, jako určité *„finanční vztahy a operace probíhající v rámci ekonomického systému mezi orgány veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé“* (2010, str. 11). Základní rysy veřejných financí jsou:

- **Nenávratnost** – nelze očekávat navrácení finanční částky, kterou poplatník nebo plátcе odvede. Návratnost probíhá pouze nepřímо, ve formě veřejných statků a služeb.
- **Nedobrovolnost** – odpovídající platba do rozpočtu je povinná, respektive vynutitelná zákonem. Subjekt nemá možnost rozhodnutí se о nezaplacení.
- **Neekvivalence** – neplatí zde jednotná daň pro každého. Finanční odvody jedinců se mohou výrazně lišit, na základě určité sazby. Užitek nebo solidarita je často opravdu relativní.

Příjmovou stránkou veřejných rozpočtů jsou platby do státního rozpočtu, které jsou tvořeny více než z poloviny daňovými příjmy.

Obrázek: Čistý přínos zdanění

Zdroj: ŠIROKÝ, 2008, str. 4

Na obrázku č. 1 je znázorněna křivka mezního užitku daní, která vyjadřuje stav, kdy s rostoucí sazbou daňového zatížení může růst užitek z veřejných statků, či sociální péče. Ve chvíli, kdy daňová sazba dosahuje potenciálu při následném zvyšování úrovně zdanění, dochází k narušení soukromého sektoru a k neefektivnímu hospodaření na daném území.

„Živelnost a dobrovolnost typická pro finance podnikové a domácí, neplatí však pro finance veřejné“ (Dvořák, 2008, str. 5). Jsou totiž řízeny jasným finančním plánem vlády, který po projití a následným schválením parlamentem, získává dočasnou zákonnou podobu.

3.1.2 Kontrola programů financovaných z veřejných rozpočtů

Aby bylo dosaženo efektivního hospodaření státu, je třeba nejen optimální alokace ale také kontrola plnění stanovených cílů. V tomto zájmu je třeba stanovit harmonogram plnění konkrétních termínů, kdy se má k těmto cílům program přiblížit. Přicházejí v úvahu 3 možnosti kontroly:

1. **Ex ante** – Tato forma kontroly probíhá ještě **před** začátkem daného programu. Cílem je ověřit především věcnou správnost a zamezit nečekaným problémům před následným uskutečněním. Základem jsou podklady pro zajištění finančního krytí, jako například různé faktury, smlouvy nebo dohody.
2. **Ex post** – Kontrola ex post je realizována **po** skončení určitého programu. Tento kontrolní mechanismus spočívá v prověření stanovených cílů po ukončení projektu. Důležitá je zde také kontrola účetních dokladů.
3. **Interim** – Nebo také **průběžná** kontrola se používá v průběhu realizace projektu financovaných z veřejných financí. Podobně jako u kontroly ex ante je třeba vycházet z dokladů a kontinuálně sledovat jejich plnění.

Pojem program je v tomto případě hojně využíván a je také zakotven v zákoně. Je definován jako soubor vzájemných předpokladů, které směřují ke stanoveným cílům. V praxi ale často dochází ke zpoždění termínů těchto programů, zpravidla z důvodů byrokratických překážek (MAAYTOVÁ, PAVEL, OCHRANA, 2015, str. 176).

3.1.3 Funkce veřejných financí

Argumentem fungování veřejných financí je, že veřejné statky a služby zajišťují fungování moderního státu, který má dle Černohorského (2011, str. 21) poskytovat například bezpečné a spravedlivé prostředí, stabilní měnovou politiku, solidní míru sociálního zabezpečení apod.

Hejduková (2015, str. 12) zmiňuje, že funkce veřejných financí jsou funkce alokační, distribuční, stabilizační a regulační.

- Funkce **alokační** je charakterizována, jako hledání optimálního umístění vládních výdajů mezi veřejnou a soukromou spotřebu. Díky alokování veřejných financí dochází poměrnou částí také k předcházení tržních selhání, nebo k negativním externalitám.

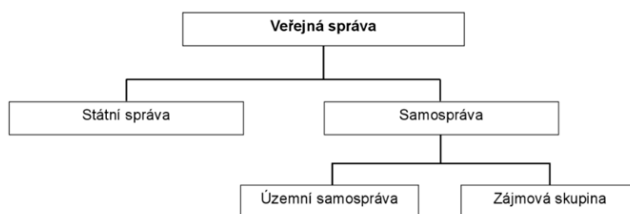
- Správné rozdělení důchodů je základem pro tzv. **distribuční** funkci. Tato funkce má pro správu veřejného financování významnou roli, a to hlavně z důvodu vyvažování rozdílů blahobytu mezi jednotlivci ve společnosti.
- **Stabilizační** funkce zajišťuje stabilní vývoj především v oblasti makroekonomie, potažmo vývoje jejích agregátů. Stabilní hospodářský cyklus a vyrovnaný makroekonomický čtyřúhelník jsou základem pro správné hospodaření státu jako celku.
- Funkce **regulační** zahrnuje prvky předchozích funkcí, ale také ukazuje kvalitu právního systému, kde jsou stanoveny určitá pravidla (zákony), dle kterých se občané řídí. Je vytvořen určitý právní rámec, který zajišťuje fungování uvnitř celku.

Často jsou v otázce veřejných financí přidružovány funkce **stimulační** a **kontrolní**. Stimulační funkce je do jisté míry opakem té regulační. Její charakter se zejména projevuje v posilování ekonomické rovnováhy. Jejími nástroji jsou většinou dotační a daňová politika. Kontrolní funkce nám odkrývá, do jaké míry veřejný sektor efektivně využívá vstupů, aby maximalizoval výstup.

Systém veřejné správy ČR

Dnešní podoba veřejné správy na území České republiky se formovala především v období posledních šedesáti let. Od roku 1989 lze ale její transformace z hlediska ústřední státní moci považovat za kontinuální (MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2005). Reformy v principech fungování veřejné správy byly především decentralizačního a dekoncentračního rázu. Zejména z hlediska úkolů centrální vlády směrem k samosprávě a konkrétním seskupením zabývajícím se určitou problematikou. Česká republika je demokratický právní stát a obrázek 1 popisuje rozdělení kompetencí veřejné správy na jejím území.

Obrázek 1: Schéma veřejné správy v ČR

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, 2015, str. 12

V souladu s Ústavou ČR vykonává zákonodárnou moc veřejné správy dvoukomorový Parlament České republiky. Návrhy na podání a změny zákonů podává první komora parlamentu-Poslanecká sněmovna. Rozhodnutí o jeho přijetí má na starost druhá komora-Senát. Provazníková rozděluje veřejnou správu na dvě podmnožiny, jež jsou ústřední subsystém **státní správa** a následný subsystém **samospráva**. Řídící funkci v tomto decentralizovaném (viz. fiskální decentralizace) modelu státní správy má vláda, jenž rozhoduje o vedoucích pozicích ministerstev a orgánů s místní působností. Vláda ČR tedy vytváří koordinační mechanismus, dle kterého řídí většinu procesů ve veřejném prostoru. Občan působící v samosprávním celku je označován za subjekt správy, ale v subsystému státní správy je označován za objekt (Koudelka, 2003, 16). Samospráva je dále klasifikována na územní samosprávu a na zájmové skupiny, které spravují určité funkční celky. Princip výkonu samosprávy je následující-samospráva má být vykonávána samostatně, na vlastní jméno, s vlastními prostředky, na základě zákona a stanovených předpisů. Příkladem mohou být kraje, jež jsou legislativně upraveny zákonem č. 129/2000 Sb. Zákon o krajích a obce zákonem č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích. Dalším druhem jsou určitá zájmová seskupení jako např. Česká advokátní komora, Česká lékařská komora, aj. Ty vznikají za účelem ovlivnění shodných cílů ve veřejném prostoru.

Systém veřejné správy v SRN

Uspořádání systému decentralizace veřejné správy Spolkové republiky Německo se do dnešní podoby formovalo izolovaně v rámci jednotlivých spolkových zemí, ze kterých je federace složena. V průběhu druhé světové války se ale řízení výrazně centralizovalo směrem k ústřední vládě. Po pádu třetí říše se začala obnovovat funkce nižších samosprávních celků (BALÍK, 2009, str. 126) a opět se přecházet k větší samostatnosti spolkových zemí. Podobně jako v případě ČR se po roce 1990 veřejná správa SRN začala formovat do dnešní podoby.

Aktuálně je SRN 16 spolkovými zeměmi, které jsou známy jako *Bundesländer*. Každá z těchto zemí se vyznačuje velkou mírou autonomie, což dokazuje i fakt, že všechny spolkové země disponují vlastní ústavou. Tato samostatnost se vyznačuje i ve finanční oblasti rozpočtové politiky. Spolková republika Německo je státním zřízením federativní parlamentní republikou. Veřejná správa je členěna do třech úrovní, jež popisuje obrázek 2:

Obrázek 2 Schéma veřejné správy v SRN

Zdroj: vlastní zpracování dle bmi.bund

1. Spolková (**Bund**) – Ta je zastoupena především spolkovou vládou, která má na starost zákonodárnou iniciativu. Je tvořena spolkovým prezidentem, který má podobně jako v ČR pozici spíše reprezentativní. Důležitou rolí je ale především jmenování spolkového kancléře a jím navržených ministrů. Parlament SRN je jednokomorový a je tvořen spolkovým sněmem (*Deutscher Bundestag*), který kromě jiného **vytváří a schvaluje rozpočet**. Posledním orgánem je spolková rada (*Deutscher Bundesrat*), která často nabývá označení druhé komory, ale toto označení je chybné, je totiž samostatným orgánem s pravomocemi týkající se schvalování vládních návrhů.
2. Zemská (**Land**) – Druhý stupeň veřejné správy je zemský, který vytváří dohled nad dodržováním spolkových práv a povinností, respektive zákonů, na úrovni zemské. V jejich čele stojí vládní reprezentanti (*Regierungspräsidenten*), kteří jsou jmenováni zemskými vládami.
3. Okresní (**Kommune**) – Představuje spojovací pozici mezi obcemi a zemí. Okresní sněm a Okresní rada Německa je v podstatě „prodlouženou rukou“ spolkové vlády v otázkách kontroly, níže hierarchicky postavených obcí. Dohled však neprobíhá u některých městských okresů nazývaných *Stadtkreis*, tedy měst s obyvateli většinou přesahující hranici 100.000 obyvatel. Tato města mají speciální autonomní podmínky, které připomínají pozici statutárních měst v České republice ale s výraznějšími pravomocemi.

System veřejné správy České republiky se od Spolkové republiky Německo odlišuje především svojí výraznější centralizací směrem k ústřední vládě. Důvodem je především rozdílné státní zřízení a neexistence autonomních částí na území země.

3.2 Fiskální federalismus

System veřejných financí stanovuje vztahy a vazby mezi ústřední vládou a nižšími úrovněmi správy. Je zde jasně vymezena pravomoc a odpovědnost za správu nad přiřazenými příjmy. Pojem **federalismus** lze použít v několika rovinách, jako např. v té filozofické, právní nebo právě té ekonomické. Společným rysem je ale to, že je to určitý politický nástroj (2015, str. 37), který v demokratické společnosti slouží jako možnost přerozdělení státní moci občanům dané země. Důvodem vzniku fiskálního federalismu je efektivita politického rozhodování a kontrola zvolených zástupců. Fiskální federalismus rozšiřuje federalismus jako takový.

Tento princip (nejprve v teoretické rovině) se začal rozvíjet po druhé světové válce v Severní Americe a do Evropy se dostává následně. Od 70. let se rozšiřují kompetence v oblasti rozpočetnictví a poskytování veřejných statků a služeb ve veřejném sektoru od ústřední vlády směrem k té municipální. Pojmem fiskální federalismus byl poprvé formován v knize R. A. Musgrava (1994, str. 126), který jej popisuje již v roce 1959. Nachází přidanou hodnotu federalismu především z hlediska stabilizace a upevnění systému.

Peková definuje fiskální federalismus takto: *„Teorie fiskálního federalismus se zabývá hledáním optimálního využití jednotlivých funkcí veřejných financí na jednotlivých vládních úrovních, včetně úrovní územní samosprávy. Teoreticky rozpracovává funkce jednotlivých vládních úrovní, analyzuje potřebnou, optimální míru decentralizace některých funkcí, aby tato decentralizace vedla k vyšší efektivnosti a současně alespoň zčásti stabilizovala lokální a regionální ekonomiku (2011, str. 96)“.*

Jílek (2008, str. 15) spatřuje stěžejní bod v transparentnosti, a to především při přerozdělování a při predikci výpočtů nebo odhadů budoucí výše objemu finančních prostředků.

Podle Provozníkové (2015, str. 13) obecný systém veřejných financí představuje vztahy na úrovni: ústřední vlády, republikové (regionální) úrovně, místní vlády a nadnárodní vlády. Každá z těchto vládních úrovní sestavuje svůj samostatný rozpočet a tyto finanční plány společně představují základ veřejných rozpočtů dané země. Každý jeden rozpočet má svůj stanovený příjem a dochází k redistribuci finančních prostředků na vertikální a horizontální úrovni.

3.2.1 Decentralizace kompetencí

S tímto pojmem souvisí i proces decentralizace nebo také rozdělení funkcí veřejných financí. Dále forma financování jednotlivých samosprávních celků, kdy se přesouvá pravomoc na nižší orgány nebo na menší organizační jednotky. Peková (2008, str. 386), rozděluje kompetence územních samosprávních celků dle mezinárodního měnového fondu na čtyři základní druhy:

1. Zámořské federace

Historicky je jasně stanovena struktura kompetencí, jež jsou jasně odděleny. Tento způsob přerozdělování financí funguje např. v USA.

2. Severské unitární státy

Zde funguje opravdu vysoký stupeň decentralizace a také soběstačnosti. Největší daňové příjmy samosprávních celků pocházejí z daní z příjmů fyzických osob (DPFO) „v *Dánsku, Finsku a Švédsku mají územní samosprávy úplnou volnost ve stanovení míry místního zdanění příjmů fyzických osob*“ (Provazníková, 2015, str. 82).

3. Federace německého typu

U federací tohoto druhu funguje tzv. *kooperativní správa*, kde jsou určité úkoly správních útvarů plněny společně. Individuální a přenesené kompetence jsou ukotveny ve federální ústavě, jejíž dodržování zajišťuje Ústavní a Nejvyšší soud SRN. Toto zřízení funguje v Německu (Spolkový ústavní soud), Rakousku, Švýcarsku. Často je zde zařazována i Belgie, ale ta zaujímá specifickou pozici, jedná se o regionalizovanou federaci. V tomto případě nedochází k tak silné decentralizaci, region je brán jako určitá sub-státní entita.

4. Klasické unitární státy

Důraz je kladen spíše na jednotnost centrální vlády a nedělitelnost státní správy. Není zde ale striktně vyloučena určitá forma decentralizace ani územní autonomie. Může fungovat jako buď zcela centralizovaný, nebo částečně centralizovaný (DAVID, 2011, str. 135). Úplně centralizovaný je řízen z jednoho centra. Příkladem takového zřízení je např. Čína. Příkladem částečně centralizovaného unitárního státu je Česká republika nebo Slovenská republika, kde existuje určitá míra soběstačnosti místních správních celků.

Italský ekonom Tanzi (1995, str. 295-316) rozděluje dva druhy decentralizace moci, a to decentralizaci **administrativní** a **fiskální**. Ta první je charakterizována tím, že jsou daně (největší část příjmů do rozpočtu) a další poplatky vybírány centrální složkou. Tyto příjmy jsou dále redistribuovány nižším vládním úrovním, které tyto finanční prostředky

pouze využívají na poskytování veřejných statků nebo služeb ale v žádném případě je nevybírají. Administrativní decentralizace funguje především v unitárních státech, jako je Itálie, Španělsko, Norsko a Švédsko. Fiskální decentralizace je naopak systém, který je založen na rozdělení jasně předepsaných kompetencí nižších vládních celků k výběru daní a s tím spojená odpovědnost za hospodaření s nimi. Jako příklad autor práce uvádí Austrálii, Kanadu, Brazílii, USA ale také právě Spolková republika Německo (SRN).

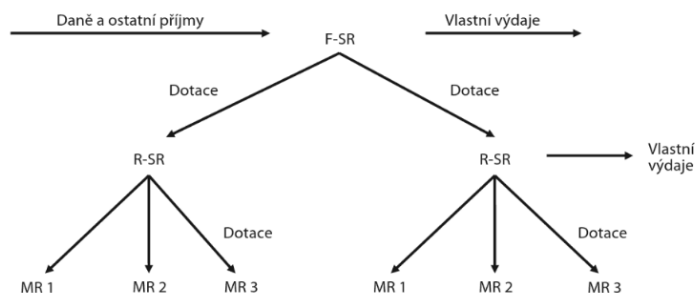
3.2.2 Modely fiskálního federalismu

Dle odborné literatury (Peková, Pilný, Jetman, 2005, str. 97) je fiskální federalismus rozdělen do dvou modelů, tedy model vertikální a horizontální. Ten vertikální může dále nabývat centralizované, decentralizované a kombinované podoby. Níže popsané modely se vztahují spíše k federativnímu zřízení, protože v tomto systému složených států je jasněji vymezena dělba práce než v případě klasických unitárních států. Výskyt těchto modelů nabývá pouze teoretické roviny, a i ty se v čase vyvíjejí.

- **Vertikální model**

Systém vertikálního modelu se opírá o teoretické základy Musgrava (1994, str. 131) modelu veřejné správy, tzv. „model vrstveného dortu“, často také označován jako „koláčový model“ (*layer-cake*). Tento model je uplatňován zejména v anglosaských zemích (Austrálie, USA, Kanada) a základním východiskem je fiskální autonomie jednotlivých úrovní vlády. Zůstává zde ale prostor pro nezávislou fiskální politiku, tedy určitá volnost ale i odpovědnost, při rozhodování jednotlivých úrovní vlád po horizontální linii. Peková rozděluje ve své knize *Finance územní samosprávy* (2011, str. 144) vertikální model do čtyř podskupin:

Obrázek 3: Centralizovaný model fiskálního federalismu

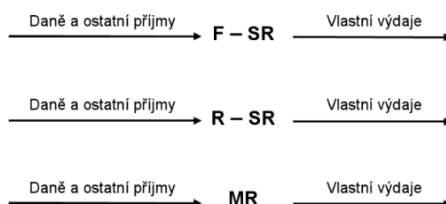
Pozn.: R-SR = Federální státní rozpočet; MR1,2,3 = Municipální rozpočty

Zdroj: PEKOVÁ, 2004, str. 170

Z obrázku 3 vyplývá, že model předpokládá centralizaci veřejných příjmů a nízkou míru soběstačnosti nižších vládních úrovní. Finance jsou přerozdělovány pouze po vertikální linii, většinou formou účelových dotací. Provazníková (2015, str. 39) jej připodobňuje k situaci v Československu před rokem 1990.

Obrázek 4: Decentralizovaný model fiskálního federalismu

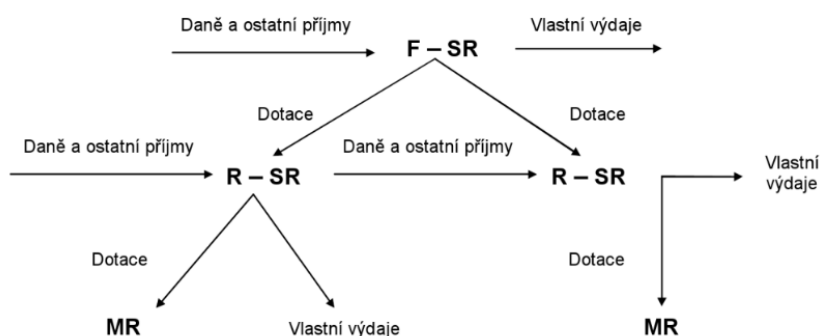

Pozn.: F – SR = Federální státní rozpočet; R – SR = Republikový státní rozpočet; MR = Municipální rozpočet

Zdroj: PEKOVÁ, 2004, str. 171

Obrázek číslo 4 vykresluje hospodaření s příjmy a výdaji nižších vládních úrovní v decentralizovaném modelu. V tomto modelu je charakteristickým rysem úplná soběstačnost vnitřní rozpočtové soustavy samosprávného celku. Na základě tohoto systému ale může vznikat konkurenční prostředí z hlediska daní, tzn. jeden celek má sazbu daně vyšší než jiný. Důsledkem může být zvýšená míra migrace obyvatelstva.

Obrázek 5: Kombinovaný model fiskálního federalismu

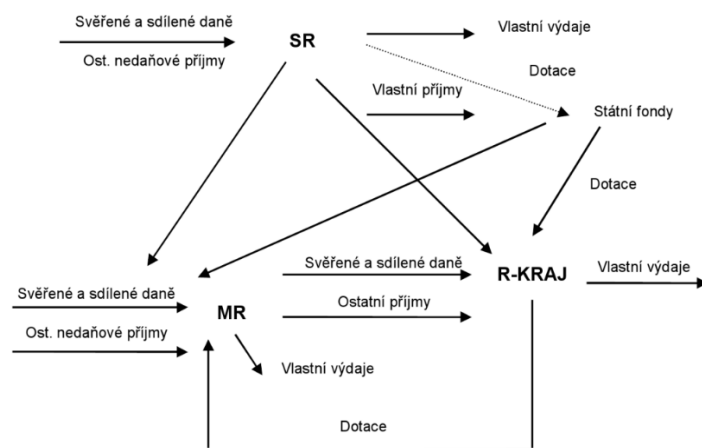

Pozn.: F – SR = Federální státní rozpočet; R – SR = Republikový státní rozpočet; MR = Municipální rozpočet

Zdroj: PEKOVÁ, 2004, str. 170

Posledním a v praxi nejčastějším modelem je model kombinovaný, nebo také model relativní samostatnosti (HAMERNÍKOVÁ, MAAYTOVÁ, 2010, str. 364). Ten uplatňuje průběžnou redistribuci veřejných zdrojů nižším státním úrovním, podle stanoveného podílu na daňových příjmech. Model relativní samostatnosti je doslova průnikem prvků předchozího centralizovaného a následně decentralizovaného modelu fiskálního federalismu.

Obrázek 6: Současný kombinovaný model fiskálního federalismu v ČR

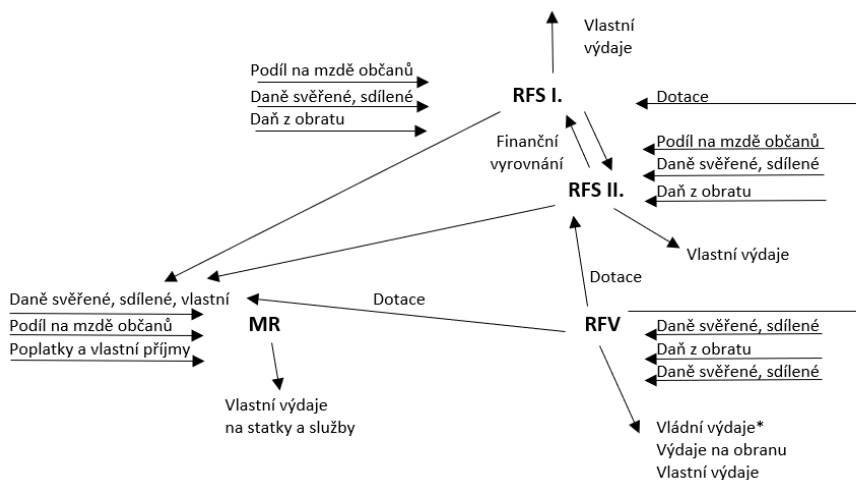
Pozn.: R-KRAJ = Rozpočet kraje; SR = Státní rozpočet;

MR = Municipální rozpočet

Zdroj: PEKOVÁ, 2004, str. 41

Současný model (obrázek 6) fiskálního federalismu v České republice je formován v posledních 30 letech (od roku 1990). Představuje kombinovaný model s výraznějšími decentralizačními prvky, které jsou znázorněny na obrázku 7. Je vidět znatelně vyšší míra soběstačnosti obcí, protože do rozpočtu obce plyne podíl důchodové daně a daně z přidané hodnoty. Tyto příjmy ale nebyly dostačující pro úhradu závazků obcí a krajů. Proto byly zřízeny systémy dotací, jež jsou prostředkem pro úhradu zbylých výdajů.

Obrázek 7: Současný kombinovaný model fiskálního federalismu v SRN

Pozn.: RFV = Rozpočet federální vlády; RFS I. = Rozpočet federálního státu č. 1; RFS II. = Rozpočet federálního státu č. 2; MR = Municipální rozpočet obce;

* zahraniční politika, rozvoj podnikání, doprava

Zdroj: vlastní zpracování z bpb

V případě Spolkové republiky Německa (obrázek 7) je princip decentralizace moci podobný spíše kombinaci vertikálního a horizontálního principu (horizontální model popsán následně). Mezi jednotlivými spolkovými zeměmi, tedy územními celky na stejné státní úrovni, dochází k výpomoci pomocí transferů (ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, str. 290). Model je tak značně komplikovanější oproti modelům stojícím pouze na základě horizontálního schématu fiskální decentralizace. Tento přístup k decentralizaci moci byl formován v 90. letech minulého století, kdy došlo ke sjednocení Německa. Důvodem byla primárně ekonomická nevyváženost bývalého východního a západního bloku Německa.

Dnešní systém decentralizace moci SRN je výrazně odlišný od modelu České republiky. Velkým rozdílem je výrazně větší finanční suverenita jednotlivých spolkových zemí. Finanční vyrovnávání se skládá ze třech schémat. První (*gesamtdeutscher Finanzausgleich*) je vyrovnávání horizontální, které probíhá mezi spolkovými zeměmi. Následuje druhé vyrovnávání mezi spolkovými zeměmi (*Länderfinanzausgleich*), které probíhá ve vertikální rovině (dle ekonomické vyspělosti dané země). Třetím krokem je vyrovnávání pomocí dodatečných grantů plynoucích od Federace a fondů EU.

Další diferencí je také výraznější konkrétnost v příjmech a výdajích jednotlivých vládních stupňů, které jsou zobrazeny na obrázku 7. a 8. Specifické příjmy municipálních rozpočtů jsou popsány v části vymezení územních samospráv v Německu.

- **Horizontální**

Zde je uplatňována metoda solidarity (Buchta, 2016, str. 122) mezi rozpočty na stejné úrovni. Dochází tedy k vyrovnání rozdílů mezi bohatšími subjekty (mající vyšší příjmy např. z daní, dotací) a těmi chudšími. Tato výpomoc ale probíhá na základě jasně stanoveného klíče. Horizontální model je také nazýván modelem kooperativním a často se podobá znakům unitárního státu. Základem je rovnost vstupů, které jsou poskytovány nižším vládním úrovním v podobě horizontálních transferů a dotací. Argumentem pro užití tohoto modelu je to, že podpora je „poskytována proto, aby obyvatelstvu v různých obcích, či regionech, které platí daně se stejnými sazbami, byly obce a regiony schopny poskytovat podobnou skladbu statků a služeb daného standardu“ (PROVAZNÍKOVÁ, 2015, str. 89).

3.2.3 Ukazatelé měřící rozsah decentralizace

Výstup fiskální decentralizace lze změřit a kvantifikovat na základě určitých ukazatelů. Tyto ukazatele shrnuje Jílek (2008, str. 168) do kategorií, které jsou dále členěny na další podkategorie. Posledním ukazatelem je ukazatel poměru příjmů z poplatků, který přidává autor práce.

- Příjmové ukazatele
- Výdajové ukazatele
- Ukazatele daňové autonomie
- Ukazatele finanční autonomie
- Poměrový ukazatel autonomie poplatků

1. Ukazatele příjmové decentralizace

Tato skupina ukazatelů pracuje v čitateli i ve jmenovateli pouze s příjmovou stránkou analyzované úrovně vlády. Ve vzorci není použita žádná složka výdajů. Příjmová decentralizace RD_1 se vyjadřuje jako poměr příjmů decentralizované úrovně vlády, očištěné o transfery, které vláda získala, ku celkovým příjmům veřejné vlády, ponížené o dotace přijaté mezi úrovněmi vlády (JÍLEK, 2006, str. 335). Základem tohoto výpočtu je to, aby celkové příjmy vlád byly uváděny po konsolidaci.

Rovnice 1: Příjmová decentralizace RD_1

$$RD_1 = \frac{A.II_{SG}}{A.II_C + A.II_{SG}} \cdot 100$$

$A.II_{SG}$ - $\sum$ Příjmy bez přijatých dotací; decentralizovaná úroveň

$A.II_C$ - $\sum$ Příjmy bez přijatých dotací; centrální úroveň

2. Ukazatele výdajové decentralizace

Výdajová decentralizace naopak používá pouze výdajových hodnot a posuzuje je z určitých úhlů pohledu. Ukazatel ED_1 hodnotí podíl rozdílu veškerých výdajů decentralizovaných vlád a poskytnutých transferů mezi decentralizovanými úrovněmi vlády, ku rozdílu veškerých výdajů centrální vlády a transferů napříč úrovněmi vlády.

Rovnice 2: Výdajová decentralizace ED_1

$$ED_1 = \frac{C.II_{SG}}{C.II_C + C.II_{SG}} \cdot 100$$

$C.II_{SG}$ - $\sum$ Výdaje bez vydaných transferů; decentralizovaná úroveň

$C.II_C$ - $\sum$ Výdaje bez vydaných transferů; centrální úroveň

3. Ukazatel daňové autonomie

Dalším ukazatelem je ukazatel daňové autonomie, který znázorňuje míru decentralizace v kontextu stanovení zdanění na určitém území. TA_1 tedy ukazuje určitou samostatnost decentralizovaného subjektu. V čitateli jsou daňové příjmy decentralizované vlády, které je schopna ovlivnit (vyjma sdílených daní) a ve jmenovateli jsou celkové daňové příjmy decentralizované vlády. Hodnota je uváděna v procentech.

Rovnice 3: Daňová autonomie TA_1

$$TA_1 = \frac{T_{SG}^{(a,b,c)}}{A.IV_{SG}} \cdot 100$$

$T_{SG}^{(a,b,c)}$ - $\sum$ Daňové příjmy, které jsou schopny ovlivnit; decentralizovaná úroveň

$A.IV_{SG}$ - $\sum$ Daňové příjmy; centrální úroveň

Ve federativních a kvazi-federativních zemích (jako je např. analyzovaná SRN) mívají často obce autonomii ve stanovení některých sdílených daní. Ukazatelem, který zahrnuje tento typ daní je TA_2 . Ten se vyjadřuje podobným podílem jako je uvedeno v rovnici 4 ale v čitateli jsou přičteny sdílené daně, které může decentralizovaný subjekt přímo ovlivnit. Sazba daně je tvořena centrálně a decentralizovaný subjekt ji povýší o určitý koeficient. Tento ukazatel je primárně definován, jako jedna z kategorií OECD (data.oecd, 1999). OECD komentuje tento ukazatel jako „daňovou sílu“, tedy sílu decentralizované vlády podílet se na tvorbě zdanění na svém území.

Rovnice 4: Daňová autonomie TA_2

$$TA_2 = \frac{T_{SG}^{(a,b,c,d.1,d.2)}}{A.IV_{SG}} \cdot 100$$

$T_{SG}^{(a,b,c,d.1,d.2)}$ - $\sum$ Daňové příjmy, které jsou schopny ovlivnit (včetně daní sdílených, na které má částečný vliv); decentralizovaná úroveň

$A.IV_{SG}$ - $\sum$ Daňové příjmy; centrální úroveň

4. Ukazatel finanční autonomie

Soběstačnost decentralizované vlády znamená, že má dostatek vlastních příjmů, ke krytí významné části výdajů. FA se vypočítá jako podíl součtu daňových příjmů, nedaňových příjmů a kapitálových příjmů, ku celkovým příjmům decentralizovaného subjektu. Celkové příjmy by ale měly nabývat hodnot po konsolidaci.

Rovnice 5: Finanční autonomie FA

$$FA = \frac{A.II_{SG}}{A.I_{SG}} \cdot 100$$

$A.II_{SG}$ - $\sum$ Příjmy bez přijatých dotací; decentralizovaná úroveň

$A.I_{SG}$ - $\sum$ Příjmy; decentralizovaná úroveň

5. Poměrový ukazatel autonomie poplatků

Tento ukazatel znázorňuje poplatky, které odvedou obyvatelé daného decentralizovaného subjektu ku celkovým příjmům dané obce. Poplatkovou politiku utváří daná obec sama, takže vyobrazuje její částečnou finanční autonomii. Čítec vzorce zahrnuje poplatky správní, uživatelské a sběru, přepravy, třídění komunálních odpadů a poplatek ze psů.

Rovnice 6: Ukazatel autonomie dle správních poplatků AFA

$$AFA = \frac{F^{(admin.)}_{SG}}{A.I_{SG}} \cdot 100$$

$F^{(admin.)}_{SG}$ - Σ Poplatky za veřejné služby; decentralizované úrovně

$A.I_{SG}$ - Σ Příjmy; decentralizovaná úroveň

3.3 Teorie fiskálního federalismu

Odpovědi na otázky dnešní veřejné politiky nacházejí již v 50. a 60. letech první autoři. Nejvýraznější teoretické poznatky jsou popsány v Tieboutově modelu, Teorii klubů, Lokalizační teorii, Oatesově decentralizačním teorému, Brennan-Buchananově decentralizační hypotéze nebo Teorii veřejné volby. V další části se autor práce pokusí přiblížit problematiku těchto poznatků.

Tieboutův model volby nohou

Autor převratného Tieboutova modelu volby nohou byl Charles Mills Tiebout. Základem této teorie (1956, str. 418) jsou – dokonale mobilní obyvatelstvo, dokonalá informovanost spotřebitelů ohledně příjmů a výdajů. Dále přehled nad výběrem poskytovatelů veřejných statků a následně existence dostatečného množství obyvatel místního společenství. Pokud jsou tyto předpoklady dodrženy, tak je dle modelu možné zjistit spotřebitelsko-voličské preference a subjekt v tomto případě **volí vyhovující působiště** – komunitu. Model sice nepočítá s financemi vynaloženými na stěhování, ale vytváří přehled o racionálním chování jedince, které je schováno za volbou platit za veřejné statky a služby (formou daní) na příslušném území nebo tzv. *volit nohou*. Tou dává najevo nespokojenost v předchozí volbě a upřednostňuje komunitu, která mu poskytuje požadovanou úroveň veřejných statků a výši jejich zpoplatnění.

Teorie klubů

Teorie klubů byla sestavena dvěma ekonomy J. M. Buchananem a Ch. Tieboutem. Základem je pareto optimální rozvržení počtu, velikosti nebo množství smíšeného statku (nabývá vlastností soukromého i veřejného statku zároveň), ku počtu jejich uživatelů, tedy velikosti klubů. Tato situace nastává ve chvíli, kdy se mezní užitek (MU) rovná mezním nákladům (MC) spojeným se zvýšením počtu členů společenství o jednotku. Dalším předpokladem je, že statky a služby jsou nerivalitní a nevylučitelné ve spotřebě. Když je docíleno tohoto stavu dochází k tomu, že členové rovnoměrně hradí náklady spojené s poskytováním smíšených statků a jejich užitek je také stejnoměrný. Žádoucím prvkem této teorie jsou tzv. **úspory z rozsahu**, které jsou definovány jako situaci, kdy „s růstem výroby klesají náklady na jednotku produkce, a souvisí s přechodem mezi krátkým a dlouhým obdobím“ (BECK, 2010, str. 130). Je tedy žádoucí navyšování množství členů klubu, protože souvztažně s tímto příbytkem dochází k maximalizaci užítku s klesajícími náklady.

Lokalizační teorie

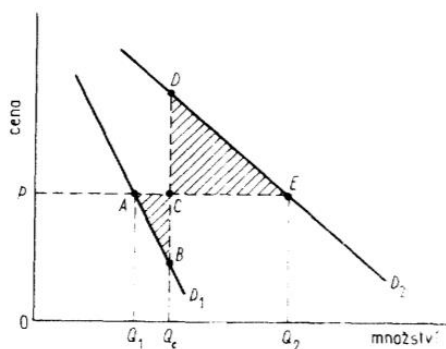
Dalším modelem, který odpovídá na otázky veřejné politiky je lokalizační teorie vytvořena na počátku 20. století Alfredem Weberem. Tato teorie opět předpokládá určitá fakta, kterými jsou fungování určité poptávky po veřejných statcích na daném území, přepočtené na osobu. S tím spojená hustota zalidnění území. Dále je to existence úspor z rozsahu a úspor ze sortimentu (JÍLEK, 2008, str. 28), které mají spojitost s nejvýraznějším předpokladem, kterým jsou **cestovní náklady**. S těmi předchodí dva modely vůbec nepracují. V případě vysokých cestovních nákladů totiž dochází ke snižování dostupnosti veřejných statků. Tento fakt je podstatným argumentem ke větší fiskální decentralizaci a potažmo zvětšení počtu menších územních samospráv.

Oatesův decentralizační teorém

Autor teorému W. E. Oates se čerpá z Musgravova pojetí veřejných financí, který spatřuje problém v užitečnosti veřejných statků, kvůli **ztrátám z důsledků z centralizace**. Oates doplňuje, že základem efektivnosti poskytování veřejných statků je přehled o **individuálních preferencích** místních spotřebitelů.

Obrázek 8: Oatesův decentralizační teorém

Zdroj: OATES, 1991, str. 265

Oates ve svém decentralizačním teorému popisuje přínosy decentralizace, v důsledku odlišností preferencí spotřebitelů veřejných statků. Strmost poptávkových křivek na obrázku 8 (D_1 , D_2) určuje množství potřeb (v tomto grafu dvou) lokací po veřejných statcích za stanovené ceny P , která opisuje mezní náklady (MC). Vznikající trojúhelníky vyjadřují jejich rozdílnost. V případě, že by centrální vláda rozhodla poskytovat jednotné množství statku za konstantní cenu v trojúhelníku DEC by vznikl **přebytek z neposkytnutých veřejných statků** služeb a v trojúhelníku ACB naopak **nedostatek** poskytovaných veřejných statků a služeb.

Brennan-Buchananova decentralizační hypotéza

Tato hypotéza byla stanovena ekonomy J. G. Brennanem a J. M. Buchananem. Přípodobňuje funkci národního hospodářství k „Leviathana“ (přízrak), který společnost vysává a maximalizuje svoji moc (1980, str. 88). Autoři teorie považují obyvatele území (státu) za nedostatečně zúčastněné a spatřují východisko v procesu decentralizace, jako možnosti **zmenšení pravomocí státu**. Smysl decentralizace chápou jako stav, kdy větší počet menších územních samospráv zaručuje zmenšení síly ústřední nebo také centrální vlády. Brennan s Buchananem zdůrazňují význam velikosti územních celků a zahrnují předpoklady popsané v Lokalizační teorii.

Teorie veřejné volby

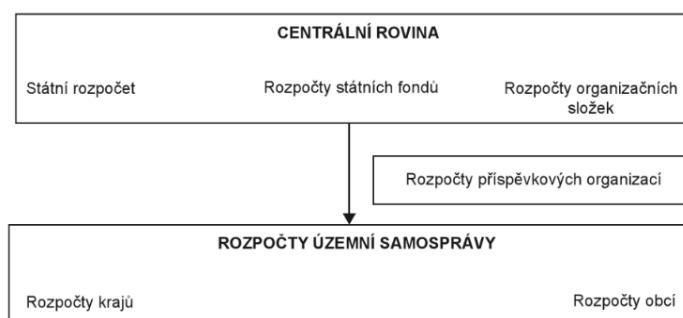
Za autory teorie označuje podobně jako Brennan-Buchananova decentralizační hypotéza vládu za politické hráče s nečestnými úmysly. Přeneseně je označuje za **monopol maximalizující užitek**. Teorie veřejné volby vidí východisko opět v decentralizaci, která

vyloučí populistické chování, které je zapříčiněno zvýšenou šancí na znovuzvolení. Dle teorie, přerozdělení pravomocí přinese větší přehled o výkonech politiků a jednotlivých vládních útvarech.

3.3.1 Decentralizace rozpočtové soustavy ČR

Rozpočtová soustava je složena z veřejných rozpočtů, orgánů a institucí, které zabezpečují tvorbu, správu a rozdělování veřejných finančních prostředků. Nedílnou součástí rozpočtové soustavy je ale i dohled a kontrola plnění úkolů, které jsou předem stanoveny. V České republice lze rozpočtovou soustavu rozdělit na centrální a plánovanou úroveň, které se dále dělí dle struktury obrázku 9 (MAAYTOVÁ, PAVEL, OCHRANA, 2010, str. 169):

Obrázek 9: Veřejná rozpočtová soustava ČR

Zdroj: MAAYTOVÁ, PAVEL, OCHRANA, 2015, str.169

- Dalo by se říct, že **státní rozpočet** je určitý finanční plán, který by měl zajistit chod státu především po ekonomicko-finanční stránce, po dobu jednoho fiskálního (účetního) roku. Na centrální úrovni se jedná o největší instrument veřejné ekonomiky. V České republice je navrhována Ministerstvem financí a schvalována Poslaneckou sněmovnou. Účet státního rozpočtu je spravován Českou národní bankou. Příjmovou složkou jsou daně přímé, které zdaňují majetky nebo příjmy osob a daně nepřímé, jenž zdaňují prodej zboží a služeb. Dále je to sociální pojištění, Evropské fondy a ostatní příjmy. Výdaje jsou pak tzv. mandatorní a kvazimandatorní (POTŮČEK, 2007, str. 194). Výši mandatorních výdajů vláda nemůže ovlivnit, jsou tedy výdaji povinnými (sociální podpora, penzijní připojištění, aj.). Kvazimandatorní výdaje nejsou nijak podmíněné zákonem. Vláda

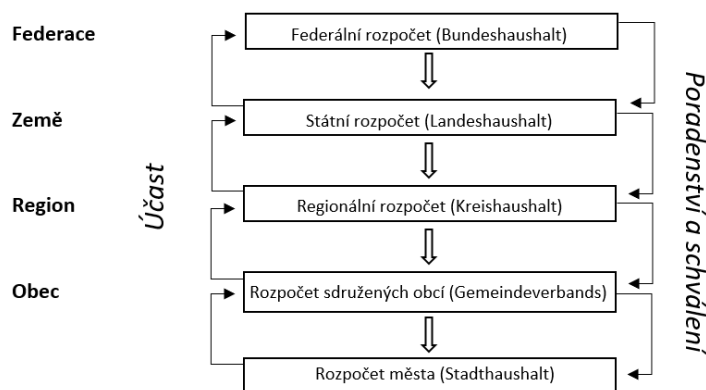
tedy dobrovolně stanovuje jejich velikost (výdaje na armádu, na aktivní politiku v nezaměstnanosti, aj.).

- **Státní, nebo veřejné fondy** jsou provozovány z důvodu krytí specifických cílů jednotlivých fondů. Tyto fondy jsou rozdělovány do určitých tříd, které mají ve veřejném sektoru nezaměnitelné postavení. Jako příklad lze uvést Státní fondy kultury, životního prostředí, dopravní infrastruktury, nebo např. Státní zemědělský intervenční fond.
- **Rozpočty organizačních složek a rozpočty příspěvkových organizací** jsou zřizovány za účelem zastupování státu při hospodaření s jeho majetkem. Organizační složka státu nemá vlastní právní subjektivitu a její rozpočet je navázán na Státní rozpočet. Jako příklad lze zmínit soudy ČR, ministerstva, kancelář prezidenta nebo třeba Akademie věd ČR. Příspěvkové organizace naopak vystupují jako právnická osoba a jsou financovány z veřejných příspěvků. Příkladem mohou být nemocnice, školy, školky nebo veřejné instituce.
- Nejnižší úroveň decentralizace rozpočtu jsou **Územní rozpočty samosprávy**, která je definována územní jednotkou. Příjmy do rozpočtu zahrnují nejen daňové příjmy plynoucí ze státního rozpočtu ale také vlastní příjmy, jako jsou prodeje majetku, příjmy z vlastní činnosti nebo různé vratky a sankce. Mezi rozpočty územní samosprávy patří dle Maaytové, Ochrany a Pavla (2015, str. 148) rozpočty krajů, rozpočty obcí ale také rozpočty dobrovolných svazků a rozpočty regionálních rad.

3.3.2 Decentralizace rozpočtové soustavy SRN

Sestavování rozpočtové soustavy SRN musí být v naprostém souladu s *Grundgesetz* (GG), často označován jako tzv. „Základní zákon SRN“. Jedná se o nejvyšší právní normu v SRN a byla sepsána 23. května 1949. Veškeré požadavky na fungování veřejných subjektů, v souvislosti s rozpočtovou politikou země, je zakotveno v GG dle článku 104 až 115 (*Grundgesetz*, 2020). Jsou zde především kompetence orgánů, které spravují jednotlivé rozpočty, respektive veškerou finanční základnu země. Obrázek 10 popisuje posloupnost rozpočtů jednotlivých stupňů veřejné správy Německa. Finanční plány jsou zde chronologicky sestaveny v souvislosti na jejich poradenství a schvalování při zasedání vládních úrovní. V opačném směru je znázorněn vztah vzhledem k účasti a podílení se na jejich formování.

Obrázek 10 Posloupnost finančních plánů SRN

Zdroj: vlastní zpracování dle haushaltssteuerung, 2019

Jak je zmíněno výše v části zabývající se systémem veřejné správy SRN, tato federativní parlamentní republika má 3 úrovně řízení. Každá z těchto úrovní sestavuje svůj vlastní rozpočet. Na obrázku 10 je ale také úroveň městská, která je označována německým pojmem *Stadthaushalt* nebo také *Gemeinde*.

1. Prvním a nejvyšším stupněm je **Federální rozpočet (*Bundeshaushalt*)**, který sestavuje federální vláda. Jeho platnost je podobně jako v případě ČR schvalována na 1 rok a v některých případech na 2 roky. Ratifikace náleží Spolkové radě Německa, která rozhodne o jejím uzákonění. Rozpočet udává odhad výše příjmů a výdajů, tedy tok finančních prostředků, v následujícím období. Má zpravidla celkem 5 sekcí. První je spíše formální, nazývající Zákon o federálním rozpočtu (*Bundeshaushaltsgesetz*) a následuje jeho odůvodnění. Nejdůležitější částí je konkrétní celkový plán (*Gesamtplan*), který má další 4 části. První část federálního rozpočtu (*Haushaltsübersicht*) je tvořena z 10 číslic (0 až 9), jenž představují poměrnou část resortu, do které plynou výdaje nebo naopak, ze které plynou příjmy. 11. číslice, označená číslem 10 je speciální. Ta zastupuje kontrolní subjekt, který stojí mimo a má na starost dohled nad správou finančních prostředků. Zbylé části celkového plánu znázorňují přehledy financování z hlediska možnosti cizích zdrojů. Do federálního rozpočtu plynou tyto příjmy (fes.de, 2000):

- Spotřební daně, pokud nejsou splatné státům nebo obcím (*Verbrauchssteuern, soweit sie nicht den Ländern, Bund und Ländern gemeinsam bzw. den Gemeinden zustehen*)
- Silniční daň (*Straßengüterverkehrssteuer*)

- Daň z převodu kapitálu (*Kapitalverkehrssteuern*)
- Daně ze sociálního a zdravotního pojištění (*Versicherungsteuer und Wechselsteuer*)
- Jednorázové poplatky z vlastnictví a vyrovnávací poplatky (*einmaligen Vermögensabgaben und die zur Durchführung des Lastenausgleichs erhobenen Ausgleichsabgaben*)
- Poměrná část daně z právnických osob (*Ergänzungsabgabe zur Körperschaftsteuer*)
- Poměrná část daně z fyzických osob (*Ergänzungsabgabe zur Einkommensteuer*)
- Daň v rámci evropských společenství (*Abgaben im Rahmen der Europäischen Gemeinschaften*)
- Cla (Zölle)

2. **Státní rozpočet** (*Landeshaushalt*) je schvalován parlamentem jednotlivé spolkové země. Má obdobně jako Federální rozpočet platnost 1 rok. Predikují se zde také příjmy a výdaje ale pouze na území určité spolkové země. Hlavními částmi *Landeshaushaltu* jsou Zákon o státním rozpočtu, jeho odůvodnění celkový plán, který obsahuje konkrétní přehled finančních příjmů a výdajů. Závěrem rozpočtu jsou určité akční a individuální plány pro jednotlivé správní oblasti zvolené vlády. Státnímu rozpočtu má dle GG nárok na tyto příjmy (fes.de, 2000):

- Majetková daň (*Vermögensteuer*)
- Dědická daň (*Erbschaftsteuer*)
- Daň z motorových vozidel (*Kraftfahrzeugsteuer*)
- Pivní daň (*Biersteuer*)
- Daň z převodu kapitálu, pokud nejsou splatné federativní vládě (*Verkehrssteuern, soweit sie nicht dem Bund oder Bund und Ländern gemeinsam zustehen*)
- Daň z provozu kasín a podobných aktivit (*Abgaben von Spielbanken*)

3. Další úroveň v rozpočtové soustavě je **okresní rozpočet** (*Kreishaushalt*). Rozpočet má opět platnost 1 kalendářního roku. Jsou zde stanoveny predikce konkrétních výdajů a příjmů včetně autorizovaných úvěrů pro nadcházející období. Tento druh

rozpočtu schvaluje okresní správa a je zde definován předpoklad hospodaření a investiční program tohoto samosprávného celku, se střední úrovní z hlediska postavení ve veřejné správě SRN. Příjmová stránka okresního rozpočtu zahrnuje pouze (fes.de, 2000):

- Okresní poplatky (*Kreisumlage*)

4. Sdružené obce v SRN jsou definovány, jako spojení alespoň 2 obcí do společného veřejného orgánu. Obce se sdružují ze zájmu občanů těchto samosprávních územních jednotek a jsou utvářeny zákonem nebo stanovami. Jsou často zakládány právě z důvodů společných zájmů na investicích, kdy jedna postrádá finanční, nebo správní kapacitu. **Rozpočty sdružených obcí** (*Gemeinverband*) jsou financovány na základě zákonných členských příspěvků. Výdaje plynou na investice do veřejných statků a jejich správu. Konkrétní příjmy do *Gemeinverband* a následného *Stadthaushalt* jsou rozepsány v části 3.4.1 Příjmy územních samosprávních celků SRN.

5. Nejnižším stupněm rozpočtů jsou **rozpočty měst** (*Stadthaushalt*). Jsou navrhovány městskou radou (*Stadtrat*) na období 1 roku, není ale zvláštností, že se plánuje často i ve střednědobém horizontu, např. 5 let dopředu. Městská rada v Německu nemá zákonodárnou moc, pouze výkonnou. Rozpočet města je jediným zákonem, nebo spíše ustanovením, které navrhuje a sestavuje. *Stadtrat* je výrazem nejvyššího stupně decentralizace moci (v kontextu financování) a zabývá se specifickými preferencemi subjektů, nesoucí daňovou povinnost.

Rozpočty obcí se dále dělí na **správní rozpočet** a **kapitálový rozpočet**. Kapitálový rozpočet obsahuje pohyby, které souvisejí s kapitálem, jako jsou investice, splátky půjček atd. Správní rozpočet obsahuje toky plateb, které nemají přímý vliv na tvorbu kapitálu (ec.europa.eu, 2018).

3.4 Vymezení územních samosprávních celků ČR

Dle Ústavy České republiky je územní samospráva hospodařící útvar, který si rozhoduje o interních rozhodnutích samostatně. Ve finanční oblasti ale tento celek není schopen soběstačného fungování, je tedy potřeba dodržovat principy stanovené fiskální, respektive rozpočtovou politikou centrální vlády, která udržuje finanční stabilitu země.

Ochrana, Pavel a Vítek vysvětlují (2015, str. 75), že realizací programových cílů dochází k upevnění makroekonomické stability země.

Základním (nižším) samosprávním prvkem je **obec**, která je nazývána přízviskem **místní samospráva**. **Vyšším samostatným útvarem** je dále **kraj**. V České republice je 14 takovýchto částí, které mají jasně dle zákona vymezené území.

Obrázek 11: Vymezení samosprávních celků na území ČR

Zdroj: czso,2018

Kraje a obce jsou často nazývaný jako tzv. **veřejnoprávní korporace**. Tato společenství fungují za účelem určité veřejně prospěšné mise, místního charakteru. Hendrych (2009, str. 108) je rozděluje podle základu na územní, osobní a věcné ale společným prvkem je korporátní charakter těchto územích celků.

Obce jsou děleny do tří kategorií dle **objemu přenesené působnosti**. Jedná se o činnosti, které na konkrétní nižší správní celek deleguje stát. Příkladem jsou činnosti legislativní (např. právní konzultace, zabezpečuje chod voleb, registrace řidičů, aj.), finanční (výběr místních poplatků, vymáhání pohledávek v oblasti sociálních dávek, prověřování bezdlužnosti, aj.) a sociální (pořádání veřejných sbírek, koordinace poskytování sociálních služeb, aj.). Tato působnost je definována v Zákoně č. 314/2002 Sb. - Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem (zakonoproliidi; 2020).

1. Obec I. typu

- Také označována jako obec I. Stupně. Obec má na starost vedení voleb, evidenci obyvatel a zajištění veřejného pořádku.

2. Obec II. Typu

- Jedná se o obec s tzv. **pověřeným obecním úřadem**. Obecní úřad je pověřen pro působnost stavebního úřadu a matričního úřadu. Z pravidla tuto činnost na základě dohody vykonává obec i pro obce sousedící, které tuto působnost nemají.

3. Obec III. Typu

- Jsou označovány jako tzv. **obce s rozšířenou působností**. Tyto obce mají oproti předchozímu stupni navíc přenesené působnosti týkající se – vydávání občank a pasů, živnostenskoprávní agendu, výdej řidičských průkazů, správu dopravního úřadu a správu registru motorových vozidel, dále výplatu sociálních dávek, odpadové hospodářství a jiné.

Základním územním celkem v České republice je právě obec, která je tradičně reprezentována určitým společenstvím lidí. Tito občané stejného území vyslovují anonymně své preference v otázkách obecních zastupitelstev pomocí komunálních voleb. Zastupitelé jsou voleni na funkční období čtyř let a rozhodují na základě tzv. přenesené působnosti. To znamená, že předepsaný výkon státní moci je delegován na reprezentanty obecního zastupitelstva (zakonoproliidi, 2020). Jinak je to pouze v případě, že počet členů zastupitelstva obce klesne pod určitou poměrnou část. Počet členů zastupitelstva je přidělen obci dle počtu obyvatel a velikosti obvodu.

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva obce

do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: vlastní zpracování, dle zákonoproliidi 2020

Volební systém v České republice je poměrný, konkrétně je použita tzv. **D'Hondtova metoda**. Komunální volby se konají bez výjimky v každé obci na území ČR,

a to platí i pro územně členěná města dle Zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu (zakovyprolidi, 2020). Tento systém je příkladem zastupitelské demokracie na nejnižší, municipální úrovni.

V České republice bylo sečteno k 1. září 2020 dle Českého statistického úřadu (czso, 2020) 10.693.939 obyvatel žijících v 6.258 obcí. Průměrný počet obyvatel, připadající na jednu obec tedy náleží hodnotě **1.079**.

3.4.1 Příjmy územních samosprávních celků ČR

Do rozpočtů nižších a středních velikostí samosprávních subjektů jsou formou decentralizace moci koncentrovány finanční toky. Jednak na základě příjmů jejich vlastní působnosti, ale také podíly z daní, výnosy z místních poplatků, přijaté dary a další. Od roku 1993 jsou obce financovány také daní z přidané hodnoty (DPH) a daněmi důchodového typu. Výrazným příjmem do rozpočtu obcí a krajů jsou dotace, které souží jako podpora při správě a financování veřejných statků samostatné nebo přenesené působnosti.

Příjmy do rozpočtu územních samosprávních celků by se daly rozdělit do 4 skupin tzv. **nenávratných příjmů** na daňové, nedaňové, kapitálové a dotační (SCHNEIDEROVÁ, 2012, str. 253).

- **Daňové příjmy ČR**

Nejvýraznější složkou rozpočtu jsou daňové příjmy, které se dále dělí na daně přímé a nepřímé. Zatímco u daně přímé je přesně znám poplatník (subjekt skutečně platící) u daně nepřímé nejsme schopni poplatníka daně s jistotou určit. Známe pouze plátce daně, který ji vypočítává a odvádí na příslušném finančním úřadě.

Obrázek 12 vyobrazuje konkrétní daně s přiřazenými procentuálními sazbami rozpočtového určení daní od 1. 1. 2020. Autor práce se zaměřuje částečně na příjmy vyšších ale primárně na příjmy nižších správních celků.

Obrázek 12: Schéma rozpočtového určení daní pro rok 2020 a následně pro rok 2021

Zdroj: financnisprava, 2020; 2021

Autorem práce je doplněno schéma rozpočtového určení daní pro rok 2021. Důvodem doplnění sazeb příjmů stanovené pro rok 2021 je přelom období (2020/2021), ve kterém je práce napsána. Jsou zde tedy přidány aktuální hodnoty pro stávající rok. V praktické části je dále pracováno pouze s rozpočtovým určením daní pro rok 2020.

Do jakého z rozpočtů náleží, jaké daně, je zakotveno v Zákoně o rozpočtovém určení daní č. 243/2000 Sb. (RUD), kam patří dle obrázku 12. Autor práce se zaměřil na příjmy nižších vyšších samosprávních celků, které se rozdělují na:

1. Svěřené daně nižších samosprávních celků (obec)

Jedná se o daně, která náleží ze **100 %** do rozpočtu daného samosprávního území a vypočítává se ze **100 %** hrubého výnosu těchto daní. Pro rok 2021 zůstávají podíly na těchto daních v nezměněné podobě. Mezi ně patří (JÍLEK, 2008, str. 140):

- Daň z nemovitých věcí
  - ta se vypočítává dle typu koeficientu, který odpovídá velikosti dané obce. Tento příjem může zvýšit nebo snížit obec prostřednictvím místních koeficientů v hodnotě 2, 3, 4, 5.
- Daň z příjmů právnických osob (DPPO) z daně placené obcí
  - poplatníkem je obec.
- Místní a správní poplatky – o kterých rozhoduje sama obec.

2. Sdílené daně nižších samosprávních celků (obec)

Tyto daně jsou příjmem do rozpočtu z určitého procenta z hrubé sumy výnosů konkrétní daně. Na obrázku číslo 13 je znázorněna výjimka, kterou je daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti. Podíl z této daně se vypočítává, tedy základem daně je, pouze 60 % hrubého výnosu z ní plynoucí. Do této skupiny patří (PROVAZNÍKOVÁ, 2015, str. 98):

- DPPO ze samostatné výdělečné činnosti
  - z **23, 58 %** pro rok 2020,
  - z **25, 84 %** pro rok 2021.
- DPPO bez daně placené obcemi a kraji
  - z **23, 58 %** pro rok 2020,
  - z **25, 84 %** pro rok 2021.
- Daň z přidané hodnoty (DPH)
  - z **23, 58 %** pro rok 2020,
  - z **25, 84 %** pro rok 2021.

Dalšími příjmy obce jsou určité **druhy poplatků**, které se svými vlastnostmi spadají do daňových příjmů a náleží ze **100 %** do rozpočtů obce:

Místní poplatky

Tyto platby splňují zařazení do daňových příjmů, protože se jedná o neekvivalentní povinnou platbu. Na základě zákona jsou obce oprávněny rozhodnout o zavedení těchto poplatků a tím má přímý vliv na výnos obce z těchto plateb. To svědčí o principu finanční autonomie decentralizovaného celku. Příkladem mohou být, dle zákona České národní rady č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Správní poplatky

Správní poplatky svoji charakteristiku splňují pouze z části. Jedná se o ekvivalentní platbu, kdy poplatník (a plátce v jedné osobě) po zaplacení poplatku žádá obec o protihodnotu. Jedná se tedy o platbu na základě žádosti. Tyto poplatky reguluje Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích a jedná se např. o ověřování úředních listin, udělení státního občanství nebo vydání úmrtního listu.

- **Nedaňové příjmy**

Nedaňovými příjmy do rozpočtu územních samospráv ČR se rozumí především hospodářská a podnikatelská činnost, kterou na rozdíl od předchozích daňových příjmů může obec nebo kraj přímo ovlivnit svým rozhodováním o nich. Jedná se o aktivitu územního celku, ze které plynou uživatelské a jiné platby (z pronájmu), příjmy z majetku a příjmy z činnosti samosprávních organizací (PROVAZNÍKOVÁ, 2015, str. 78). Signifikantní součástí nedaňových příjmů bývá často tradiční výroba určitého statku, nebo poskytování služby konkrétní obce, jenž má právo založit samostatně obchodní společnost nebo příspěvkovou organizaci, kde využije financí z rozpočtu na její chod.

Dále se sem svou charakteristikou řadí **uživatelské poplatky**. Tyto poplatky přispívají soběstačnosti subjektu a jejich výše je uvána velikostí obce. Příkladem mohou být platby za odvoz komunálního odpadu, čištění odpadních vod a septiků a platby za městskou hromadnou dopravu.

- **Kapitálové příjmy**

Kapitálovými příjmy do rozpočtu územních samosprávních celků se rozumí příjmy spojené s prodejem dlouhodobého majetku, z podílů na zisku z cenných papírů nebo jejich prodeje. Dále jsou to jakékoli formy darů, které jsou obci nebo kraji poskytovány jinými právními subjekty, za předem stanoveným účelem. Všechny tyto příjmy mají společnou charakterovou vlastnost, kterou je nahodilost, protože tyto finance nejsou pravidelným jevem.

- **Přijaté transfery**

Jelikož vlastní příjmy často samosprávním celkům nestačí na pokrytí jejich výdajů, je nutné tyto finanční nedostatky vyrovnat specifickými finančními transfery – dotacemi. Ty rozlišuje Provažníková (2015, str. 91) na **specifické účelové** (*Specific Grants*), které jsou obci nebo kraji poskytovány na stanovený účel a také za jeho splnění dále zodpovídá. Jsou určeny ve třech rovinách, a to v paušální fixní částce, závislé na spoluúčasti nebo jsou poskytovány na financování konkrétních běžných a kapitálových výdajů. Další možností jsou dotace **všeobecné neúčelové** (*General-Purpose Grants*), jenž plynou do rozpočtu samosprávy za určitých podmínek ale bez povinnosti splnění jeho účelu. Redistribuce dotace je tedy v naprosté kompetenci obce nebo kraje, který samostatně rozhodne, kde budou tyto finance v rámci jejich působnosti využity. Jsou

poskytovány ve dvou rovinách. První je v případě paušální pevné částky nebo jsou fixovány k příjmovému úsilí samosprávy, tedy k daňovým potřebám. Zvláštním typem neúčelové dotace je územně vyrovnávací dotace, která je poskytována obci v souvislosti s tzv. „vytížeností“. Toto označení značí situaci, kdy jsou daňové výnosy v přepočtu na obyvatele nižší, než je státní průměr (dvs, 1998).

Tato skupina nenávratných příjmů tvoří primární finanční vstup do místního rozpočtu a společným rysem je právě to, že je nemusí územní útvar do státního rozpočtu vracet. Dalším typem příjmů finančních prostředků jsou tzv. **návratné zdroje**. Obec nebo kraj se může dostat do situace, kdy není schopna soběstačnosti a celkové příjmy nestačí na pokrytí potřeb. V takové chvíli je třeba sáhnout po těchto zdrojích financování, které sebou ale nesou povinnosti jejich vrácení včetně úrokového zatížení. Mezi návratné zdroje patří úvěry, půjčky nebo návratné finanční výpomoci plynoucí ze státního rozpočtu nebo rozpočtu jiného samosprávního celku. Často jsou ale tyto prostředky určeny na strategické účely, jako například investiční potřeby do dlouhodobého majetku, na krytí schodku a jiné. Podmínky spojené s tímto druhem financování je třeba zvážit z důvodu jejich umořování.

Územní samosprávní celky pracují s celkovými příjmy, které se dále upravují na tzv. **konsolidované příjmy**. Jedná se o metodu, kdy účetní jednotka čerpá z různých druhů účetních výkazů a díky tomu je schopna vyloučit duplicity (MÁČE, 2012, str. 354), především mezi fondy a interními transfery. Konsolidované příjmy jsou tedy zpravidla nižší než příjmy celkové.

3.4.2 Výdaje územních samosprávních celků ČR

Součástí rozpočtové politiky nižších správních celků také patří část výdajová. Tyto výdaje mají většinou formu investic do místního rozvoje nebo formu finančního investování. Obecně se dají výdaje rozdělit do kategorií dle odvětví na:

- **Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství**
- **Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství**
- **Služby pro obyvatelstvo**
- **Sociální věci a politika v nezaměstnanosti**
- **Bezpečnost státu a právní ochrana**
- **Všeobecná veřejná správa**
- **Granty, podpory, dotace a dary**

- **Projektová dokumentace**
- **Investiční akce**
- **Cizí zdroje financování**
- **Fondy**

Cizími zdroji financování se rozumí úhrada dlouhodobých přijatých úvěrů a finančních prostředků. Z rozpočtu se dále odstraňují veškeré duplicitní hodnoty a je třeba je očistit o různé přesuny finančních prostředků, proto se uplatňuje princip **konsolidace** (mfc, 1996). Výdaje po konsolidaci se tedy mohou částečně lišit.

Dále se výdaje se dají rozdělit do dvou kategorií, a to na výdaje **běžné** a **kapitálové**. Výběr zařazení konkrétních položek výdajů do výše zmíněných kategorií je rozdělováno následovně (dvs, 2018).

Běžné výdaje:

- Místní správa
- Školství
- Komunální a územní služby
- Infrastruktura
- Odpady
- Kultura
- Ochrana přírody
- Bytové a nebytové hospodářství
- Zájmové činnosti

Tento typ výdajů je tvořen výdaji na zabezpečení chodu veřejných statků a služeb, na lokální úrovni. Dále také na fungování příslušných orgánů a zajištění chodu sociální výpomoci (ČERNOHORSKÝ, TEPLÝ, 2011, str. 289). Běžné výdaje jsou řazeny sestupně dle průměrného procentuálního podílu z celkových výdajů obcí (dvs, 2018).

Kapitálové výdaje:

- Kanalizačních sítí a odpadních vod
- Investice do infrastruktury
- Kapitálové výdaje do školství
- Komunální služby
- Zájmová činnost

- Bytové a nebytové hospodářství
- Místní správa
- Voda pitná
- Ochrana přírody

Jedná se především o investice do těchto odvětví. I kapitálové výdaje jsou řazeny sestupně od průměrně nejvýraznější položky výdajů z celkových výdajů (dcs, 2018).

3.5 Vymezení územních samosprávních celků SRN

Model místní samosprávy lze označit za **smíšený** v tom smyslu, že se na místní úrovni realizují úkoly tzv. přenesené (záležitosti státní správy) i samosprávním působností zároveň. Uspořádání kompetencí je tedy o to složitější než v případě České republiky. Tento systém je dán především historicky, jak je zmíněno v části 4.2.1. Příjmy obce Přerov. Na úrovni obce a do jisté míry i na úrovni spolkových zemí, je zjevná určitá flexibilita a proměnlivost pravomocí, respektive celkového systému.

Dle *Grundgesetz*, konkrétně článku 28, je základním (a nejnižším) samosprávním prvkem **obec**, která má dle ústavy právo usměrňovat záležitosti, týkající se místní komunity. Těchto možností v praxi obce náležitě využívají a je zde výraznější nezávislost než v případě samospráv ČR. Lze mluvit o suverenitě, v otázkách vztahujících se k danému území. Každá ze Spolkových zemí Německa má svojí organizační strukturu, týkající se vedení místní správy sepsanou ve své individuální ústavě.

Obrázek 13: Vymezení samosprávních celků na území SRN

Zdroj: geodaten-deutschland.de/; 2020

Definice moci zastupitelů municipalit se oproti těm českým výrazně liší, a dokonce se liší i mezi nimi samotnými. Důvodem tohoto rozdělení je opět historický vývoj obcí. Lze tedy rozdělit správu obcí do 4 různých typů (ERICHSEN, 2019, str. 507):

1. **Jihoněmecké radní uspořádání** (*Süddeutsche Ratsverfassung*) – jeho hlavním rysem je silné postavení starosty, který je volen nepřímo obecní radou na funkční období 6-8 let. Tento typ je od roku 1990 nejrozšířenějším modelem. Dnes je užíván např. v Sasku, Bavorsku, Bádensku-Virtembersku (BALÍK, 2009, str. 127).
2. **Starostovské uspořádání** (*Bürgermeisterverfassung*) – zde je podobně jako v předchozím případě také výrazná pozice starosty ale ten je volen přímo občany. Tento model se více přibližuje dualistickému principu, kdy na jedné straně stojí předseda a na druhé obecní rada. Je uplatňován v Sársku a v Porýní-Falcka.
3. **Severoněmecké radní uspořádání** (*Norddeutsche Ratsverfassung*) – je model, kdy na jedné straně stojí obecní rada, která si volí svého starostu (reprezentace obce). V opozici stojí obecní ředitel (reprezentant místní státní správy). Model funguje na principu konkurence mezi starostou a ředitelem, v praxi se ale již nevyskytuje.
4. **Magistrátní obecní zřízení** (*Magistratverfassung*) – v tomto případě je představenstvo správy kolektivním orgánem, který je složen ze starosty a dalších

tzv. přivolaných osob (zastupitelů obce). V případě města je to magistrát, složený ze starostů a dalších členů. Model funguje na základě kolegiality a kooperace a vyskytuje se v Hesensku a částečně v Šlesvicko-Holštýnsku.

Územní rozdělení Německa vychází ze Zákona o organizaci státu SRN tzv. *Staatsorganisationsrecht*, který vymezuje strukturu a reguluje pravomoc státních orgánů. Mimo jiné také formuluje místní volební zákon, tzv. *Kommunalwahlrecht*. Tento zákon vymezuje průběh komunálních voleb, kde se volí obecní zastupitelstvo či městské zastupitelstvo. Starosta a hejtman jsou oproti českému systému voleni v přímé volbě (juracademy; 2020).

Počet obyvatel ve Spolkové republice Německo je dle Německého statistického úřadu ke dni 1. 1. 2020 (destatis, 2020) 83.157.201 a celkový počet obcí ke stejnému datu je 10.795. Průměrný počet obyvatel obývajících jednu obec je tedy 7.703, což je **4,5krát** více než v případě České republiky.

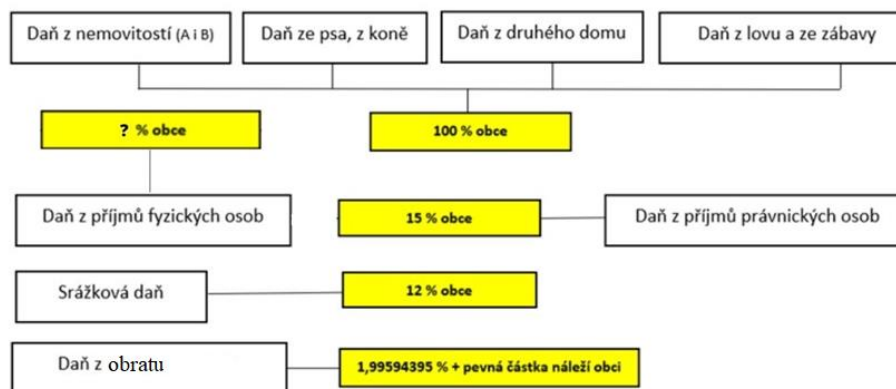
3.5.1 Příjmy územních samosprávních celků SRN

Ve Spolkové republice Německo je jiné složení ve skladbě příjmů municipálních celků, než je to v případě ČR. Za **komunální finance** (*Kommunal финанzen*) jsou považovány finanční toky probíhající na území měst, obcí a sdružených obcí. Územní celky získávají do svého rozpočtu předepsané příjmy z několika zdrojů. Většina z nich jsou předepsané zákonem ale v SRN je oproti ČR běžné, že obce na základě své pravomoci stanovují výběr svých vlastních poplatků (viz níže). Rozpočet obce tzv. *Haushaltsplan*, podrobně rozepisuje jednotlivé zákonem stanovené příjmy, které se rozdělují do 10 typů příjmů (lexikon.haushaltsdaten, 2019):

- **Daně a podobné poplatky (Steuern und ähnliche Abgaben)**

Stejně, jako v případě českých municipálních celků jsou poměrově příjmy z daní, těmi největšími příjmy plynoucí do místních rozpočtů. Jaké daně plynou do rozpočtu upravuje Zákon 106. GG odst. 5 č. 5a). Obrázek 14 naznačuje konkrétní daně s přiřazenými procentuálními sazbami rozpočtového určení daní od 1. 1. 2020 se zaměřením na příjmy nižších správních celků, tedy obcí.

Obrázek 14: Schéma rozpočtového určení daní pro rok 2020

Zdroj: vlastní zpracování, dle bundesfinanzministerium, 2020

Konkrétně obcím tedy náleží daně **svěřené**, jež se nazývají daně rady (*Gemeindesteuern*), mezi které patří (haushaltssteuerung, 2019):

- 1. Daň z nemovitých věcí**, jež jsou rozděleny do dvou typů. První je určena jako daň pro pozemky, sloužící zemědělským účelům (označovány, jako daň z nemovitosti typu A). Druhá je stanovena pro budovy, zastavěné a zastavitelné pozemky (daň z nemovitosti typu B). Pro tyto dva typy daně z nemovitých věcí jsou přiřazeny rozdílné koeficienty míry zdanění. O výši koeficientů rozhoduje spolková země, na jejíž území vzniká daňová povinnost. Výběr a správu má na starost konkrétní obec.
- 2. Daň z obchodu** představuje výraznou část příjmů obce. Subjektem, který podléhá dani je podnik, který zdaňuje svůj objektivní výnos. Daňový základ definuje zákon o obchodu (*Gewerbesteuer*). Sazba daně se skládá ze dvou částí. První definuje zákon o živnostenské dani a stanovení druhé části sazby je na konkrétní obci.
- 3. Daně, které plynou ze 100 % do obecního rozpočtu** jsou dále daně z **druhého domu** (platba sekundárního domu/bytu), **daň z lovu a zábavní daň**. Další položkou je **daň ze psů**, kterou majitel psa platí ročně a sazba se dle obce výrazně liší. Psi jsou rozdělováni podle rasy do dvou kategorií na bojová a nebojová plemena. Nebojová plemena jsou zpoplatněna částkou 25 € za rok, avšak bojová 250 € za rok.

Dalšími příjmy do rozpočtu jsou daně **sdílené**, jenž obcím náleží pouze z určité poměrné části. Mezi ně patří:

- 1. Daň z převodu nemovitostí**, o jejíž sazbách rozhoduje konkrétní spolková země a obec obdrží určité procento. Prvotním cílem tohoto přenesení odpovědnosti

na spolkové země bylo snižování sazeb, s cílem přesunu rodin a podniků na území, kde jsou sazby nižší. Werner (2011, str. 187) avšak udává, že skutečnost je ale opačná.

2. **Daně z příjmů fyzických** je specifická pro svoje kritéria. Obecně jsou tyto odvody jedny z nejvyšších v Evropské unii. Plátcí jsou rozděleni do určitých kategorií, daňových tříd, ke kterým jsou přiřazeny procenta zdanění, ale nesmí překročit jeden a půl násobek průměrné mzdy v Německu. Jednotlivý samosprávný celek obdrží finance podle množství odvedené daně na území obce. Při výpočtu daně se ale zahrnují pouze příjmy daňových poplatníků do příjmů 35.000 eur na osobu. Ti, kteří tento příjem překročí, spadají z hlediska zdanění do federální úrovně. Obce tedy nemají žádný přísun příjmů z bohatých občanů.
3. **Daň z příjmů právnických osob**, jenž plyne do rozpočtu obcí pevně stanovenými 15 % z celkové výše DPPO vybrané na území dané Spolkové země SRN
4. **Podíly na kapitálové činnosti** jsou zdaněny srážkovou daní. Obci následně plyne poměrná část 12 % z vybrané částky za kapitálovou činnost. Výše tohoto procenta vychází z článku 106 GG (*Grundgesetz*, 2020).
5. **Daň z obratu** se každým rokem mění. Obcím je pak přiděleno určité procento z celku. Pro rok 2020 je tato daň ve výši 1,99594395 % a k němu je přičtena určitá pevná částka (bundesfinanzministerium, 2020).
6. **Daň živnostenská** byla dříve svěřenou daní, jež připadala v plné výši obcím, na jejím území se živnost nacházela. Sazba daně je státem stanovena a obec mohla díky koeficientu výsledné zdanění navýšit. Od roku 2020 (bundesfinanzministerium, 2020) je tato daň rozdělena mezi federální a státní vlády a obcím tedy nenáleží.

Další částí jsou poplatky nebo také odvody (*Umlage*), které jsou rozděleny (haushaltssteuerung, 2019):

1. Okresní poplatky
2. Školní poplatky
3. Poplatek komunitního sdružení
4. Živnostenský poplatek
5. Poplatek zvláštního sdružení

- **Obecné příspěvky a výhody (*Zuwendungen und allgemeine Umlagen*)**

Tato položka příjmů územních samosprávních celků by se dala přirovnat k přijatým transferům v případě samosprávních celků ČR. Jedná se o příspěvky, které mají stanovený určitý účel a je požadované jejich splnění, jako např. podpora v nezaměstnanosti, správa krajiny, nebo příspěvek na konkrétní investiční akce. Dále je to podpora, která není doprovázena dohledem jejího plnění. Vedení obce se rozhodne, kam bude finanční částka alokována (coesfeld, 2013).

- **Ostatní výnosy z převodu (*Sonstige Transfererträge*)**

Příjem je zpravidla nejnižší ze všech zmíněných druhů příjmů obcí v SRN. Obsahuje 3 druhy položek, a to náhrady sociálních dávek, podpora při splácení dluhu (haushaltssteuerung, 2019) a ostatní druhy převodů.

- **Poplatky za služby a náhrady podle veřejného práva (*Öffentlich-rechtliche Leistungsentgelte*)**

Tento příjem obsahuje finanční toky, které jsou dále rozdělovány do dvou skupin, a to **uživatelské poplatky (*Benutzungsgebühren*)** a **správní poplatky (*Verwaltungsgebühren*)**. Mezi uživatelské poplatky patří poplatky za odpad, za odpadní vody, za využití veřejných knihoven a komunitních center a poplatky za služby police a hasičů aj. Skupina správních poplatků je definována jako platba za specifický právní akt, jako například poplatků za vydání občanského průkazu, stavební povolení nebo různé druhy licencí (rybolov). Tyto platby jsou nařízené zákonem nebo předpisem.

- **Poplatky za služby a náhrady podle soukromého práva (*Privatrechtliche Leistungsentgelte, Kostenerstattungen und Kostenumlagen*)**

Obsahují poplatky a služby, jež jsou vymezeny jako vzájemná výměna, která probíhá na základě smlouvy obce s fyzickou (FO) nebo právnickou (PO) osobou (lexikon.haushaltsdaten, 2019). Příkladem může být vstupné do sportovních nebo kulturních zařízení, dále nájem nebo leasing placený FO nebo FO obci. Dále sem spadají příjmy z pronájmů obecních bytů a domů.

- **Ostatní běžné příjmy (*Sonstige ordentliche Erträge*)**

Jedná se o všechny zbylé příjmy obce z běžné činnosti, které jsou tzv. doplňkovým příjmem obce. Ty mohou být u každé obce jiné, je tedy jednodušší zmínit ty, které nezahrnují, př: tržby, příjmy z administrativní činnosti, příjmy z převodu, nebo z prodeje obecních aktiv.

- **Finanční příjmy (*Finanzerträge*)**

Patří sem běžné ale i jednorázové příjmy. Příkladem jsou úrokové výnosy, dividendy, rozdělení zisku od investičních společností a výnosy z přecenění čerpaných úvěrů a půjček (andreas-jasper, 2018).

- **Příjmy z interních služebních vztahů (*Erträge aus intern Leistungsbeziehungen*)**

Tyto příjmy do obecního rozpočtu jsou popsány, jako interní vztahy, které vznikly v rámci příjmů na základě správní činnosti. Základem je, že tento druh finančních vstupů nesmí být způsoben peněžními toky externích plateb. Jedná se pouze o interní operace, jako je údržba dlouhodobého majetku, chod skladů a pomocné operace.

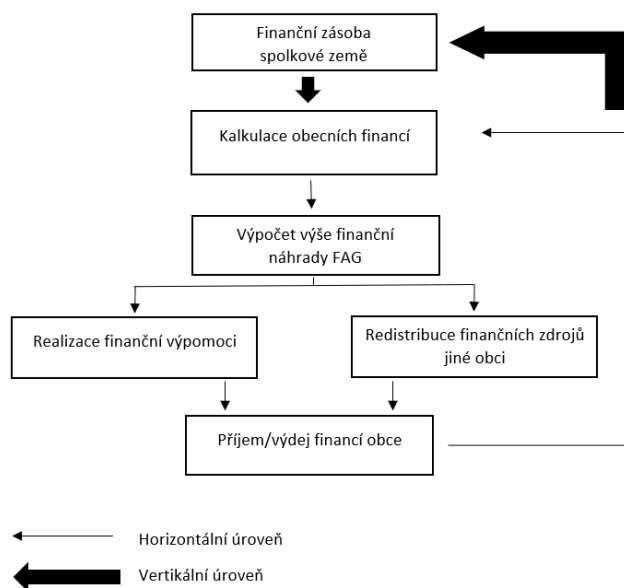
- **Mimořádný příjem (*Außerordentliche Erträge*)**

Jedná se o položky, které nejsou běžné a opakující se, ale nespádají do obvyklých procesů a vznikají nahodile. Zahrnují zejména výnosy z prodeje aktiv a rozpouštění opravných položek. Tyto příjmy jsou podobným příjmem, jako položka granty, podpory a dotace obsažená v případě českých rozpočtů obcí.

Finanční alokace mezi obcemi (*Der kommunale Finanzausgleich*)

Jak je popsáno v současném funkčním modelu decentralizace moci Německa, mezi obcemi, respektive spolkovými zeměmi, existují z objektivních důvodů značné rozdíly ve finanční situaci (haushaltssteuerung.de, 2019). Tyto nerovnosti se rozhodla federace zmírnit pomocí finančního vyrovnávání, a to na horizontální a vertikální úrovni. Vertikální vyrovnávání funguje na regionální úrovni, např. mezi federální vládou a jednotlivými státy. Horizontální je popisováno jako finanční výpomoc na stejné státní úrovni.

Obrázek 15: Horizontální a vertikální alokace finančních zdrojů

Zdroj: vlastní zpracování dle ludwigsburg, 2014

Vyrovňování funguje (dle obrázku 15) na základě několika kroků. Prvním krokem je kalkulace peněz, které má obec k dispozici a souvztažně s tím je vypočtena tzv. *Finanzausgleichsmasse* (FAG), což je finanční náhrada, která má být obci poskytnuta. V dalším kroku je realizována tato výpomoc. Základem při stanovení této částky je *Einwohnerveredelung*, tedy upřesnění výše populace, které je klíčové při jejím sestavení. Vyjádří se finanční potřeba jednotlivého poplatníka. V případě, že jeho potřeba převyšuje peněžitou základnu obce, je obci poskytnuta finanční výpomoc. Čím větší množství je takových poplatníků, tím větší suma bude obci alokována.

3.5.2 Výdaje územních samosprávních celků v SRN

Přehled výdajů se liší od českého výrazně. Dalo by se říct, že rozpočet Německé spolkové republiky připomíná výkaz zisků a ztrát v soukromém sektoru. Vůbec v základním rozložení rozpočtových výdajů nerozlišuje odvětví, do kterých jsou finance alokovány. Jsou zde zahrnuty výdaje z běžné nebo mimořádné administrativní nebo obchodní činnosti (haushaltssteuerung, 2019). Výdaje jsou v obecním rozpočtu (*Haushaltsplan*) vykazovány takto (lexikonhaushaltsdaten, 2019):

- **Výdaje na personál (*Personalaufwendungen*)**
- **Výdaje na služby (*Versorgungsaufwendungen*)**
- **Správní výdaje (*Aufwendungen für Sach*)**

- **Výdaje na převod (*Transferaufwendungen*)**
- **Ostatní běžné výdaje (*Sonstige ordentliche Aufwendungen*)**
- **Finanční náklady (*Zinsen und sonstige Finanzaufwendungen*)**
- **Odpisy obecního dlouhodobého majetku (DLM) (*Bilanzielle Abschreibungen*)**
- **Výdaje z interních služebních vztahů (*Aufwendungen aus internen Leistungsbeziehungen*)**
- **Mimořádné výdaje (*Außerordentliche Aufwendungen*)**

Výdaje na personál, tedy platy a odměny, tvoří zpravidla největší část výdajů. Následující výdajů na služby tvoří z největší části výdaje na starobní důchod. **Správní výdaje**, doslova přeložené jako náklady na materiál a služby obsahují nájemné, údržbu nemovitých věcí vlastněných obcí, správu infrastruktury a právní výpomoc. **Výdaje na převod** zahrnují jakékoliv finanční prostředky poskytnuté třetím stranám z běžných výdajů, jako jsou sociální dávky, podpora v neschopnosti splácet dluh, granty a ostatní odvody. Pod **ostatní běžné výdaje** spadá spotřeba kancelářských potřeb nebo náklady na software. **Finanční náklady** obsahují z největší části úroky spojené s finančními výpomocemi od bank nebo od Federace. **Odpisy z obecního DHM** vyjadřují opotřebení DHL po dobu jeho životnosti. V obecních výkazech jsou také často pojmenovávány pojmem amortizace (*Abschreibungen*). Obec se může rozhodnout, jestli jej odepisuje rovnoměrně nebo zrychleně (lexikon.haushaltsdaten, 2019). Dále výdaje z interních služebních vztahů popisují kompenzace, jež vznikly s výdaji v souvislosti se správní činností obce v SRN. Jedná se pouze o poskytování služeb, které jsou oceněny účetní jednotkou obce. Na závěr **mimořádné výdaje** obsahují takové výdaje, které nejsou součástí běžného provozu, protože se neopakují pravidelně ale jsou nedílnou součástí výdajů.

4 Praktická část

Nejprve je v praktické části charakterizována česká obec Přerov. Dále jsou znázorněny a popsány příjmy analyzované obce v období mezi roky 2013 až 2019. Obdobně je vymezena obec Eberswalde, která leží na území Spolkové republiky Německo. Jsou zde použity prvky srovnání, nejprve z hlediska rozložení příjmů a následně hodnocení dle poměrových ukazatelů. V posledním úseku praktické části je určité shrnutí těchto poznatků a vyvození závěrů z použitých dat.

4.1 Popis analyzovaných obcí

V následující části jsou představeny obě obce z hlediska historie, zeměpisné polohy, zastoupení obce, meziročního vývoje počtu obyvatel, občanské vybavenosti a dopravní obslužnosti.

4.1.1 České obec Přerov – popis

Historie

Historie prvního osídlení města Přerov sahá až do starší doby kamenné. V místní části města tzv. Předmostí, byly nalezeny proslulé vykopávky mamutích kostí a klů a také tábořiště jejich lovců. Skalka společně s Dolními Věstonicemi patří k nejvýznamnějším nalezištím v ČR. První písemné zmínky o městě sahají do roku 1141 n. l. a o sto let později je město jmenováno, tehdejším králem Přemyslem Otakarem II., na královské město (prerov, 2019).

Obrázek 16: Znak města Přerov

Zdroj: prerov; 2015

Znakem města je zubří hlava stojící mezi dvěma věžemi. Právě věže jsou původním znakem města a zubří hlava byla přidána až s příchodem rodu Pernštejnů na konci 15. století.

Zeměpisná poloha, rozloha

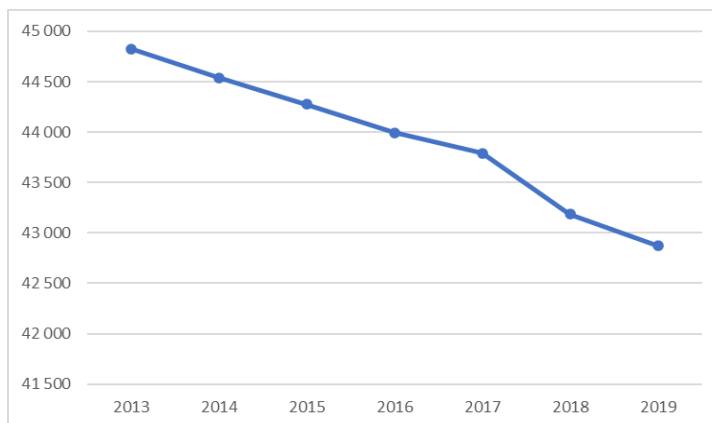
Město se nachází ve středu Moravy na řece Bečva. Toto historické město láká spoustu turistů. Přerov je statutárním městem Olomouckého kraje, který je tvořeno pěti okresy-Olomouc, Přerov, Prostějov, Šumperk, Jeseník. Zeměpisná poloha obce je 49°27'20" s. š., 17°27'4" v. d. Rozloha obce je dle katastrálního úřadu 58,50 km². Přerov dále leží v nadmořské výšce 210 m n. m.

Zastoupení obce

Obec Přerov spadá do 4. kategorie dle tabulky č. 1 (nad 10 000 do 50 000 obyvatel) a má tedy celkem 35 zastupitelů. V čele stojí primátor, který má své tři zástupce tzv. náměstků a jednoho uvolněného radního. Funkce náměstků jsou správa obecního majetku, práce s rozpočtem, sociální péče, působnost v oblasti školství, zdravotnictví, sportu a v neposlední řadě také řešení majetkoprávních záležitostí. Magistrát města Přerov je strukturován do devíti odborů a dvou útvarů, které mají v gesci otázky týkající se samostatné i přenesené působnosti.

Vývoj počtu obyvatel

Obrázek 17: Vývoj počtu obyvatel Přerova mezi roky 2013-2019

Zdroj: vlastní zpracování, dle Český statistický úřad

Obrázek 17 naznačuje vývoj počtu obyvatel obce Přerov ve sledovaném období 2013-2019. Trend má napříč roky klesající tendenci. Příčinou může být relativně vysoká nezaměstnanost a hladina místních mezd. Především mladí lidé odcházejí za vyššími platy do jiných okresů na Moravě. Migrace lidí od 20 do 30 let je nejvyšší ve srovnání s ostatními obcemi v Olomouckém kraji (pitv, 2015).

Občanská vybavenost a dopravní obslužnost

Přerov je okresním městem, jenž nabízí vysokou občanskou vybavenost. Obyvatelé města mohou využít služeb místních institucí, jako jsou školy, kulturní dům, informační středisko, polikliniku, aj. Přerov se nachází na hlavní železniční trase na Vídeň, Budapešť a Varšavu. V obci Přerov je zavedena městská hromadná doprava, avšak centrum města je dlouhodobě špatně průjezdné. Téma dopravní infrastruktury je v obci zásadním problémem (prerov, 2020).

4.1.2 Německá obec Eberswalde – popis

Historie

První zmínky o osídlení území města pocházejí z doby paleolitu a v době bronzové už byl prostor, kde se nachází dnešní obec Eberswalde hustě zalidněna. To dokazuje i nález Zlatého pokladu Eberswalde, který je jedním z nejdůležitějších nálezů doby bronzové. Následně jej začali osídlovat Slované a první písemné zmínky pocházejí z roku 1276. Město se dále rozšiřovalo a v roce 1970 byla obec Eberswalde a obec Finow sjednocena jako Eberswalde-Finow. Primárně z důvodu blízkosti měst a vytvoření společné železnice. V roce 1993 se ale města opět rozdělila a z Eberswalde-Finow se stala opět samostatná města.

Obrázek 18: Znak města Eberswalde

Zdroj: Eberswalde.fandom, 2016

Barvami města jsou černá bílá a zelená. Znak obce je dub se zlatými žaludy. Mezi ohnutými větvemi dubu sedí červený orel a pod stromem stojí dva černí kanci. Právě kanec dal jméno městu (*der Eber* = kanec) a to proto, že okolí města je hustě zarostlé lesy, kde se divoká prasata hojně vyskytují.

Zeměpisná poloha, rozloha

Město Eberswalde se nachází severovýchodně od hlavního města SRN, města Berlín. Je hlavním městem okresu Barnim, který spadá do Spolkové země Braniborsko. Celková

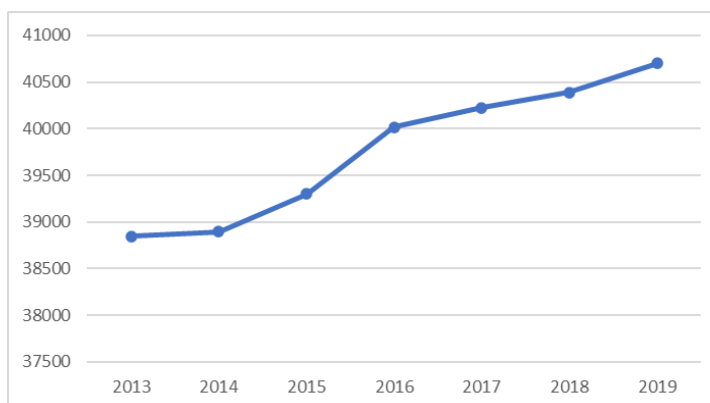
rozloha Braniborska je 29.654,16 km² a 1.479,67 km² patří právě okresu Barnim. Do Spolkové země Braniborsko také pozičně patří zemské okresy Dahme-Spreewald, Elbe-Elster, Havolsko, Märkisch-Oderland, Oberhavel, Oberspreewald-Lausitz, Odra-Spréva, Východní Prignitz-Ruppín, Postupim-Střední marka, Prignitz, Spréva-Nisa, Teltow-Fläming a Uckermark. Konkrétně Eberswalde má rozlohu 93,65 km² a leží v nadmořské výšce 25 m n. m.

Zastoupení obce

Městská rada má 37 členů, respektive 36 radních a 1 starostu (eberswalde, 2019). Funkční období členů městských radních je pětileté a funkční období starosty, který byl zvolen naposledy v roce 2014 (wahlen.brandenburg, 2014), má rozsah 8 let. Starosta má podobně jako v případě Přerova 3 zástupce. Město Eberswalde uvádí 3 partnerská města a to Delmenhorst (Dolní Sasko), Gorzów Wielkopolski (Polsko), Herlev (Dánsko). Jedná se o meziobecní, mezistátní a mezinárodní komunální partnerství. Obce se podporují v oblasti ekonomiky a rozvoje, kulturních aktivit ale také finančně formou určitých programů. Tato spolupráce byla ale kvůli koronavirové pandemii pozastavena na dobu neurčitou.

Vývoj počtu obyvatel

Obrázek 19: Vývoj počtu obyvatel Eberswalde mezi roky 2013-2019

Zdroj: vlastní zpracování, dle statistik-berlin-brandenburg

Obrázek 19 ukazuje vývoj počtu obyvatel obce Eberswalde ve sledovaném období 2013 až 2019. Trend má po celé sledované období rostoucí tendenci. Tento trend je zapříčiněn pravděpodobně zvyšující se kvalitou kulturní a zájmovou rozmanitostí. Eberswalde získalo hned jako dvanácté v pořadí ze všech obcí v Německu titul „Místo

rozmanitosti“ (*Ort der Vielfalt*), které uděluje Ministerstvo vnitra a Ministerstvo pro rodinu, seniory a mládež.

Občanská vybavenost a dopravní obslužnost

Občanská vybavenost je podobně jako v případě Přerova na vysoké úrovni. Jsou zde administrativní budovy, školy, školky, nemocnice, aj. Eberswalde je známé pro svoji každoroční karnevalovou tradici *Fasching*. Dopravní obslužnost je nadstandartní. V okolí města jsou dvě dálnice B2 a B167. Přes město vede železniční trať a funguje zde také tramvajová městská doprava.

4.2 Hospodaření obcí

Srovnávání obcí probíhá v horizontální rovině trendových křivek v průběhu sledovaného období, tedy od roku 2013 až 2019. Autor práce používá účetní výkazy obcí a srovnává hodnoty pomocí řetězových indexů, které srovnávají hodnotu oproti hodnotě bezprostředně předcházející.

4.2.1 Příjmy obce Přerov

Základem rozpočtu nižšího správního celku je příjmová stránka. Sestavení návrhu rozpočtu je stanoveno dle jasně vymezeného postupu. V průběhu kalendářního roku je rozpočet upravován určitými rozpočtovými opatřeními, které projednává na zasedáních Rada města Přerova. Jedná se například o žádostech o investičních nebo účelových investičních dotací, dále o posílení rozpočtu v otázce konkrétního programu nebo o navýšení transferu na zajištění regionálních funkcí (prerov; 2019). Zde se také projednávají využití možnosti financování z hlediska cizích zdrojů formou úvěru.

Na konci roku jsou informace o hospodaření obce zpracovány do závěrečného účtu a výroční správě statutárního města Přerov. Ten dokumentuje o výsledcích a průběhu hospodaření. Dále srovnává plán rozpočtu, schválený rozpočet, upravený rozpočet a skutečné příjmy a výdaje k poslednímu dni, konkrétního roku.

Tabulka 2: Celkové příjmy města Přerov za bez fondů a půjček (v tisících Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy	782 868,10	813 992,3	894 931	912 054,8	928 353,17	1 107 118,40	1 164 709,5
Změna	-	3,976 %	9,943 %	1,913 %	1,787 %	19,256 %	5,202 %
Daňové příjmy	556 201,5	592 103,5	600 889,9	636 426,3	675 513	734 945,4	785 099,8
Změna	-	6,455 %	1,484 %	5,914 %	6,142 %	8,798 %	6,824 %
Nedaňové příjmy	122 858,1	111 273,5	122 105	126 270, 8	123 735,9	132 690,3	139 648,34
Změna	-	-9,429 %	9,734 %	3,412 %	-2,008 %	7,237 %	5,244 %
Přijaté transfery	82 026,7	85 178,2	145 739,3	146 136,0	120 877,1	223 534,6	220 779,7
Změna	-	3,842 %	71,099 %	0,756 %	-17,285 %	84,927 %	-1,232 %
Kapitálové příjmy	21 781,8	25 437,1	26 196,9	3 221,7	8 227,2	15 948,1	18 628,7
Změna	-	16,781 %	2,987 %	-87,702 %	155,368 %	93,846 %	16,808 %

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Přerov

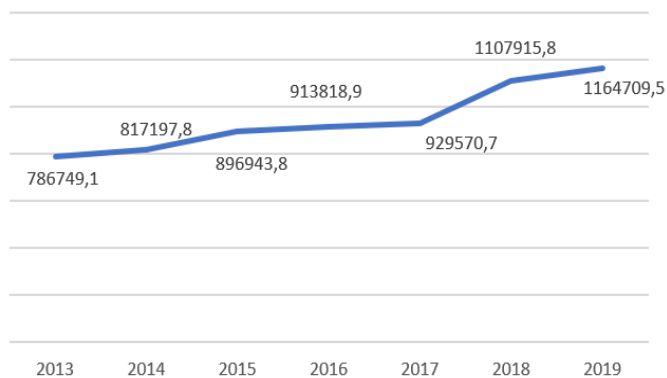
Daňové příjmy po celé sledované období mají rostoucí tendenci. Z řádku změna, které srovnává výsledek příjmů kategorie u jednotlivého roku ku roku předchozímu je patrné, že příjmy plynoucí z daní rostou meziročně konstantně. Nedaňové příjmy tuto tendenci neopisují. V roce 2014 a 2017 nabývá procentuální meziroční změna záporných hodnot. Důvodem bylo snížení příjmů města z poskytovaných služeb a příjmů z pronájmů. Přijaté transfery po celé sledované období vykazují kolísavý trend. Příčinou těchto výkyvů jsou investiční akce, které v roce 2015 nebyly rozsáhlé a měly běžný charakter. Naproti tomu v roce 2017 došlo k revitalizaci hradního příkopu a hradeb a v roce 2019 investice do modernizace škol a dopravy. Kapitálové příjmy v období 2013 až 2019 rostou. Pouze v roce 2016 vykazují výrazný propad, přestože kapitálové výdaje byly čerpány pouze z necelých 64 % (Přerov, 2016). Kapitálové příjmy v tomto roce zaznamenaly velký pokles především z důvodu nižšího prodeje pozemků vlastněných městem a zaznamenaly pokles o 23 mil. Kč. V dalším roce se ale prodej nemovitostí a jejich částí zvýšil o 5 mil. Kč.

Tabulka 3: Celkové příjmy města Přerov (v tisících Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celk. příjmy po konsolidaci	786 749,1	817 197,8	896 943,8	913 818,9	929 570,7	1 107 915,8	1 164 709,5
Celkové příjmy	835 322,42	901 537,76	903 148,84	917 319,87	1 123 334,86	1 183 726,14	1 170 317,5
Změna	-	7,93 %	0,18 %	1,57 %	22,46 %	5,38 %	-1,13 %
Cizí zdroje financování	42 000	79 000	0	0	190 184,21	70 738,38	0
Čerpané fondy	10 454,32	8 545,46	8 217,74	5 265,07	4 797,45	5 869,36	5 608,00
Změna	-	-18,26 %	-3,84 %	-35,93 %	-8,88 %	22,34 %	-4,45 %

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Přerov

Tabulka 3 obsahuje hodnoty cizích zdrojů financování, které zahrnují krátkodobé a dlouhodobé přijaté finanční prostředky. Nejvyšší hodnoty nabývají půjčky v roce 2017. Konkrétně se jednalo o přijetí úvěru v částce 300 mil Kč. V tomto roce došlo k čerpání úvěru ve výši 190 mil Kč. Město Přerov si půjčilo tuto částku na refinancování nesplacené jistiny úvěru jiného a na financování akcí pořádaných městem. Čerpané fondy se skládají z položek sociálního fondu, fondu oprav, modernizace a rozšiřování bytového fondu a trvalého peněžního fondu. Trend čerpání fondů je klesající. Výjimkou je pouze rok 2018, kdy se výrazně zvýšilo čerpání sociálního fondu, konkrétně účet převody z rozpočtových účtů.

Obrázek 20: Graf celkových příjmů Přerova po konsolidaci (v tis. v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Přerov

Autor práce pracuje s celkovými příjmy (i výdaji) po konsolidaci. Z obrázku 20 je patrné, že celkové příjmy města Přerov mají po celou dobu rostoucí tendenci. Výjimkou zpomalení růstu je pouze rok 2019. Příčinu lze nalézt v tabulce 3, kde v roce 2018 cizí zdroje financování nabývaly výše 70,7 mil Kč. Oproti tomu v roce 2019 město Přerov

nevyžilo možnosti krátkodobého nebo dlouhodobého úvěru, tudíž příjmy oproti roku předchozímu nebyly navýšeny.

Celkové příjmy včetně čerpaných fondů a využití cizích zdrojů financování vykazují růst. Jedním z důvodů je nárůst počtu obyvatel znázorněný na obrázku 20. Růst počtu obyvatel zobrazuje potenciální růst objemu daňových příjmů, který je také dle tabulky 2 patrný. Daňové příjmy tvoří každoročně 60,1-69,37 % z celkové výše příjmů, po sledované období. Nedaňové příjmy v průběhu let také rostou. Tento fakt je zapříčiněn zvyšováním příjmů z prodeje pozemků, příjmů z prodeje ostatních nemovitých věcí a jejich částí a přijatých darů.

4.2.2 Výdaje obce Přerov

Výdajová stránka nižších správních celků má jasně stanovenou strukturu, která je popsána v části 2. 8. 2. Výdaje územních samosprávních celků. O výdajích města Přerov rozhoduje vedení města. Reálným výdajům předchází určitý rozpočtový návrh výdajů, který vyobrazuje roční výhled výdajů obce.

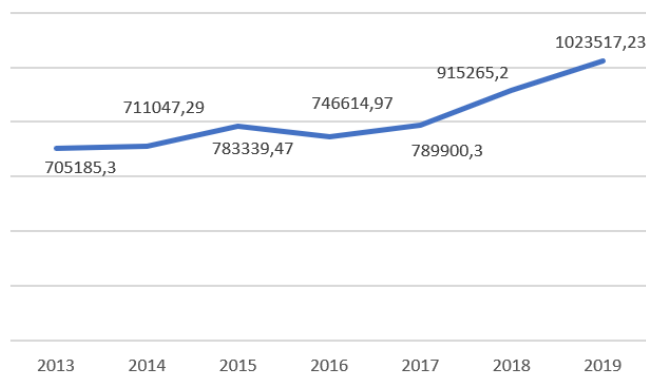
Tabulka 4: Celkové výdaje Přerova mezi roky 2013-2019 (v tisících Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celk. výdaje po konsolidaci	705 185,3	711 047,29	783 339,47	746 614,97	789 900,3	915 265,2	1 023 517,23
Celkové výdaje	755 675,97	772 200,04	921 622,14	931 516,68	1 021 024,92	1 094 452,52	1 055 803,06
Změna	-	2,187 %	19,350 %	-14,117 %	28,996 %	7,192 %	-3,531 %
Průmysl a hospodářství	48 243,17	60 605,19	39 098,81	48 537,86	53 379,98	63 798,38	112 233,07
Změna	-	25,624 %	-35,486 %	24,142 %	9,976 %	19,517 %	75,918 %
Služby pro obyvatelstvo	275 519,35	264 208,34	265 177,25	245 878,14	283 248,77	275 239,59	297 754,81
Změna	-	-4,105 %	0,367 %	-7,278 %	15,199 %	-2,828 %	8,180 %
Sociální problematika	29 463,51	40 800,91	56 387,65	54 573,27	65 211,38	78 235,05	80 323,74
Změna	-	38,479 %	38,202 %	-3,218 %	19,493 %	19,971 %	2,670 %
Bezpečnost státu a právní ochrana	27 993,06	32 050,19	31 507,02	35 980,00	35 250,87	39 572,94	44 530,97
Změna	-	14,493 %	-1,695 %	14,197 %	-2,026 %	12,261 %	12,529 %
Všeobecná veřejná správa a služby	196 373,11	221 056,55	220 036,36	225 740,69	228 472,21	263 364,88	282 718,91
Změna	-	12,570 %	-0,462 %	2,592 %	1,210 %	15,272 %	7,349 %
Granty, podpory, dotace a dary	22 389,13	23 066,34	24 065,94	25 305,48	20 264,29	30 124,93	26 791,38
Projektové dokumentace	6 389,02	2 510,89	1 548,95	5 161,75	10 979,77	7 142,68	11 112,26
Investiční akce	96 559,49	64 414,58	143 700,48	104 129,54	92 002,98	301 609,13	167 939,91
Financování z tuzemska	43 917,30	55 812,74	132 077,67	181 400,71	227 544,53	30 000,00	26 677,82
Fondy	8 828,83	7 674,30	8 022,02	4 809,22	4 670,15	5 364,95	5 720,18

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů o hospodaření města Přerov

Průmysl a hospodářství vykazuje po celé sledované období rostoucí tendenci. Výjimkou je rok 2015, kde je patrný propad. Důvodem bylo identifikováno nižší vynaložení financí, na položku výdajů na údržbu lesů a výdajů na silniční provoz. Služby pro obyvatelstvo jsou nejvýraznější položkou výdajů a vykazují kolísavý trend. To je zapříčiněno meziročními rozdíly ve výdajích na komunální služby a bytové hospodářství. Výdaje na sociální služby město Přerov udržuje v zelených číslech. Mírné snížení proběhlo v roce 2016 ale pouze o 3,2 % bodu. Další položkou je bezpečnost a právní ochrana. Ta vykazuje rostoucí tendenci, pouze v roce 2015 a 2017, kdy Přerov omezil růst těchto výdajů, především z důvodu snížení položky bezpečnost a veřejný pořádek, který zahrnuje platy a pojištění strážníků veřejné služby. Všeobecná veřejná správa a služba je druhá nejvýraznější částka, která v roce 2018 oproti roku 2017 narostla o 15 %. Tento nárůst je zapříčiněn zvýšením výdajů na platy a také výdaji na volbu prezidenta republiky. Další položky neobsahují řádek meziročních změn, z důvodu toho, že se nejedná o seskupení výdajů, nýbrž se jedná pouze o jednorázové částky. V případě grantů, podpor, dotací a darů lze najít určitou periodicitu. Výjimkou v meziročním růstu je pouze rok 2017, kdy došlo ke snížení podpory v oblasti sportu a volnočasových aktivit. Dalším bodem ve výdajích z rozpočtů města Přerov, jsou projektové dokumentace, které jsou nejnižší výdajovou položkou. Dokumentace obsahují projektové dokumentace investic, správu dotací, koncepci a rozvoj a dokumentace projektů dopravy. I zde je patrné silné kolísání. Tabulka 4 obsahuje dále investiční akce, které vykazují růst. V roce 2018 je patrný více než trojnásobný nárůst oproti roku minulému. Příčinou byla modernizace agendových informačních systémů magistrátu a výstavba mostu přes železniční trať.

Obrázek 21: Graf celkových výdajů Přerova po konsolidaci (v tis. v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Přerov

Na obrázku 21 je patrný růst výdajů po konsolidaci města Přerov napříč sledovaným obdobím. Výjimkou je rok 2016, kdy Přerov snížil výdaje na položku služby pro obyvatelstvo a na investiční akce. Výdaje sice meziročně rostou ale po konsolidaci je patrný pokles.

4.2.3 Příjmy obce Eberswalde

Příjmy obce jsou každoročně zveřejňovány na internetových stránkách obce (eberswalde, 2019). Obec Eberswalde sestavuje každoročně *Haushaltsplan*, tedy rozpočet a *Jahresrechnung*, tedy roční účetní uzávěrku. V části rozpočtu jsou vymezeny nejvýraznější položky příjmů, se kterými autor práce dále pracuje. Pro každý rok je zde výčet příjmů, nejen aktuálního sledovaného roku, ale také dvou let předchozích. Dále je zde určitý tří letý výhled příjmů období budoucích.

Obrázek 22: Příjmy města Eberswalde za období 2013-2019 (v tis. EUR)

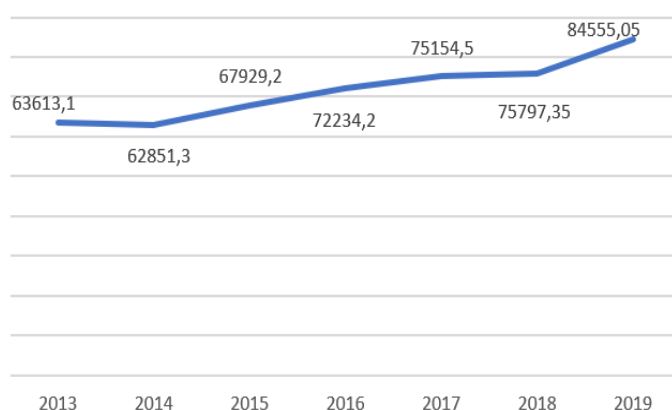
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové příjmy	63 613,1	62 851,3	67 929,2	72 234,2	75 154,5	75 797,35	84 555,05
Změna	-	-1,198 %	8,079 %	6,337 %	4,043 %	0,855 %	11,554 %
Daňové příjmy a podobné poplatky	20 502	20 362	22 489	23 409,6	25 270,2	27 200,2	29 639,2
Změna	-	-0,683 %	10,446 %	4,094 %	7,948 %	7,637 %	8,967 %
Obecné příspěvky a výhody	32 491	31 611,9	33 680,3	36 274,9	37 676,1	36 110,6	42 454
Změna	-	-2,706 %	6,543 %	7,704 %	3,863 %	-4,155 %	17,567 %
Ostatní výnosy z převodu	5	5	0,1	20	100	0,05	0,05
Poplatky za služby podle veř. práva	5 270,1	5 269,1	5 546,4	5 858,5	5 901,5	5 949,7	6 409,7
Změna	-	-0,019 %	5,263 %	5,627 %	0,734 %	0,817 %	7,731 %
Poplatky za služby podle soukr. práva	1 851,6	1 907,7	2 002,7	1 968,3	1 943,6	1 965,5	2 042,7
Změna	-	3,030 %	4,980 %	-1,718 %	-1,255 %	1,127 %	3,928 %
Ostatní běžné příjmy	2 086,6	2 092,7	2 505,4	3 014	3 015,1	3 350,3	2 306,4
Změna	-	0,292 %	19,721 %	20,300 %	0,036 %	11,117 %	-31,158 %
Finanční výnosy	300	270	250,5	151	101	101	111
Příjmy z interních služebních vztahů	580,6	706,7	733,8	702,9	522	527	504,9
Změna	-	21,719 %	3,835 %	-4,211 %	-25,736 %	0,958 %	-4,194 %
Mimořádné příjmy	526,2	626,2	721	835	625	598	1065
Změna	-	19,004 %	15,139 %	15,811 %	-25,150 %	-4,320 %	78,094 %

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Eberswalde

Daňové příjmy s výjimkou mírného poklesu ze začátku pozorovaného období, konstantně rostou. Obdobně je to v případě obecných příspěvků a výhod a poplatků za služby podle veřejného práva. Tyto příjmy vykazují rostoucí trend. Poplatky za služby podle soukromého práva dosahují červených čísel pouze v období let 2016 a 2017 z důvodu vypovězení pronajatých prostor vlastněných obcí. Ostatní běžné příjmy v průběhu období rostou ale v závěru je patrný rapidní pokles, kvůli snížení prodeje dlouhodobých aktiv. Finanční výnosy i mimořádné příjmy jsou nevýraznými položkami v rozpočtu ale je zde patrný 78% nárůst mimořádných příjmů v roce 2019. Důvodem zde bylo rozpouštění obecních rezerv.

Velkým rozdílem oproti českému systému stanovení příjmů a výdajů je, že město Eberswalde zapojuje každoročně do návrhu o finančních tocích obyvatele města. Jedná se o tzv. **participativní rozpočet**. Obyvatelé předkládají návrhy na změny v rozpočtu každoročně na internetových stránkách města nebo přímo na radnici. Tento systém funguje od roku 2013 a hlasovat mohou obyvatele celý rok. Tradičně se uzavírá 12. září a tento den se nazývá " Dnem rozhodnutí " (*Tag der Entscheidung*) (eberswalde, 2020). V některých případech může dojít ke zvýšení ochoty platit daně, protože přesně vědí a v některých případech mohou rozhodnout o tom, do kterých programů finance poplynou (dandc, 2013). Dle internetových stránek města se od roku 2012 enormně zvýšila účast v hlasování o rozpočtu. Výše občanského rozpočtu je každoročně minimálně 50 000 EUR.

Obrázek 23: Graf celkových příjmů Eberswalde mezi roky 2013-2019 (v tis. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Eberswalde

Celkové příjmy města Eberswalde, jak je vidět z obrázku 23 meziročně rostou. Jedinou výjimkou nedodržení tohoto trendu je rok 2014 a to kvůli snížení položky obecné

příspěvky a výhody. Spolková země Braniborsko neposkytla Eberswalde výši grantů, která byla plánována (Bardim, 2016). Výrazný nárůst je naopak patrný v roce 2019, kdy výše zmíněná položka vzrostla o 17,57 % a mimořádné příjmy dokonce o 78 %.

4.2.4 Výdaje obce Eberswalde

Podobně jako příjmy i výdaje 2. z analyzovaných obcí mají jasně danou strukturu, která je definována v části 2.8.2 Výdaje územních samosprávních celků v SRN. Obrázek 24 vymezuje přehled těchto výdajů.

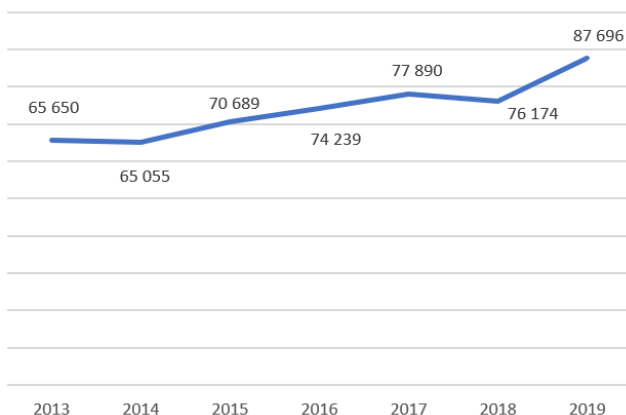
Obrázek 24: Celkové výdaje Eberswalde mezi roky 2013-2019 (v tis. EUR)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové výdaje	65 650	65 055	70 689	74 239	77 890	76 174	87 696
Změna	-	-0,906 %	8,662 %	5,022 %	4,917 %	-2,203 %	15,126 %
Výdaje na personál	23 328	24 049	25 884	27 832	29 450,6	30 518,2	32 165,4
Změna	-	3,091 %	7,630 %	7,526 %	5,816 %	3,625 %	5,397 %
Výdaje na služby	1 163	1 163	972	1 028	1 045,9	1 104,1	1 143,6
Změna	-	0,017 %	16,445 %	5,761 %	1,741 %	5,565 %	3,578 %
Správní výdaje	10 463	9 656	12 534	13 973	14 225,4	11 880,1	15 429,5
Změna	-	-7,713 %	29,805 %	11,481 %	1,806 %	-16,487 %	29,877 %
Výdaje na převod	20 938	20 321	22 248	22 537,6	24 481,5	24 377,40	29 149,4
Změna	-	-2,947 %	9,483 %	1,302 %	8,625 %	-0,425 %	19,576 %
Ostatní běžné výdaje	2 864	2 853	2 526	2 109	2 542,4	2 630,8	2 121,5
Změna	-	-0,384 %	-11,462 %	-16,508 %	20,550 %	3,477 %	-19,359 %
Finanční náklady	701,7	579	499,5	433,9	387,5	386,5	321,5
Odpisy obecního DLM	5 115	5 130	4 780,90	4 788	4 609,6	4 334,8	6 305,4
Změna	-	0,299 %	-6,811 %	0,149 %	-3,726 %	-5,961 %	45,460 %
Výdaje z interních vztahů	580,6	706,7	733,8	702,9	522	527	504,9
Změna	-	21,719 %	3,835 %	-4,211 %	-25,736 %	0,958 %	-4,194 %
Mimořádné výdaje	496,2	596,2	511,1	835	625	415	555

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Eberswalde

Výdaje na personál a výdaje na služby jsou meziročně v zelených číslech. Výrazný nárůst správních výdajů je zaznamenán v rozpočtu Eberswalde v roce 2015. Důvodem bylo zlepšení stavu infrastruktury (Eberswalde, 2015). Výdaje na převod zaznamenávají rostoucí trend a v závěru sledovaného období rostou o necelých 20 %. Odpisy opisují trend amplitudy a v závěru vzrostly o 45,5 %, oproti roku předcházejícímu. V roce 2018 měly odpisy 5,6% podíl na celkových výdajích a v roce 2019 se jejich podíl zvýšil na 7,3 %. Výdaje z interních vztahů a mimořádné náklady kolísají po celé sledované období.

Obrázek 25: Graf celkových výdajů Eberswalde mezi roky 2013-2019 (v tis. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtového hospodaření města Eberswalde

Obrázek 25 vyobrazuje grafické znázornění celkových výdajů analyzované obce v SRN. Tyto výdaje na jednotlivé odvětví vykazují rostoucí tendenci a v závěru rostou o 15,2 %. Navýšení je zapříčiněno výrazným meziročním navýšením správních výdajů, a to konkrétně zvýšením položky údržby nemovitých věcí, z důvodu pořízení DLM. S tím je spojeno také výrazné navýšení odpisů DLM.

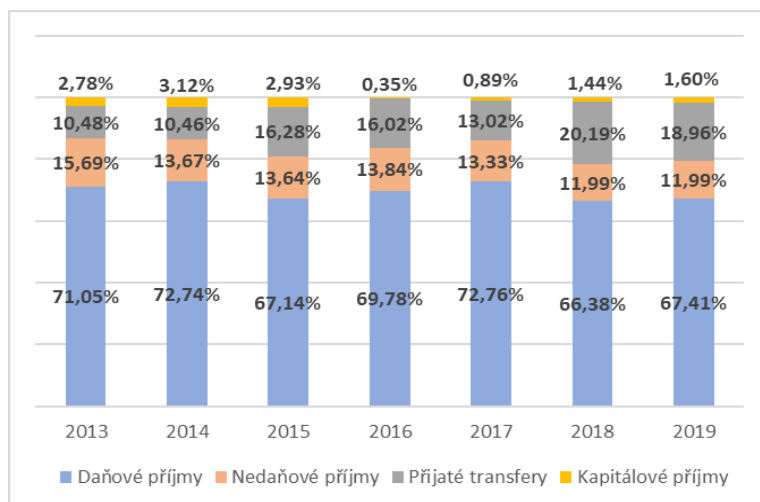
4.3 Srovnání obcí z hlediska rozložení příjmů a dynamiky meziročního růstu

Východiskem, pro srovnání decentralizovaných subjektů je také procentuální skladba základěn dle obecných charakteristik mezi 4 kategorie – daňové příjmy, nedaňové příjmy, přijaté transfery a kapitálové příjmy. Je zde použita vertikální analýza, kde se srovnává podíl jednotlivých částí na celkovém objemu příjmů jednotlivých obcí, mezi roky. Daňové příjmy jsou dále kategorizovány na daně sdílené a svěřené. Poznatky jsou shrnuty v kapitole 5 Shrnutí poznatků rozložení příjmů a poměrových ukazatelů.

4.3.1 Srovnání skladby příjmů analyzovaných obcí (daňové, nedaňové, kapitálové, přijaté transfery)

1. Skladba příjmů Přerova

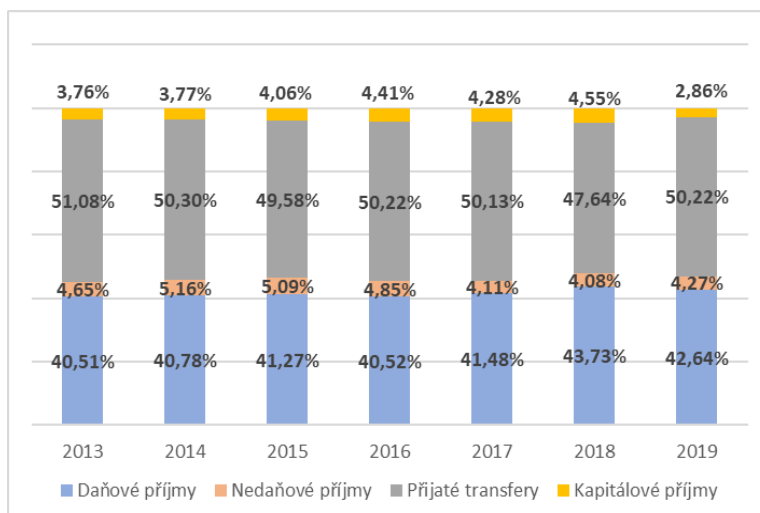
Obrázek 26: Rozložení příjmů Přerova dle procentuálního podílu na celkových příjmech (2013-2019)

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova

2. Skladba příjmů Eberswalde

Obrázek 27: Rozvržení příjmů Eberswalde dle procentuálního podílu na celkových příjmech (2013-2019)

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova

Toto srovnání proběhlo na základě skladby příjmové stránky rozpočtu. Výkazy v případě ČR, tedy Přerova, přesně kopírují základní rozdělení těchto příjmů na daňové, nedaňové, transferové a kapitálové.

Německé obce, včetně Eberswalde, rozdělují své příjmy dle rozdělení v části 4.2.3 Příjmy obce Eberswalde. Dle popisu těchto kategorií lze tyto příjmy rozdělit na výše zmíněné daňové, nedaňové, kapitálové a transferové. Daňové příjmy v případě Eberswalde byly tedy přiřazeny daňové příjmy a poplatky za služby dle veřejného práva. Nedaňové příjmy zahrnují příjmy z vlastní činnosti a přijaté sankční platby a vratky. V případě Eberswalde této definici odpovídají poplatky za služby dle soukromého práva, příjmy z interních služebních vztahů a mimořádné příjmy. Transferové příjmy obsahují hodnoty z kategorie obecné příspěvky a výhody a kapitálové příjmy jsou složeny z ostatních výnosů z převodu, ostatních běžných příjmů a z finančních výnosů.

Daňové příjmy

V případě **Přerova** tvoří daňové příjmy v průměru po sledovanou období 69,61 % z celkových příjmů obce a průběžně kolísají. Největší částí je DPH, DPPO a DPFO.

Naopak u **Eberswalde** tvoří daňové příjmy v průměru 41,56 %, tedy ani polovinu z celkových příjmů. Po sledované období sedmi let vykazují rostoucí tendenci. Zde se nejvýrazněji podílí daň z obchodu, DPPO. I když se zdá, že daňové příjmy obce Eberswalde, v porovnání s Přerovem, by měly být výrazně nižší, dle OECD jsou tyto příjmy vyšší (data.oecd, 2019).

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy **Přerova** se pohybují ve sledovaném období mezi 15,7-12 % a meziročně vykazují klesající trend. Nejvýraznějšími položkami jsou příjmy z poskytování výrobků a služeb, které meziročně klesají a dále příjmy z pronájmu pozemků, které také kolísají.

U **Eberswalde** se daňové příjmy pohybují okolo průměrné hodnoty 4,6 %. Nejvyšších hodnot dosahuje kategorie poplatky za služby dle soukromého práva, jenž zahrnuje platby za pronájmy obecních bytů a vstupné na kulturní akce. Nedaňové příjmy Eberswalde jsou na nízké úrovni.

Přijaté transfery

V případě celkových příjmů české obce **Přerov** jsou přijaté transfery zastoupeny v průběhu sledovaného období z 15 %. Tyto přijaté dotace vykazují meziročně pozitivní

trend. Výrazně k tomuto trendu přispěl skokový přírůstek z poskytovaných neinvestičních transferů plynoucích ze státního rozpočtu.

Skladba příjmů německé obce **Eberswalde** je tvořena v průměru z 49,88 %, takřka z poloviny. Tento nepoměr plyne z přístupu decentralizace kompetencí popsaném v části 4.2.1 Příjmy obce Přerov, kde je definován kombinovaný model SRN. Transfery totiž neplynou pouze od centrální vlády ale také od ostatních, stejně chronologicky postavených celků, které dodržují princip vzájemné solidarity. Německo je příkladem toho, že přesuny horizontálního dotování musejí splňovat společenský konsenzus, že ekonomicky slabší obce potřebují finančních transferů více než ty silnější.

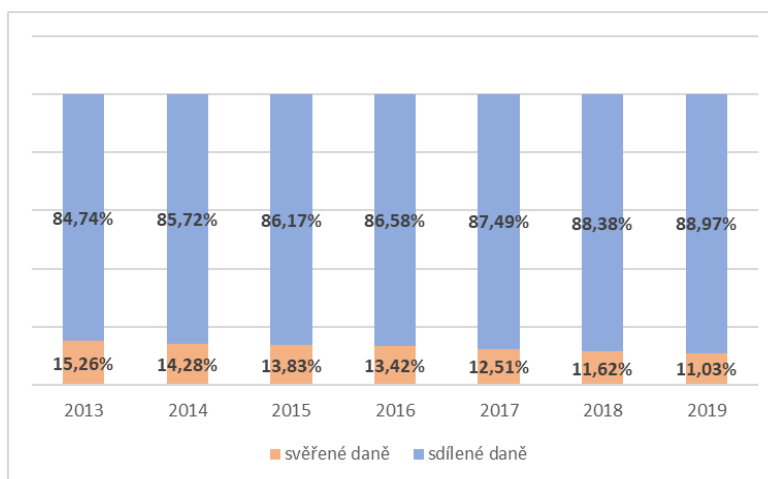
Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy **Přerova** se pohybují od 0,35 % do 3,12 %. Hranice rozptylu za sledovanou dobu jsou výrazně rozdílné. Z finančních přehledů a výkazů obce je zřejmé, že příčinou těchto výkyvů je položka příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí. Kapitálové příjmy **Eberswalde** po dobu sledovaného období vykazují aritmetický průměr 3,96 %. Tendence kapitálových příjmů je pozitivní ale v roce 2019 razantně poklesla. Důvodem bylo snížení ostatních běžných příjmů, plynoucí ze snížení daně příjmů z kovovýroby (kolejí a vagónů), pro kterou je Eberswalde známé.

4.3.2 Srovnání příjmů analyzovaných obcí na základě přenesené působnosti (sdílené, svěřené)

1. Sdílené a svěřené příjmy Přerova

Obrázek 28: Sdílené a svěřené daně Přerova (2013-2019)

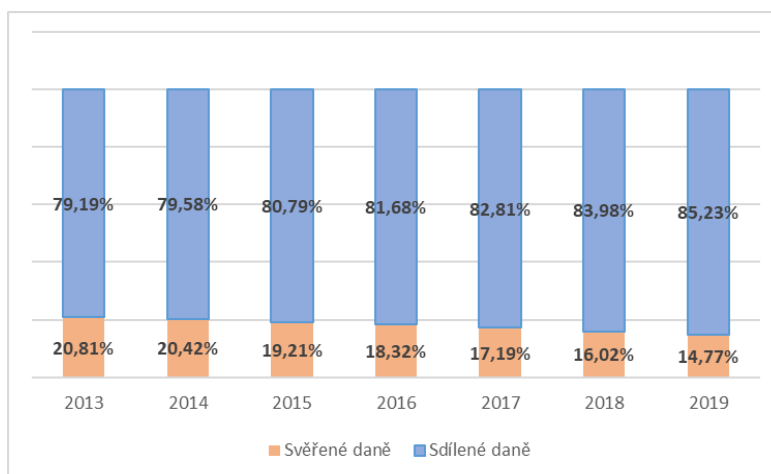
Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova

Mezi **svěřené daně** obce Přerov patří daň z nemovitých věcí a různé druhy poplatků, jako jsou správní poplatky, poplatky za uložení odpadů, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, poplatek ze psů, poplatek z ubytovací kapacity aj. Průměrná výše svěřených daní se za sledované období pohybuje ve výši 13,13 %.

Mezi **sdílené daně** patří zbylé položky daňových příjmů obce. Nejvýraznějšími jsou poměrné části z DPPO, DPFO a DPH. Sdílené daně dosahují průměrně za rok 2013 až 2019 hodnoty 86,86 %.

2. Sdílené a svěřené příjmy Eberswalde

Obrázek 29: Sdílené a svěřené daně Eberswalde (2013-2019)

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova

V SRN se nepoužívá pojem **svěřené daně**, ale tento pojem odpovídá definici daní rady obce (*Gemeindesteuern*). Ze 100 % je tedy německá obec schopna nakládat s daní z nemovitosti typu A a B, daní ze zábavy, daní ze psa a daní z druhého domu.

Sdílené daně jsou podobně jako u ČR těmi, které v položce daně a jiné poplatky zbývají, tedy příjmů z daně z obratu, DPPO, DPFO a srážková daň. Průměrně se sdílené daně pohybují okolo 81,9 %.

Srovnání obcí Přerov a Eberswalde

Srovnání koresponduje s obrázkem 28 a 29. Výše svěřených daní je u Eberswalde vyšší v průměru o více než 5 %. Rozdíl není tedy tak markantní, jako v případě transferových příjmů. Důležité je také sledovat daňové příjmy na jejichž koeficientu, ze kterého vycházejí, se podílí částečně i sama obec. V případě ČR je to pouze daň

z nemovitosti, ale v SRN je to několik daní, které jsou dále rozebrány v jednom z poměrových ukazatelů decentralizace (TA2). Srovnání je dále konkretizováno v části 4.6.1 Srovnání dle rozložení příjmů obcí.

4.3.3 Srovnání sdílených a svěřených daní na jednoho obyvatele

Tabulka 5: Přehled sdílených a svěřených daní na jednoho obyvatele Přerova a Eberswalde (2013-2019)

Obec	Podíl na obyvatele	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Přerov	Svěřené daně	1 899,64	1 905,21	1 881,30	1 946,98	1 934,08	1 969,91	2 020,49
	Dynamika růstu	-	0,293 %	-1,255 %	3,491 %	-0,663 %	1,853 %	2,567 %
	Sdílené daně	10 551,42	11 440,97	11 725,50	12 560,11	13 527,78	14 980,72	16 292,59
	Dynamika růstu	-	8,431 %	2,487 %	7,118 %	7,704 %	10,740 %	8,757 %
Eberswalde	Svěřené daně	109,84	106,87	109,91	107,19	108,00	107,91	107,59
	Dynamika růstu	-	-2,704 %	2,840 %	-2,473 %	0,759 %	-0,090 %	-0,288 %
	Sdílené daně	417,96	416,61	462,29	477,77	520,25	565,58	620,66
	Dynamika růstu	-	-0,323 %	10,963 %	3,350 %	8,891 %	8,714 %	9,738 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova a Eberswalde

V tabulce 5 jsou znázorněny příjmy sdílených a svěřených daní města Přerov a Eberswalde, a to v průběhu let 2013 až 2019 v přepočtu na jednoho obyvatele. Čísla v tabulce vyjadřují průměrné příjmy jednotlivých měst plynoucí na každého jednoho obyvatele obce. Hodnoty nelze přepočítávat na stejnou měnu, protože ekonomické dispozice obou zemí jsou na rozdílné úrovni. Je ale patrné, že oba druhy daní jsou výrazně vyšší v případě Eberswalde. Dalším řádkem, který je přidán pod sdílené a svěřené daně jednotlivých obcí, je meziroční změna. Ta ukazuje trend růstu nebo poklesu zmíněných daní.

Dynamika svěřených daní v případě **Přerova** vykazuje mírnou tendenci k růstu. Průměrná hodnota po sledované období nabývá hodnoty 1,048 %. Mnohem výraznější růst je ale patrný u dynamiky růstu u sdílených daní. Příjmy ze sdílených daní Přerova meziročně výrazně rostou. Průměrná hodnota meziročních změn od roku 2014 do 2019 je 7,54 %. Poměr změn dynamik průměrných hodnot sdílených daní ku svěřeným je více než sedminásobná.

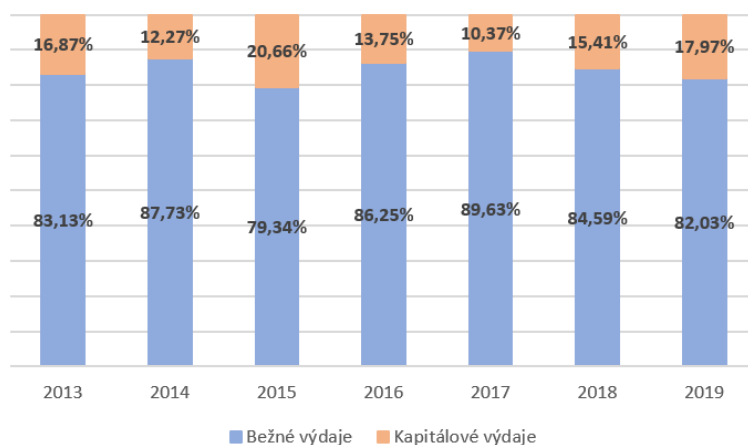
Meziroční tendence svěřených a sdílených daní v **Eberswalde** je vykazuje větší kolísavost než u Přerova. Svěřené daně po sledované období v průměru klesají o 0,326 %.

Naopak sdílené daně meziročně v přepočtu na jednoho obyvatele rostou. Od roku 2014 do 2019 rostou v průměru o 6,889 %, což je oproti záporným změnám svěřených daní výrazně vyšší hodnota. Důvodem je, že obce v SRN se podílejí na sazbách sdílených daní, na což obce v ČR nemají kompetenci. Problematika je dále vyčíslena v části 5.5.3 Ukazatele daňové autonomie, konkrétně v ukazateli TA2.

4.4 Srovnání skladby výdajů analyzovaných obcí (běžné a kapitálové)

1. Skladba výdajů Přerova

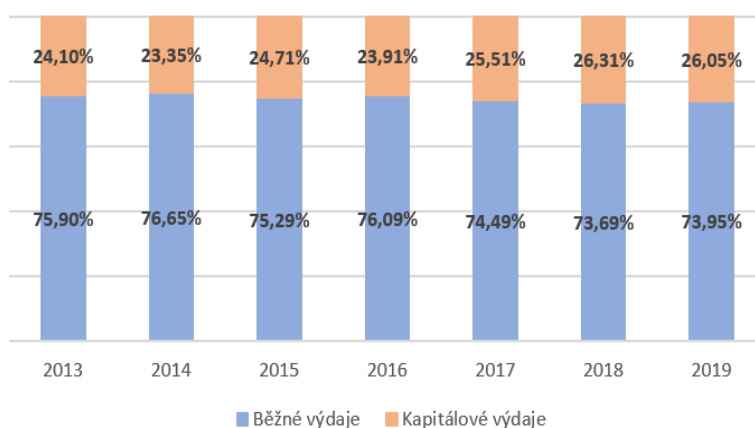
Obrázek 30: Běžné a kapitálové výdaje Přerova (2013-2019)

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova

2. Skladba výdajů Eberswalde

Obrázek 31: Běžné a kapitálové výdaje Eberswalde (2013-2019)

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Přerova

Problematika rozdělení výdajů na kapitálové a běžné je definována v teoretické části, konkrétně v části 3.4.2 Výdaje územních samosprávních celků. Práce se zaměřuje především na příjmovou stránku, avšak pro posouzení kompletního přehledu nelze opomenout stránku výdajovou, která je nedílnou součástí výkazů obce.

Skladba běžných výdajů **Přerova** se dle obrázku 30 po sledované období pohybovala okolo průměrné hodnoty 84,67 % a kapitálové výdaje vykazovaly průměrnou hodnotu zbylých 15,33 %. Navýšení kapitálových výdajů je patrné především v roce 2015, kdy vzrostla hodnota ve prospěch kapitálových výdajů o 8,38 %. Tento nárůst byl zapříčiněn účelovou dotací, která byla Přerovu poskytnuta. Tato dotace byla poskytnuta na integrovaný informační systém ve veřejné správě, který slouží ke zefektivnění přístupu k obecním dokumentům a ke zvýšení zabezpečení.

Srovnání dle obrázku 31 u **Eberswalde** je orientační, protože výkazy obcí v SRN nedisponují obdobným rozdělením výdajů na běžné a kapitálové. Eberswalde rozděluje své příjmy na běžné a mimořádné. Autor práce přerozděluje výdaje do kategorií dle charakteristik položek a po konzultaci s orgánem města Finowfurt, který byl při rozdělení nápomocen. Kapitálové výdaje jsou složeny z položek výdaje na infrastrukturu a kanalizaci, kapitálové dotace, nákupy DLM, splátky úvěrů a mimořádné výdaje. Kapitálové výdaje jsou oproti Přerovu v průměru o 9,52 % vyšší a obecně je poměr kapitálových a běžných výdajů dlouhodobě více vyrovnaný.

4.5 Poměrové ukazatele rozsahu decentralizace

Ukazatele rozsahu decentralizace jsou popsány v rámci teorie v části 2.5.3 Ukazatele měřící rozsah decentralizace. Zde jsou převedeny tyto poznatky do praxe, a to konkrétně ve srovnání analyzovaných obcí. Syntéza dat je provedena v části 5 Shrnutí poznatků rozložení příjmů a poměrových ukazatelů.

Ukazatel RD1 je znázorněn z pohledu příjmů nižších (obcí) a vyšších správních celků (krajů) obecně na území ČR a SRN. Dalším ukazatelem decentralizace, použitým v diplomové práci je ukazatel ED1, který porovnává decentralizaci výdajů ale pouze obcí, protože jak je uvedeno výše, autor práce se zaměřuje na příjmovou stránku. Zároveň hlavní srovnání probíhá na úrovni obecní.

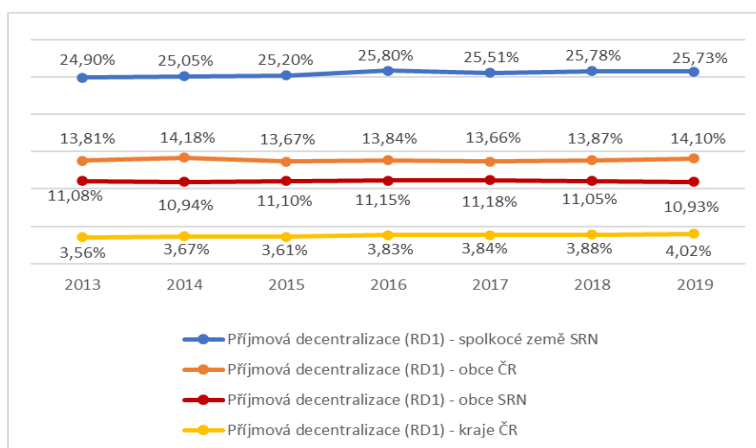
Následující ukazatelé (TA1, TA2) jsou porovnávány v rámci analyzovaných obcí, tedy Přerova a Eberswalde, protože jsou použity příjmové položky z výkazů konkrétní obce. Do výpočtu se již nevyužívají hodnoty centrální úrovně vlády, protože ve vzorci lze užít

hodnoty decentralizovaných úrovní. Autor práce srovnává také poplatky vlastním ukazatelem AFA. Přístup k poplatkové politice se v podání ČR a SRN velmi liší, a proto je vybrána položka poplatky za služby a náhrady podle veřejného práva z německých výkazů. Tato položka, respektive kategorie, obsahuje konkrétní poplatky, které se shodují s poplatky českých obcí. Přidán je pouze poplatek ze psů, který stojí vně služby a náhrady podle veř. práva.

4.5.1 Ukazatel příjmové decentralizace (RD1)

Ukazatel RD1, jehož vzorec je konkretizován v kapitole 3.2.3. Ukazatele měřící rozsah decentralizace je znázorněn na obrázku 32. Jsou zde procentuálně srovnány decentralizované příjmy obcí, krajů v ČR (mfcf, 2020) a obcí a spolkových zemí v SRN (OECD, 2020).

Obrázek 32: RD1 pro obce a kraje v ČR a SRN za období 2013 až 2019

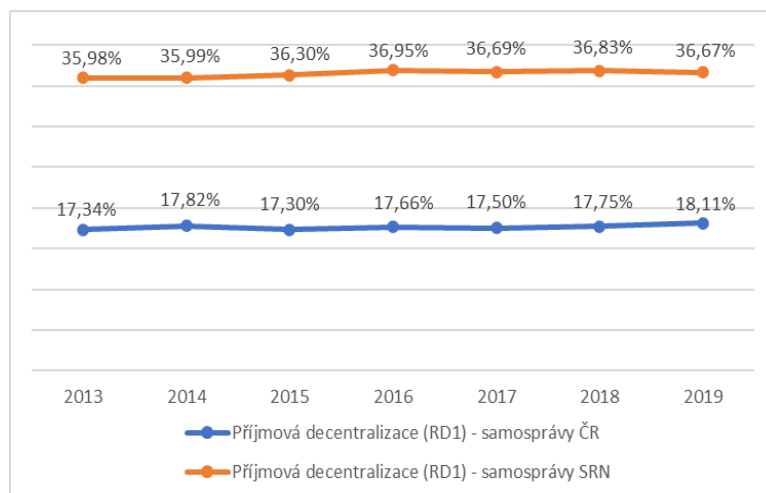

Zdroj: vlastní zpracování, dle OECD, mfcf, bundeshaushalt

RD1 na obrázku 32 poskytuje přehled o procentuálních decentralizovaných příjmech. Na grafu jsou pro srovnání nejen obce daných zemí ale také vyšší správní celky. Jedná se o kraje v ČR a spolkové země v SRN (ccre, 2020). Na obrázku je nejvíce patrný rozdíl decentralizace právě těchto samospráv. Pozice krajů v ČR a spolkových zemí v SRN není na stejné úrovni, proto toto srovnání je třeba brát s rezervou ale určitou vypovídající hodnotou disponuje. Je zde patrný výrazný rozdíl v decentralizaci vyšších územních celků, kdy kraje v ČR vykazují sice mírný meziroční růst, ale průměrná hodnota je 3,77 %. Oproti tomu RD1 se u spolkových zemí pohybuje okolo průměru 25,42 %.

Nejvýraznější rozdíl tvoří nepoměr příjmů daně z obratu a DPH. Kraje v ČR obdržely 8,92 % podílu ze sumy vybraného DPH, zatímco spolkovým zemím v SRN náleželo 44,6 % z celku daně z obratu (haushaltssteuerung, 2020). Další daní, která se procentuálně podílí na výše zmíněném rozdílu je DPPO, která náleží v SRN z 50% federaci a z 50 % spolkovým zemím. Krajům v ČR náleží opět 8, 92 %.

Obrázek 33: RD1 pro samosprávy ČR a SRN za období 2013 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování, dle OECD, mfcf, bundeshaushalt

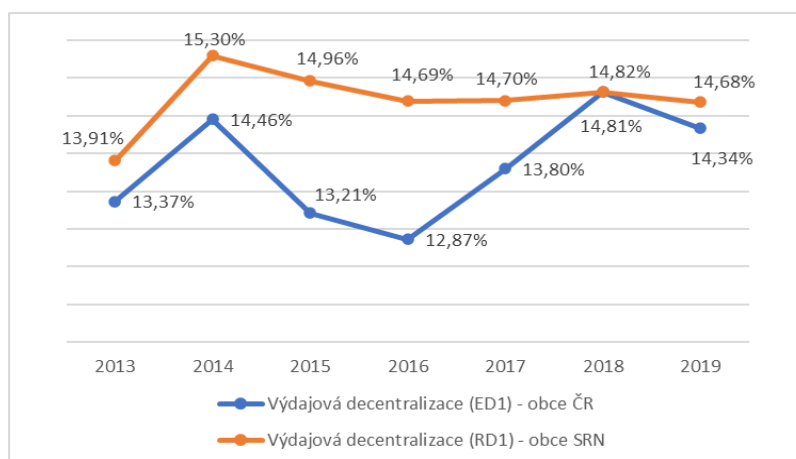
Na obrázku 33 je znázorněn celkový příjem veškerých stupňů samospráv v ČR a SRN. Obě země vykazují jasný přístup k příjmové decentralizaci samosprávních celků. Tento fakt potvrzuje průběh křivek na grafu, které nijak zvlášť nekolísají. V podstatě se jedná o součet příjmů **obcí a krajů ČR**, které znázorňují modrou trendovou křivku, jenž po sedmileté sledované období pozvolně roste.

Oranžová křivka je součtem příjmů **obcí a spolkových zemí SRN** a po sledované období je také vyrovnaná. U obou zemí rostou primárně přijaté transfery (dle 4.3.1 Srovnání skladby příjmů analyzovaných obcí), které jsou v postupu výpočtu vyloučeny. Ukazatel RD1 se v zemích pozorovaných organizací OECD pohybuje průměrně okolo 18 %, což dokazuje, že SRN vykazuje silně nadprůměrnou výši ukazatele RD1. Příjmová decentralizace samosprávy v SRN zahrnuje i příjmy do okresního rozpočtu, které jsou však zanedbatelnou položkou oproti hodnotám ostatních samosprávních rozpočtů.

4.5.2 Ukazatel výdajové decentralizace (ED1)

Ukazatel ED1 je analyzován z hlediska nižších správních celků ČR a SRN. Vzorec pro výpočet je podrobněji rozebrán v části 3.2.3 Ukazatele měřící rozsah decentralizace. Je zaměřen na decentralizaci výdajů nižších správních celků na území ČR a SRN.

Obrázek 304: ED1 pro samosprávy ČR a SRN za období 2013 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování, dle OECD, mfc, bundeshaushalt

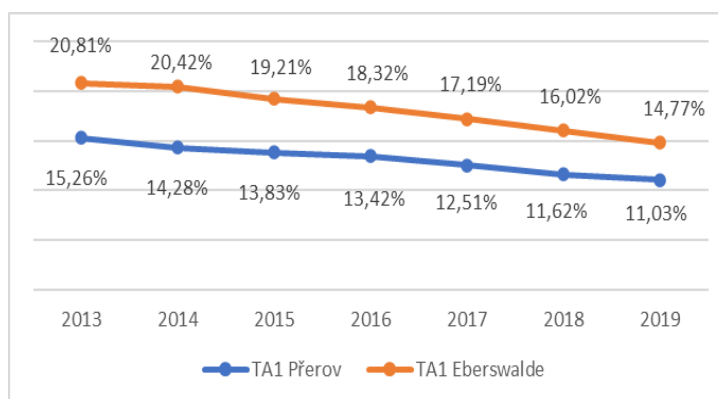
Na obrázku 34 je patrný snižující se trend výdajové decentralizace **obcí ČR** od roku 2014 do 2016. Propad je způsoben primárně snížením běžných výdajů (dle obrázku 30 Běžné a kapitálové výdaje Přerova), konkrétně z důvodu nákupů služeb obcí a nepoměrně pomalým zvyšováním výdajů na dopravní obsluhu obce. Celkové výdaje rostly výrazně rychleji než tato výdajová položka. Ukazatel ED1 poměruje celkové výdaje decentralizovaných úrovní ku výdajům centrálních vlád, ovšem bez vydaných transferů a dotací.

Zároveň je nutné dodat, že **obce v SRN** (včetně Eberswalde), poskytují ekonomicky slabším obcím finanční výpomoc (FAG). Tento systém solidarity v českém systému dotací nefunguje. Částka, kterou Eberswalde přispívá ostatním obcím se pohybuje v průměru okolo 2 % celkových výdajů (Bundeshaushalt, 2020). Podobně jako u RD1, v případě přidání hodnot krajů a obcí do grafu, by došlo k podobnému rozdělení, jako na obrázku 33, avšak křivka spolkových zemí by disponovala ještě výraznějším rozdílem než na předchozím znázornění. Autor práce se ale zaměřuje na příjmovou stránku rozpočtů a ukazatel výdajů slouží pouze pro dokreslení.

4.5.3 Ukazatele daňové autonomie (TA1, TA2)

TA1 je prvním stupněm daňové autonomie modelu dle OECD. Tento ukazatel rozsahu decentralizace lze vztáhnout na úroveň konkrétních analyzovaných obcí, protože jsou zde porovnávány příjmy z daní, u kterých má daňovou pravomoc, ku sumě daňových příjmů obcí Přerova a Eberswalde. Ukazatel porovnává, jakou procentuální částí se sub-centrální úroveň vlády podílí na daňové povinnosti na svém území.

Obrázek 315: TA1 pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019

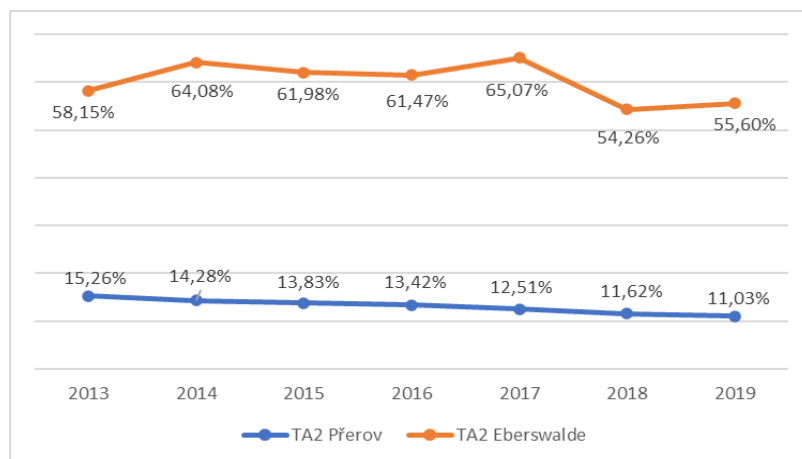
Zdroj: vlastní zpracování, dle výkazů obce Přerov a Eberswalde

Z obrázku 35 je patrné, že míra prvního stupně daňové autonomie se v české obci **Přerov** pohybovala od 15,26 % do 11,03 %. Do čitatele vzorce jsou zahrnuty položky – daň z nemovitosti (možnost užití místního koeficientu pro sazbu daně ze stavby a stavebního pozemku) a místní poplatky (např. poplatek ze psů, z pobytu, ze vstupného na kulturní nebo sportovní události, užívání veřejného poradenství, aj.). Křivka má klesající tendenci po celé sledované období.

TA1 v případě **Eberswalde** v podstatě opisuje klesající tendenci křivky daňové autonomie Přerova, avšak posunutá o 3 % až 4 % vertikálně výše. V čitateli vzorce je zahrnuta daň z nemovitých věcí typu A, B (i když hranice koeficientu jsou nižší než v ČR), poplatek za psa, zábavní daň a daň z vlastnictví druhého domu. Sazby těchto daní závisí zpravidla na obcích. Tento pokles je dán tím, že nerovnoměrně rostou celkové daňové příjmy vůči příjmům v čitateli vzorce.

TA2 je druhým stupněm daňové autonomie, jenž je podrobně popsán v metodice, konkrétně v části 3.2.3 Ukazatele měřící rozsah decentralizace. Přidaná hodnota tohoto ukazatele je ta, že dokáže odlišit země, které disponují vyšším stupněm daňové autonomie, a které nikoliv.

Obrázek 326: TA2 pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování, dle výkazů obce Přerov a Eberswalde

TA2 v případě **Přerova** je naprosto totožný, protože české obce se nepodílejí na tvorbě sazeb, nebo koeficientů jiných daní, než které jsou zmíněny v ukazateli TA1. České obce ve srovnání s jinými zeměmi EU (OECD, 2019) vykazují podprůměrných hodnot TA1 i TA2 a po celé sledované období jsou na mírně klesající úrovni.

Ukazatel TA2 je na první pohled výrazně vyšší u **Eberswalde**, v porovnání s TA1 Eberswalde i TA1 a TA2 Přerova. V průměru dosahuje takřka trojnásobné výše, ve srovnání s ukazatelem daňové autonomie prvního stupně Eberswalde. Hlavním důvodem tohoto výrazného navýšení je schopnost obce ovlivnit daň z obratu, která je nejvýraznější položkou daňových příjmů. Obec Eberswalde stanovuje průběžně tuto sazbu daně na celostátním průměru (dihk, 2019). Pokles v roce 2017 byl zapříčiněn snížením sazby z obratu (gewerbsteuer, 2020) a následného navýšení.

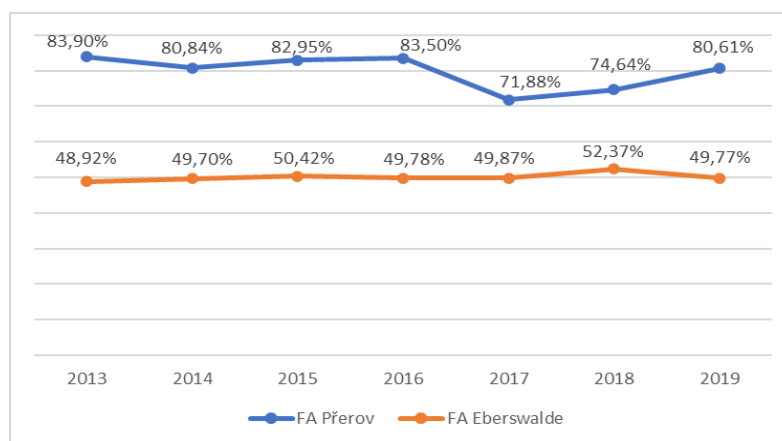
Ukazatel TA2 poukazuje na druhou stránku problematiky, která je zpracována v části 4.3.3 Srovnání sdílených a svěřených daní. Obce v SRN disponují částečnou rozhodovací pravomocí o sazbách sdílených daní a nepřímo se tedy podílí na celkových příjmech z této daně.

4.5.4 Ukazatel finanční autonomie (FA)

Ukazatel finanční autonomie vyjadřuje schopnost sub-centrálního stupně vlády financovat významné položky výdajů. Za dodržení závazků, nesou obce zodpovědnost, a proto by vlastní příjmy obce (celkové příjmy bez přijatých dotací) měly být dostatečně vysoké.

Obrázek 337: FA pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování, dle výkazů obce Přerov a Eberswalde

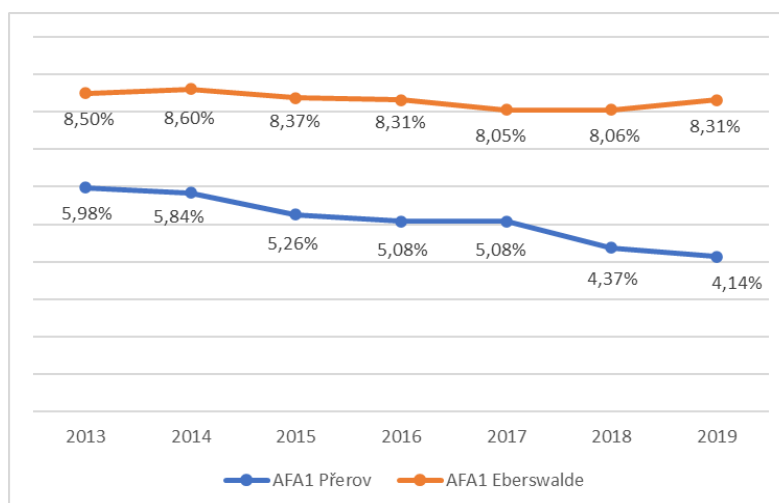
Ukazatel finanční autonomie se u **Přerova** se pohybuje dle obrázku 37 od 71,88 % do 83,9 a je na výrazně vyšší úrovni než obec Eberswalde. Obec je tedy méně závislá na dotacích, které jí jsou poskytovány od centrální vlády ale spíše na příjmech ze sdílených daní. Přijaté transfery se dle obrázku 27. pohybují okolo 15 % z celkových příjmů. Relativně velký rozptyl FA Přerova, ale zároveň ukazuje určitou nekonzistentnost ve finančních příjmech oproti FA Eberswalde.

FA u obce **Eberswalde** se pohybuje v rozmezí 48,92 % do 52,37 %, což poukazuje na jasný přístup k politice vlastních příjmů. Německé obce nerozdělují příjmy na nedaňové a kapitálové ale dle charakteristik příjmových položek lze do těchto kategorií příjmy rozčlenit. Čítatel v podstatě obsahuje veškeré příjmy bez přijatých transferů od centrální úrovně, státní a výpomocí od jiných obcí. Německé obce jsou obecně více závislé na příjmech z přijatých transferů než obce české na dotacích. Tento fakt je patrný v kapitole 4.3.1. Srovnání skladby příjmů analyzovaných obcí, kde se rozložení přijatých transferů obce Eberswalde pohybuje okolo 50 % z celkových příjmů.

4.5.5 Poměrový ukazatel autonomie poplatků (AFA)

Ukazatel autonomie poplatků ukazuje finanční soběstačnost v otázkách poplatkové politiky obce. Ukazatel **AFA** se zaměřuje na poplatky, které souvisejí se správou a obecní infrastrukturou obce. V čitateli vzorce (3.2.3 Ukazatele měřící rozsah decentralizace) jsou sečteny poplatky správní, uživatelské a sběru, přepravy a třídění komunálních odpadů, poplatek ze psů.

Obrázek 348: AFA pro Přerov a Eberswalde za období 2013 až 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle finančních přehledů obcí Přerov a Eberswalde

Poměrový ukazatel AFA u obce **Přerov** je na nižší úrovni, oproti AFA Eberswalde v průměru o 3,21 %. V porovnání s celkovými příjmy obce se poplatky pohybují v rozteči 5,98 % (2013) do 4,14 % (2019), zatímco celkové příjmy rostou rychleji (4.2.1 Příjmy obce Přerov). Rozdíl mezi začátkem a koncem sledovaného období je 1,84 %, což je relativně vysoké číslo, ve srovnání s celkovou procentuální výší ukazatele. Dynamika ukazatele vykazuje po celé sledované období klesající tendenci, což značí snižující trend v autonomii obce v kontextu poplatkové politiky.

Naopak u **Eberswalde** rostou veřejné poplatky kontinuálně s celkovými příjmy obce a vzájemně se vyrovnávají. Maximální a minimální výše tohoto ukazatele se za sedmileté sledované období liší pouze o 0,5 %. Německé výkazy obcí obsahují samostatnou položku s názvem poplatky za služby podle veřejného práva (*Öffentlich-rechtliche Leistungsentgelte*), dle kterého byl tento ukazatel sestaven. K této kategorii byly přičteny poplatky za psy (*Hundesteuer*). Tyto poplatky jsou totožné (dle účelového členění), jako je to v případě čitatele AFA1 obce Přerov.

5 Shrnutí poznatků rozložení příjmů a poměrových ukazatelů decentralizace

Proces shrnutí probíhá na základě východisek z části 4.3 Srovnání obcí z hlediska rozdělení příjmů a dynamiky meziročního růstu a 4.5 Poměrové ukazatele rozsahu decentralizace. Toto srovnání je spíše v teoretické, kvůli rozdílnosti modelů jednotlivých zemí a přístupům k decentralizaci moci.

5.1.1 Srovnání dle rozložení příjmů obcí

Skladba příjmů obcí Přerov a Eberswalde je na první pohled rozdílná. **Daňové příjmy** na straně Přerova jsou výrazně dominantní částí příjmové stránky obce. Naopak v Eberswalde jsou příjmy daňové až sekundárním příjmem. Ve srovnání s Přerovem jsou v přepočtu na procenta u německé obce v 50 % výši. Více než třetina daňových příjmů Přerova jsou příjmy z DPH a druhou nejvýraznější položkou je DPPO. V německé obci se daňové příjmy společně s poplatky (vybraných poplatků 3.4.1 Příjmy územních samosprávních celků ČR tak, aby odpovídaly rozdělení do kategorií) podílejí na celkových příjmech meziročně okolo 41 %.

Druhým zásadním rozdílem ve skladbě příjmů jsou **přijaté transfery**, které v případě českých obcí plynou z dotací z rozpočtu pouze centrální úrovně vlády, nikoli od samospráv, které mají stejnou vertikální působnost. Německé obce mají rozdílný přístup k poskytování transferů. Přijaté transfery obce získávají od centrální vlády (*Bund*), vyššího samosprávního subjektu (*Land*) ale i nižších správních subjektů (*Komunne*), tedy i v horizontálním přesunu finančních prostředků. Největší část transferů, v průměru okolo 60 %, přijímají obce od spolkové země, ve které se nacházejí. Příjmy od jiných obcí se pohybují průměrně okolo 8 % až 25 %, avšak toto číslo je orientační, protože záleží na ekonomické vyspělosti obce většinou z historických důvodů. Zbylá část je poskytována centrální vládou. Celkové přijaté transfery Přerova se pohybují okolo 15 % oproti Eberswalde, kde se přijaté transfery pohybují okolo 50 %. Z těchto procent by bylo možné usuzovat, že jsou Německé obce více závislé na přijatých transferech než Přerov.

Trend **nedaňových příjmů** je za sledované období roku 2013 až 2019 v případě obou samospráv klesající. Příjmy z vlastní činnosti v Přerově průměrně klesaly meziročním tempem 0,62 %. Průměrná dynamika změny nedaňových příjmů u Eberswalde také

záporná a nabývá negativní hodnoty - 0,13 %. Přerov však disponuje stabilně vyššími nedaňovými příjmy a to o 0,75 % více než Eberswalde.

Kapitálové příjmy jsou nejslabším příjmovým podílem do rozpočtů obou obcí. V české obci Přerov jsou v průměru zastoupeny z 1,88 % z celkových příjmů a po sledované období průměrně meziročně klesají o 0,2 %. Kapitálové příjmy u Eberswalde tvoří celkové příjmy z 3,88 % avšak klesají obdobně, jako Přerov. Kapitálové příjmy jsou ale často nahodilé, proto sedmileté sledované období autor práce považuje za nedostatečné ke zhodnocení dlouhodobého vývoje.

Pokrytí výdajů obce Přerova je mnohem více závislé na **sdílených daních**, které se pohybují okolo 86,86 %. Proti tomu u Eberswalde se po sledovanou dobu pohybují průměru okolo 81,9 % v přepočtu na celkové daňové příjmy, což je o 4,96 % méně. Eberswalde navíc také poskytuje jiným obcím finanční výpomoc trojnásobně vyšší, než kterou přijímá. Z části 4.3.3 Srovnání sdílených a svěřených daní na jednoho obyvatele je patrné, že obyvatelé města platí celkově daně vyšší, avšak z větší části přímo do rozpočtu obce, která sazby svěřených daní utváří. Tomuto tvrzení koresponduje se srovnáním OECD (2019), jež porovnává míru fiskálního federalismu a tržního hospodářství (mvr, 2018).

Poměr svěřených daní na celkových daňových příjmech nabývá v Přerově hodnotě 13,13 %. V Eberswalde je tento průměr dlouhodobě vyšší, a to o necelých 5 % (konkrétně 18,15 %). Dle tabulky 5 Přehled sdílených a svěřených daní na jednoho obyvatele ukazuje, že dynamika růstu v kontextu svěřených daní města Přerov nabývá průměrné hodnotě 1,048 %. Tempo růstu tohoto typu daní v případě německé obce roste po sedmileté sledované období v průměru o 0,326 %, tedy více než třikrát pomaleji. Decentralizační tendenci SRN u nižších správních celků je ale konkretizována v následující kapitole, konkrétně v ukazateli TA2.

5.1.2 Srovnání dle poměrových ukazatelů decentralizace

Poměroví ukazatelé jsou dalším srovnávacím prvkem, kterým lze kvalifikovat míru fiskální decentralizace českých a německých samosprávních celků (RD1, ED1) a následně konkrétních obcí Eberswalde a Přerova (TA1, TA2, FA, AFA).

Ukazatel příjmové decentralizace na obrázku 32 zobrazuje srovnání RD1 místních správních celků (obcí) a vyšších správních celků (krajů a spolkových zemí). Je zde zřejmý vyšší stupeň decentralizace v případě SRN, avšak je třeba si uvědomit, že Česká republika

rozděluje veřejné příjmy pouze na úrovně – centrální, krajské (vyšší správní celky) a obecní (nižší správní celky). Zde jsou rozděleny veškeré příjmy veřejné správy. V případě SRN jsou veřejné finanční příjmy rozděleny do úrovně – centrální (*Federation*), státní (*Land*), okresní (*Landkreis*) a obecní (*Gemeinde*). Na obrázku 32 je vyobrazen celkový přehled RD1 v ČR, kdy se průměrně pohybuje okolo 18 % a v SRN, kdy průměrné hodnoty náleží 36,4 %. Toto průměrné procento, kolem kterého se obě ze zemí pohybují v minimálním rozptylu ukazuje, že RD1 je v SRN více než dvakrát vyšší. Důvodem je vyšší stupeň decentralizace moci v souvislosti s příjmy a celková vyšší finanční autonomie, která je dále rozebrána v následujících ukazatelích.

Ukazatel výdajové decentralizace předpokládá eliminaci transferů jak v čitateli, tak ve jmenovateli, a proto ukazují reálný obraz o hospodaření subjektu v kontextu vyhnutí se zdvojení přijatých transferů. Ukazatel znázorňuje nekonzistentnost k výdajům u českých obcí z důvodu kolísání trendové křivky. Jediný ukazatel výdajové decentralizace nedisponuje tak markantním rozdílem na horizontálních grafech (v průběhu sledovaných let), jako ostatní. Dalo by se říct, že ED1 u sledovaných zemí je na srovnatelné úrovni ale tento fakt je zaviněn právě očištěním ukazatele o transfery a tím i o FAG. ED1 českých obcí se pohybuje okolo průměru 13,84 % a ED1 německých obcí okolo 14,72 %. Jílek (2008, str. 337) ve svém pozorování uvedl průměr tohoto ukazatele v ČR na úrovni 14,8 %, což značí snížení výdajové decentralizace o 1procentní bod.

Ukazatel daňové autonomie je složen ze dvou stupňů. TA1 zobrazuje sumu svěřených daní, tedy daní, u kterých má subjekt daňovou autonomii. TA1 u Eberswalde ukazuje vyšších hodnot než TA1 v případě Přerova. Společný ale mají křivky svůj meziroční pokles. Dle OECD (2019) je hodnota TA1 Přerova na velmi nízké úrovni a znázorňuje nedostatečnou kompetenci v daňové suverenitě obce. U federativních zemí bývá zvykem, že jednotlivé správní celky mají ve své kompetenci u sdílených některých daní určit dodatečný koeficient. Tento koeficient zvyšuje vybíranou hodnotu z určitého procenta. Toto téma bývá každoročně středem pozornosti obyvatel samospráv. Až ukazatel TA2 naznačuje obraz daňové autonomie obce SRN. Obrázek 33 ukazuje politiku Eberswalde, tedy zvyšování vlivu na sdílených daních. Největší ovlivňovanou položku sdílených daní je daň z obchodu. Eberswalde jej daní svým koeficientem, který v podstatě opisuje průměrnou hodnotu koeficientů německých obcí. TA2 u Přerova disponuje stejnými hodnotami, jako v případě TA1, z důvodu absence vlivu na sdílené daně.

Ukazatel finanční autonomie bere v potaz podobně jako u ukazatele příjmové decentralizace veškeré příjmy decentralizované úrovně bez přijatých transferů v čitateli. Ve jmenovateli se ale nachází oproti RD1 celkové příjmy právě analyzovaného decentralizovaného subjektu včetně transferů. Jak je patrné z předchozí části 4.6.1 Srovnání dle rozložení příjmů obcí, zastoupení přijatých transferů Eberswalde je výrazně vyšší než u Přerova. Tento ukazatel ale nedisponuje dostatečnou vypovídající schopností, a to ze dvou důvodů. První je způsob proudění grantů, kdy v případě Eberswalde tok přijatých transferů, který probíhá nejen na vertikální úrovni ale také na horizontální. Druhým důvodem je nedostatečné zahrnutí účelových a neúčelových dotací v případě Přerova a Eberswalde, tedy na jaký účel byly transfery poskytnuty. V případě, že byli poskytnuty na konkrétní účel, snižuje to autonomii obce v hospodaření se svými příjmy a zmenšuje se možnost měření pozitivních (ale i negativních) externalit, jako je to v případě neúčelových dotací. Tento fakt ovlivňuje výstup a neodráží poctivý obraz o fiskálním federalismu.

Poměrový ukazatel autonomie poplatků znázorňuje souhrn poplatků vybraných v obci Přerov, na jejichž správou a tvorbou má obec Přerov výhradní právo. Podobně je to u Eberswalde s tím rozdílem, že německá obec má vlastní kategorii, kterou nazývá služby podle veřejného práva. Poplatky tedy nejsou roztrženy do daňových a nedaňových příjmů. Příjmy z poplatků, u obce Přerov, nerostou rovnoměrně s celkovými příjmy obce. Přerov vykazuje výrazně nižší autonomii v kontextu s poplatky, a nadto tento ukazatel po celé sledované období klesá. Poplatky plynoucí do obecních rozpočtů v ČR se dle OECD (2019) od roku 1995 se každoročně snižují, a kromě toho Přerov vykazuje nadprůměrnou výši příjmů na území ČR, oproti jiným obcím. Eberswalde vykazuje vyrovnanou poplatkovou politiku, kdy nejvyšší příjmy (ø 82 %) tvoří uživatelské poplatky. Mezi tyto platby spadá oproti českým poplatkům také poplatky ekologické a za odpad (spadají v ČR do místních poplatků) ale i tak skupina uživatelských poplatků silně převyšuje poplatky zbylé.

6 Závěr

Přístupy k rozdělování peněz obcím v ČR a SRN se výrazně liší, především samotné postavení samosprávních celků v obou zemích je velmi rozdílné. Země uplatňují rozdílné modely fiskálního federalismu a stupně decentralizace. S tím je ale spojena zodpovědnost za veřejné finance, které jsou redistribuovány na základě veřejného zájmu. Základem fiskálního federalismu je přenesení kompetencí, aby nedošlo k narušení stability ekonomiky země především z hlediska makroekonomického. V dobách ekonomické recese nebo dokonce krize, musí nižší samosprávní celky rozhodnout, zda výdaje financovat půjčkami nebo zda přijmout nepopulistická opatření. V prvním případě samospráva kumuluje ztrátu, která může být v některých případech krátkodobě efektivní, v jiných ale nikoli. Tyto stavy jsou následně řešeny dotacemi, které ve výsledku obdobně zvýší daňovou zátěž poplatníka. Na oko se může obyvatelům nižších správních celků zdát, že jsou veřejné závazky placeny někým jiným (například nerezidenty), ale opak je pravdou. Důležitým prvkem je tedy informovanost obyvatel a zodpovědnost zvoleného zastupitelstva v aktuálním období k přerozděleným financím. Výsledky vlády, které se prezentují voličům jsou totiž často podávány ex post a zpravidla se navazuje kritikou vlády předcházející (v případě výměny zastupitelů ve funkci).

V případě obou zemí plyne do rozpočtů určitá poměrná část příjmů. Tento přístup se dlouhodobě vyvíjel a v **České republice** je využit princip, kdy jsou příjmy obcím přerozdělovány na základě 4 kritérií. Ty jsou počet obyvatel, počet žáků, výměra katastrálního území a přepočítaný koeficient dle velikosti obce. Skladba těchto kritérií se výrazně změnila především proto, aby neznevýhodňovala malé obce oproti velkým. Zde by bylo možné přidání dalšího kritéria, které by bylo třeba pečlivě propracovat do nejmenších detailů, protože by mohlo dojít k příjmové propasti mezi obcemi a nemuselo by dojít ke kýženému efektu.

Decentralizace z hlediska financí, a především příjmové stránky, na kterou se autor práce zaměřuje, vykazuje meziroční klesající tendenci dle poměrových ukazatelů v přístupu k přerozdělování kompetencí. Tyto ukazatele mají společnou příjmovou stránku a primárně TA2 a AFA pronikají do hloubky konkrétních příjmových složek obcí. V případě Přerova ukazují tendenci snižování decentralizace. Ve výkazech některých období dosahují méně než polovičních hodnot ve srovnání s obcí na území SRN. Z hlediska decentralizace ukazatelé meziročně pomalu klesají, což značí trend centralizace

moci. Naopak z části 4.3.3 Srovnání sdílených a svěřených daní je patrné, že dynamika růstu sdílených daní meziročně výrazně roste. Systém fiskálního federalismu v ČR z hlediska decentralizace finanční soběstačnosti obcí je patrný, především ve zvyšování podílů

z příjmů ze sdílených daní. Obcím jsou poskytovány také dotace, které jsou podobně jako sdílené daně prvkem vyrovnávání rozdílů mezi obcemi. Dotace mohou nabývat podoby neúčelové, ale oproti sdíleným daním mohou být také povahy specifické účelové, kdy jsou obci poskytovány finanční prostředky za stanoveným záměrem a také za jeho splnění dále zodpovídá. Přijaté transfery Přerova dle 4.3.1 Srovnání skladby příjmů analyzovaných subjektů ukazují pozitivní trend a meziročně rostou v průměru o 14 % oproti Eberswalde, kde jsou přijaté transfery po celé sledované období v podstatě totožné. Další možnosti financování samospráv v ČR jsou určité dluhové instrumenty, které jsou zpravidla využívány obcemi na rozsáhlejší projekty nebo k umořování dluhu.

Ve **Spolkové republice Německo** funguje systém přerozdělování financí založený na principu specifické soutěže s prvky solidarity (Econstor, 2014). Systém přerozdělování je složitější, protože zohledňuje individualitu obcí. Tento přístup má historický podtext, protože Spolkové země měly vždy mnohem výraznější suverenitu v rozhodování o územních příjmech a výdajích. Z tohoto důvodu zde fungují určitá pravidla, které zakládají na dlouhodobém principu fiskální decentralizace, jenž vychází z faktu, že výdaje decentralizovaných subjektů často převyšují příjmy. Obce jsou tedy více závislé na vlastní ekonomické aktivitě, a proto se snaží, o co nejlepší podmínky především pro podnikání na daném území. Nižší samosprávné celky v SRN získávají poměrnou část daní, kterou skutečně na svém území vybraly od daňových poplatníků. Proto je v jejich zájmu maximalizace komfortu obyvatel a v nejlepším případě meziroční růst počtu těchto rezidentů, což se Eberswalde daří. V SRN také fungují normy na výši výdajů, ale nevyvracejí existenci situací, kdy kvůli okolnostem, lze hranice překročit (investiční projekty). Dalším důležitým pravidlem je efektivita veřejného sektoru, kdy mezní užitek daňového zatížení musí odpovídat meznímu užítku veřejných výdajů (veřejných statků a služeb). SRN ve srovnání s ČR více upřednostňuje nezávislost na daňových příjmech centrální vlády a dlouhodobě se snaží o soběstačnost z místních zdrojů. Tento přístup zlepšuje efektivnost alokovaných veřejných výdajů, protože menší správní subjekt s větší pravděpodobností rozhodne strategičtěji o umístění příjmů. Může zde ale hrát velkou roli lobismus ze strany místních podnikatelů. Politika SRN v kontextu decentralizace finanční

soběstačnosti značí prohlubování autonomie především v oblasti poplatků obcí a podílení se na tvorbě sdílených daní. Tento bod se ukazuje, jako trend decentralizace v posledních letech. Příjem ze sdílených daní v poměru se svěřenými daněmi je meziročně pozitivní ve prospěch sdílených daní. Tento fakt potvrzuje i podíl na základě ukazatele TA2, který vykazuje v průměru také mírně rostoucí tendenci. Naopak ukazatel daňové autonomie TA1 v případě ČR i SRN meziročně klesá, což značí klesající trend decentralizace příjmů v kontextu svěřených daní.

Výsledky diplomové práce nedisponují dostatečnou vypovídající hodnotou, aby bylo možné jednoznačně určit stupeň decentralizace. Důležitý je kontext, ve kterém se analýza pohybuje a zdroje, ze kterých autor čerpá. Problémem může být agregace jednotlivých ukazatelů, které sdružují příjmy/výdaje do jednoho celku, aniž by byly zohledněny jejich zdroje/směrování (jako například účelové dotace v případě ČR). Často roste jmenovatel u decentralizovaných úrovní, avšak číselník zůstává na podobné úrovni. V tu chvíli je třeba zjistit, původ tohoto zvýšení. Důvodem může být pouze navýšení podílu v rozpočtu, které nevypovídá o stupni fiskálního federalismu. Naopak při rozšíření spektra veřejných statků, jejich zkvalitněním nebo zvýšením jejich dostupnosti, dochází k reálnému zvýšení decentralizace. K relevantnějšímu výstupu by bylo třeba podrobnější data a na každý druh daně nebo poplatku by bylo třeba nahlížet individuálně.

Seznam použitých zdrojů

Kněžní zdroje:

- BALÍK, S. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN: 978-80-247-2908-4
- BIZIOLI, G., SACCHETTO, C., MLEJOUR, A. *Tax aspects of fiscal federalism: a comparative analysis*. Amsterdam: IBFD, 2011. 770 p. ISBN: 90-872-2110-X
- BRENNAN, G., BUCHANAN, J. M. *The Power to Tax: Analytical Foundations of Fiscal Constitution*. Cambridge: Cambridge University Press, 1980. ISBN 978-05-2102-792-2
- BUCHTA, P. *Veřejné finance*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. 2016. ISBN 978-80-7452-116-4.
- CORNES, R., SANDLER, T. *The Theory of Externalities, Public Goods, and Club Goods*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. ISBN 9780521477185
- ČADIL, J. *Regionální ekonomie. Teorie a aplikace*, Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN: 978-80-7400-191-8
- ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3
- ČERVENKA, M. *Soustava veřejných rozpočtů*. Praha: Leges Česká republika, 2009. 205s. ISBN: 978-80-87212-11-0
- DAVID, V. a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. Praha: Leges. 2011. ISBN: 978-80-87212-86-8
- DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha: Beck. 2008. ISBN 978-80-7400-075-1
- ERICHSEN, H. *Allgemeines Verwaltungsrecht*. Publisher: de Gruyter, 2019. ISBN: 978-3110147490
- HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. A KOL. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0
- HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Praha: Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-298-4.
- HENDRYCH, D. *Správní právo, 7. vydání*, Praha: Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-049-2
- JACKSON, P. *Ekonomie veřejného sektoru: teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. 733 s. ISBN: 80-864-3209-2

- JÍLEK, M. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. ISBN: 978-80-7357-355-3
- KINŠT, J. *Rozpočtová skladba v roce*. 1. vyd. Praha: Pragoeduca, 2004. 218 s. ISBN: 80-731-001-6
- KOUDELKA, Z., *Průvodce územní samosprávou po 1.1. 2003*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-720-140-3
- KRUNTORÁDOVÁ, I., *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1
- MAAYTOVÁ, A., PAVEL, J., OCHRANA, F., *Veřejné finance: v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8
- MÁČE, M. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Praha: Grada, 2012. ISBN: 978-80-247-3637-2.
- MUSGRAVE, R.A., MUSGRAVEOVÁ, P.B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994. ISBN: 80-856-037-64
- OATES, W. E. *Fiskální federalismus: přehled teoretického výzkumu a praktických*, MA: Edward Elgar Pub., 2011. ISBN 1852785209
- OCHRANA, P., PAVEL, J., VÍTEK, L. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada. 2010. ISBN 978-80-247-3228-2
- PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4
- PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4
- PEKOVÁ, J., Pilný, J., Jetmar, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2.vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1
- PLOŠ, J. *Stavební zákon s komentářem*. Praha: Grada, 2013. ISBN: 978-80-247-3865-9
- POTŮČEK, M. *Strategické vládnutí a Česká republika*. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-2126-2
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
- SCHNEIDEROVÁ, I. *Rozpočtová skladba 2012. 1. vydání*: Nové Město n. Cidlinou: Acha obec účtuje, 2012. ISBN 978-80-260-1010-4

- STEJSKAL, J. a kol. *Teorie a praxe veřejných služeb*. Praha: Wolters Kluwer, 2017.
ISBN: 978-80-7552-726-4
- ŠIROKÝ J., A KOL. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vydání Praha: Beck, 2008.
ISBN 978-80-7400-005-8
- TANZI, V. *Fiscal federalism and decentralization: A review of some efficiency and macroeconomic aspects*. Publisher: World Bank, 1995. ISBN 808-686-177-5
- TIEBOUT, Ch. *A Pure Theory of Local Expenditures*, *The Journal of Political Economy*.
Publisher: Global Governance, 1956. ISBN: 978-13-1525-423-4

Internetové zdroje:

- A comparative overview of public administration characteristics* [online]. Comp overview of public admin, 2018 [cit. 24. 2. 2021]. Dostupné z:
ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19208&langId=en
- Aufwendungen, ordentliche* [online]. Lexikon zur öffentlichen Haushalts und Finanzwirtschaft, 2017 [cit. 18. 12. 2020]. Dostupné z:
www.haushaltssteuerung.de/lexikon-aufwendungen-ordentliche.html
- Bevölkerungsstand* [online]. Bevölkerung nach Geschlecht und Staatsangehörigkeit. 2020 [cit. 11. 12. 2020]. Dostupné z: www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft/Umwelt/Bevoelkerung/Bevoelkerungsstand/Tabellen/zensus-geschlecht-staatsangehoerigkeit-2020.html
- Bundeszentrale für Politische Bildung* [online]. Bund, Länder und Kommunen 2009. [cit. 19. 12. 2020]. Dostupné z: www.bpb.de/politik/grundfragen/24-deutschland/40432/bund-laender-und-kommunen
- ČESKO. § 4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. Zákon správní řád. [online]. 2017 [cit. 26. 12. 2020]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500
- ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích [online]. 2000 [cit. 11. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb. Zákon o krajích. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. 2000 [cit. 15. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- ČESKO. Zákon č. 243/2000 Sb. Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům [online]. 2001 [cit. 1. 10. 2020]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243
- ČESKO. Zákon č. 314/2002 Sb. Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem.

[online]. 2003 [cit. 1. 12. 20020]. Dostupné z: www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-314

ČESKO. Zákon č. 36/1960 Sb. Zákon o územním členění státu. [online]. 2003 [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-36>

Počet obyvatel v obcích [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112019

Der Landeswahlleiter [online] Landkreis Barnim Poslední revize, [cit. 12. 12. 2020] Dostupné z: wahlen.brandenburg.de/bmwahlen/1206005200/h

Our Brochures- An ABC of Taxes [online] Federal Ministry of Finance 2001 [cit. 4. 12. 2020]. Dostupné z: bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Oeffentliche_Finanz/Foederale_Finanzbeziehungen/Kommunal финанzen/Steuereinnahmen-der-Gemeinden.pdf?

Lexikon zur öffentlichen Haushaltssteuerung [online] Haushaltssteuerung, 2019 [cit. 8. 12. 2020]. Dostupné z: haushaltssteuerung.de/lexikon-finanzausgleichsmasse-kommunale.html

Make Your Publications Visible [online]. Finanzströme im deutschen Bundesstaat. 2014 [cit. 14. 12. 2020]. Dostupné z: www.econstor.eu/bitstream/10419/165365/1/ifosdv67-2014-i01-p15-20.pdf

Grundgesetz [online]. Nichtamtliches Inhaltsverzeichnis, 2019 [cit. 14. 12. 2020]. Dostupné z: www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html

Gewerbsteuerhebesatz [online]. Barnim, 2011 [cit. 21. 2. 2021]. Dostupné z: www.gewerbsteuer.de/gewerbsteuerhebesatz/eberswalde

Haushaltspläne ab 2011 [online]. Stadt Eberswalde, 2011 [cit. 18. 12. 2020]. Dostupné z: www.eberswalde.de/start/rathaus-ortsrecht/haushalt-finanzen/haushaltsplaene-/jahresrechnungen-ab-2011

Hebesätze deutscher Städte und Gemeinden 2019 [online]. Steuer- und Finanzpolitik, 2019 [cit. 16. 2. 2021]. Dostupné z: www.dihk.de/de/themen-und-positionen/wirtschaftspolitik/steuer-und-finanzpolitik/hebesaetze-6818

Hospodaření obcí a externality [online]. Ekonomika, 1998 [cit. 1. 3. 2021]. Dostupné z: www.dvs.cz/clanek.asp?id=32&ht=ve%F8ejn%E1+spr%E1va

Jaushaltssatzung [online]. Bardim, 2015 [cit. 18. 12. 2020]. Dostupné z: www.barnim.de/fileadmin/barnim_upload/20_K%C3%A4mmerei/Haushaltsp%C3%A4ne/Haushalt_2015_2016/Haushalt_2015_2016Teil1.pdf

- Haushaltsbuch* [online]. Kommunalen Kontierungsplan, 2013 [cit. 11. 12. 2020]. Dostupné z: coesfeld.de/fileadmin/Dateien/20/Haushaltsbuch/2013/0700_kontierungsplan.pdf
- KAMENÍČKOVÁ, V. [online]. Za co obce nejvíce utrácují, 2018 [cit. 11. 12. 2020]. Dostupné z: www.dvs.cz/clanek.asp?id=6751582&ht=struktura+v%FDdaj%F9+obc%ED
- Kommunales Wahlrecht* [online]. Jura online lernen, 2019 [cit. 30. 10. 2020]. Dostupné z: www.juracademy.de/kommunalrecht-nrw/kommunales-wahlrecht.html
- Local & Regional Europe* [online]. Members map, 2014 [cit. 5. 2. 2021]. Dostupné z: www.ccre.org/en/article/political_structure
- Haushalt & Finanzen* [online]. Ludwigsburg, 2015 [cit. 19. 10. 2020]. Dostupné z: ludwigsburg.de/start/stadt_buerger/Haushalts+ABC.html
- Nová rozpočtová skladba z hlediska územních rozpočtů* [online]. Zprávy MF pro obce a kraje, 1996 [cit. 11. 12. 2020]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/legislativa/zpravy-mf-pro-obce-a-kraje
- Symboly města* [online]. O Přerově, 2015 [cit. 1. 11. 2020]. Dostupné z: www.prerov.eu/cs/o-prerove/soucasnost-mesta/symboly-mesta.html
- Fiscal federalism network* [online]. OECD Fiscal Decentralisation Database, 2020 [cit. 5. 2. 2021]. Dostupné z: www.oecd.org/tax/federalism/fiscal-decentralisationdatabase/
- Ordentliche Erträge* [online]. Andreas Jasper, 2018 [cit. 18. 12. 2020]. Dostupné z: andreas-jasper.de/haushaltsrecht/kontierungshandbuch/3-ordentliche-ertraege/
- Ordentliche Erträge* [online]. Haushaltslexikon. 2019 [cit. 18. 12. 2020]. Dostupné z: lexikon.haushaltsdaten.de/index.php/Ordentliche_Ertr%C3%A4ge#Steuern_und_st_euer.C3.A4hnliche_Ertr.C3.A4ge_einschlie.C3.9Flich_Ertr.C3.A4ge_aus_gesetzlic hen_Umlagen
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* [online]. Mezinárodní spolupráce. [cit. 16. 2. 2021]. Dostupné z: www.mvcr.cz/sluzba/clanek/oecd-organizace-pro-hospodarskou-spolupraci-a-rozvoj-oecd.aspx
- Participatory budgeting is about every voice being heard* [online]. D+C - Development + Cooperation, 2014 [cit. 20. 11. 2020]. Dostupné z: www.dandc.eu/en/article/participatory-budgeting-about-every-voice-being-heard
- PITROVÁ, M. 2008. [online]. Obce ve Spolkové republice Německo - vývoj a současný

- stav. E-polis.cz. [cit. 20. 11. 2020]. Dostupné z: www.e-polis.cz/clanek/obce-ve-spolkove-republice-nemecko-vyvoj-a-soucasny-stav.html
- Počet obyvatel v obcích* [online]. Počet obyvatel v regionech soudržnosti, krajích a okresech České republiky k 1. 1. 2020. [cit. 11. 12. 2020]. Dostupné z: www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112019
- Počet obyvatel v Přerově se dlouhodobě snižuje* [online]. Přerovská internetová televize, 2015 [cit. 16. 2. 2021]. Dostupné z: www.pitv.cz/2015/05/pocet-obyvatel-v-prerove-se-dlouhodobě-snižuje/
- Population* [online]. Bevölkerung im Land Brandenburg, 2020 [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: www.statistik-berlin-brandenburg.de/
- Územní rozpočty* [online]. Státní závěrečný účet územních rozpočtů, 2020 [cit. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpocetu>
- Tax revenue* [online]. ČR, SRN, 2019 [cit. 5. 2. 2021]. Dostupné z: data.oecd.org/tax/taxrevenue.htm
- Vládní finanční statistika* [online]. Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 18. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/statistika-vladniho-sektoru/2014/vladni-financni-statistika-21676>
- WERNER, N. 2013. [online]. Immobilien Verein Deutschland - Fiskalische Regeln treiben Grunderwerbsteuer nach oben, 2011 [cit. 18. 2. 2021]. Dostupné z: blog.ivd.net/2011/10/fiskalische-regeln-treiben-grunderwerbsteuernach-oben

7 Přílohy

Ukázka rozpočtu města Přerova 2017 - příjmy

tr.	par.	pol.	orj.	rozpočet v tis. Kč	upravený rozpočet v tis. Kč	skutečnost k 31. 12. 2017 v Kč	%
		1111	210	110 000,0	114 331,7	136 999 944,00	119,8
		1112	210	2 980,0	2 980,0	3 616 122,19	126,4
		1113	210	11 000,0	11 000,0	11 856 076,18	107,8
		1121	210	110 000,0	111 496,0	126 236 792,00	113,2
		1122	210	24 000,0	19 903,6	19 903 530,00	100,0
		1211	210	222 000,0	232 322,0	255 999 543,56	110,2
		1333	830	2 000,0	2 000,0	2 319 759,50	116,0
		1334	840	50,0	50,0	111 974,06	223,9
		1335	840	1,0	1,0	3 971,00	-
		1340	230	26 000,0	26 000,0	27 612 421,67	106,2
		1341	230	1 500,0	1 500,0	1 455 523,02	97,0
		1343	230	1 100,0	1 100,0	1 364 193,50	124,0
		1345	230	800,0	800,0	772 406,00	96,6
		1353	730	700,0	700,0	709 100,00	101,3
		1356	220	-	-	13 211,14	-
		1361		12 051,0	12 052,0	14 475 730,00	120,1
		1361	230	-	17 231,5	26 895 144,34	156,1
		1362	230	900,0	900,0	792 122,86	88,0
		1363	230	19 000,0	7 893,0	7 893 023,88	100,0
		1511	210	35 000,0	35 000,0	36 482 327,64	104,2
1			DAŇOVÉ PŘÍJMY	578 962,0	597 139,8	675 512 916,14	113,1
	1032	2111	522	4 000,0	10 032,0	11 466 388,20	114,3
	2212	2111	550	-	-	4 840,00	-
	2321	2111	520	174,0	174,0	422 582,00	242,9
	3111	2111	610	817,9	820,2	820 295,83	100,0
	3319	2111	110	10,0	10,0	26 518,00	265,2
	3319	2111	710	70,0	70,0	62 920,00	89,9
	3322	2111	51X	200,0	200,0	78 348,15	39,2
	3349	2111	120	360,0	476,0	607 286,43	127,6
	361X	2111	540	-	-	4 885,10	-
	3632	2111	522	1 100,0	1 100,0	970 439,00	88,2
	3639	2111		1 150,0	1 224,0	1 220 801,65	99,7
	3721	2111	520	61,3	61,3	63 827,50	104,1
	4349	2111	360	-	-	29 060,00	-
	4351	2111	620	10,0	12,0	14 200,00	118,3
	6171	2111		57,0	57,0	67 382,89	118,2
	6409	2111	210	-	28,0	37 038,00	132,3
	6409	2111	210	-	28,0	37 038,00	132,3
		2111		-	62,8	62 800,00	100,0
	3319	2112	110	100,0	100,0	79 862,90	79,9
	3639	2119	530	500,0	800,0	957 928,42	119,7
		2122	141	537,1	474,8	517 694,00	109,0
	3111	2122	610	326,4	367,2	367 137,00	100,0
	3113	2122	610	2 796,4	2 621,2	2 621 564,00	100,0
	3141	2122	610	397,0	401,3	401 369,00	100,0
	3141	2122	620	330,0	330,0	292 038,00	88,5
	3314	2122	610	0,8	0,8	816,00	102,0
		2122	625	1 115,8	1 115,8	1 115 564,00	100,0
		2131	530	2 758,7	2 758,7	2 131 617,33	77,3
	2221	2132	510	523,7	523,7	627 304,00	100,7
	2321	2132	520	25,2	25,2	50 356,00	199,8
	3313	2132	510	8,7	8,7	8 712,00	100,1
	3322	2132	51X	1 299,0	1 334,1	1 378 288,00	103,3

Ukázka rozpočtu města Eberswalde 2017/2018

Stadtverwaltung Eberswalde
Stadt Eberswalde

Version mit Sach- und Finanzkonten

Ergebnishaushalt und mittelfristige Ergebnisplanung 2017 / 2018

Ertrags- und Aufwandsarten	Ergebnis	Ansatz	Ansatz	Ansatz	Planung	Planung	Planung
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	in EUR						
	1	2	3	4	5	6	7
01 Steuern und ähnliche Abgaben	25.695.651,73	23.409.600	25.270.200	25.200.200	25.200.200	25.200.200	25.200.200
401100 Grundsteuer A	29.709,48	29.600	30.200	30.200	30.200	30.200	30.200
401200 Grundsteuer B	3.798.579,86	3.750.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000
401300 Gewerbesteuer	9.620.884,85	8.500.000	9.500.000	9.500.000	9.500.000	9.500.000	9.500.000
402100 Gemeindeanteil an der Einkommensteuer	8.852.152,00	8.000.000	8.700.000	8.700.000	8.700.000	8.700.000	8.700.000
402200 Gemeindeanteil an der Umsatzsteuer	1.774.519,00	1.500.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000
403100 Vergütungssteuer	313.707,64	270.000	270.000	200.000	200.000	200.000	200.000
403200 Hundsteuer	142.079,42	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000
403400 Zweifwohnungssteuer	36.325,48	20.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
405100 Leistungen nach dem Familienleistungsausgleich	1.127.694,00	1.200.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
02 Zuwendungen und allgemeine Umlagen	34.464.313,52	36.274.894	37.676.117	35.707.376	34.111.803	34.297.720	34.220.847
411100 Schlüsselzuweisungen vom Land	22.039.741,78	21.913.000	22.576.000	22.631.000	22.118.000	22.121.000	22.144.000
411161 Schlüsselzuweisungen vom Land (zur Verwendung als KMA)	57.222,22	0	0	0	0	0	0
413100 Sonstige allgemeine Zuweisungen vom Land	1.021.190,00	1.020.000	1.020.000	1.020.000	1.020.000	1.020.000	1.020.000
414000 Zuweisungen für laufende Zwecke vom Bund	525.298,98	617.580	823.887	609.831	351.630	547.967	596.267
414100 Zuweisungen für laufende Zwecke vom Land	520.160,76	2.865.133	2.686.046	1.073.354	403.033	479.370	391.170
414200 Zuweisungen für laufende Zwecke von Gemeinden/GV	5.420.188,30	5.330.459	6.114.172	6.185.739	6.218.438	6.290.271	6.382.240
414400 Zuweisungen für laufende Zwecke von sonstigen öffentlichen Bereich	192.694,17	104.000	101.000	101.000	101.000	101.000	101.000
414500 Zuschüsse für laufende Zwecke von verbundenen Unternehmen, Beteiligungen und Sondervermögen	1.800,00	0	0	0	0	0	0
414600 Zuschüsse für laufende Zwecke von sonstigen öffentlichen Sonderrechnungen	105.751,41	115.000	115.000	40.000	40.000	40.000	40.000
414700 Zuschüsse für laufende Zwecke von privaten Unternehmen	17.743,71	0	0	0	0	0	0
414800 Zuschüsse für laufende Zwecke von übrigen Bereichen	14.886,24	102	102	102	102	102	100
416100 Erträge aus der Auflösung von Sonderposten aus Zuweisungen der öffentlichen Hand	4.547.633,95	4.309.620	4.239.910	4.046.350	3.859.600	3.698.010	3.546.070
03 sonstige Transfererträge	655,20	100	50	50	50	50	50
429100 Andere sonstige Transfererträge	655,20	100	50	50	50	50	50
04 öffentlich-rechtliche Leistungsentgelte	5.849.062,34	5.858.513	5.901.493	5.949.733	5.997.343	5.965.233	5.959.963
431100 Verwaltungsgebühren	750.164,55	561.023	651.373	639.873	642.373	636.873	636.373
432100 Benutzungsgebühren und ähnliche Entgelte	4.814.890,32	5.015.500	4.971.100	5.032.400	5.092.400	5.092.400	5.092.400
437100 Erträge aus der Auflösung von Sonderposten aus Beiträgen, Baukosten- und Investitionszuschüssen	284.007,47	281.990	279.020	277.460	262.570	235.960	231.190
05 privatrechtliche Leistungsentgelte	1.960.272,66	1.968.332	1.965.232	1.965.532	1.968.432	1.969.332	1.970.131
441100 Mieten und Pachten	1.558.551,01	1.581.766	1.575.771	1.576.071	1.578.971	1.579.871	1.580.671
442200 Erträge aus dem Verkauf von Rohstoffen, Fertigungsmaterial, Hilfsstoffen, Betriebsstoffen	2.558,88	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

1 von 5

301 / 00 / 19.12.2016 / 12:45 / 0-4

Stadtverwaltung Eberswalde
Stadt Eberswalde

Version mit Sach- und Finanzkonten

Ergebnishaushalt und mittelfristige Ergebnisplanung 2017 / 2018

Ertrags- und Aufwandsarten	Ergebnis	Ansatz	Ansatz	Ansatz	Planung	Planung	Planung
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	in EUR						
	1	2	3	4	5	6	7
442300 Erträge aus dem Verkauf von Waren, unfertigen/fertigen Erzeugnissen, unfertigen Leistungen	353.452,07	355.500	369.000	369.000	369.000	369.000	369.000
446100 Sonstige privatrechtliche Leistungsentgelte	45.710,70	30.066	19.461	19.461	19.461	19.461	19.460
06 Kostenerstattungen und Kostenumlagen	1.158.433,76	345.015	1.255.710	748.155	617.972	520.498	410.195
448000 Erstattungen vom Bund	9.441,68	0	26.000	6.800	13.100	9.500	26.000
448100 Erstattungen vom Land	1.517,77	27.200	27.200	34.200	58.200	32.200	27.100
448200 Erstattungen von Gemeinden/GV	212.444,02	119.250	118.550	118.550	118.550	118.550	118.550
448300 Erstattungen von Zweckverbänden	9.024,42	2.200	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
448400 Erstattungen vom sonstigen öffentlichen Bereich	110.342,16	64.110	64.260	64.260	64.260	64.260	64.260
448500 Erstattungen von verbundenen Unternehmen, Sondervermögen und Beteiligungen	7.839,41	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500
448600 Erstattungen von sonstigen öffentlichen Sonderrechnungen	4.316,61	4.100	24.100	5.100	5.100	4.100	4.100
448700 Erstattungen von privaten Unternehmen	397.381,79	37.700	145.660	70.660	69.660	65.660	65.660
448800 Erstattungen von übrigen Bereichen	406.125,90	81.955	840.190	438.835	279.352	216.478	94.775
07 sonstige ordentliche Erträge	2.967.926,52	3.014.010	3.015.170	3.350.270	2.269.950	3.129.730	3.174.650
451100 Konzessionsabgaben	1.141.380,69	1.260.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000
452100 Erstattung von Steuern	0,00	100	100	100	100	100	100
453100 Erträge aus Vermögensveräußerungen, die dem ordentlichen Ergebnis zuzuordnen sind	38.943,00	54.900	47.500	49.400	42.900	35.400	21.400
456100 Bußgelder	708.248,62	724.200	715.600	715.600	715.600	715.600	715.600
456200 Säumniszuschläge	224.373,89	125.200	220.700	220.700	220.700	220.700	220.700
456500 Weitere sonstige ordentliche Erträge	1.970,76	80.000	10.000	200.000	10.000	10.000	10.000
457100 Erträge aus der Auflösung von sonstigen Sonderposten	169.732,37	168.610	166.270	164.470	119.650	93.930	93.850
458100 Erträge aus Zuschreibungen	87.924,97	0	0	0	0	0	0
458200 Erträge aus der Auflösung von Rückstellungen	368.835,64	600.000	694.000	839.000	0	893.000	952.000
459200 Periodenfremde ordentliche Erträge	226.516,58	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
10 = Erträge aus laufender Verwaltungstätigkeit	72.096.315,73	70.870.464	75.083.972	72.921.316	70.165.750	71.082.763	70.936.036
11 Personalaufwendungen	25.579.510,78	27.832.344	29.450.580	30.518.243	30.782.741	31.234.091	31.670.369
501100 Dienstaufwendungen für Beamte	2.810.450,13	3.371.202	3.024.659	3.145.628	3.192.795	3.240.675	3.289.273
501200 Dienstaufwendungen für Tariflich Beschäftigte	18.089.507,58	18.567.587	19.785.667	20.577.024	20.885.606	21.198.820	21.516.724
501201 Dienstaufwendungen für geförderte Beschäftigte	31.912,42	31.281	80.707	83.937	0	0	0
501203 Dienstaufwendungen für Bundesfreiwilligendienst	98.461,86	135.000	162.000	165.000	112.000	115.000	118.000
501900 Dienstaufwendungen für Sonstige Beschäftigte	36.182,02	106.400	104.322	76.850	76.850	76.850	76.850
502100 Beiträge zu Versorgungskassen für Beamte	1.292.453,58	1.293.685	1.343.917	1.357.397	1.372.437	1.387.996	1.382.023
502200 Beiträge zu Versorgungskassen für Tariflich Beschäftigte	571.000,06	572.772	610.817	635.176	644.632	654.233	663.974
502201 Beiträge zu Versorgungskassen für geförderte Beschäftigte	989,29	970	2.502	2.603	0	0	0
503200 Beiträge zur gesetzlichen Sozialversicherung für Tariflich Beschäftigte	3.426.788,78	3.532.655	3.774.422	3.925.324	3.984.132	4.043.820	4.104.406

2 von 5

301 / 00 / 19.12.2016 / 12:45 / 0-4